

ШКОЛСКИ ЛИСТЪ.

У место броя 13, 14, 15, 16, 17 и 18.

У Новоме Саду, 30. Юнія 1862. Година V.

О одношеню учителя према дечимъ родитељма.

(Едно питањѣ за учительѣ.)

Школа е тога ради наређена, да помогне породици децу воспитати. Отуда се види одношенѣ учителя према дечимъ родитељма. Учитель е помоћникъ родитељма при воспитаню деце. Онъ се подувата, да децу оно научи, што црковни и грађански животъ иште. Родители му предаю децу, на одређенъ брой свакидашњи часова, а на више година дана, изъ нужде, ерѣ нису кадри сами оно и онолико децу научити, колико живот треба. Учитель е дакле помоћникъ родителя башъ у той њивой најважниой и најсветиой дужности. То е одношенѣ, и то само онде валя, где се они, кои помоћи требаю сасвимъ повераваю ономе, одъ кога е траже, а где онай, ко е дае, довольно способства и волѣ на то има; ако тогъ ние, ние ни одношеня никоегъ, и неможе ни ползе бити.

Питањѣ е, коя права и кое дужности учитель ту има.

Прво е право, да се родители у нѣговъ посо немешаю, нити сметаю, да га може мирно свршивати. За валяно одправляњѣ свои дужности учитель се у свое доба, у явной тога ради влашћу постављной школи приуготовио, и предъ вишомъ влашћу наређеномъ комисиомъ о своемъ способству испить положио; онъ е одъ њи за способна учителя проглашенъ, и онамо сва упутства, овамо све налоге примио, како ће дужность свою целисходно одправляти; юшъ е преко свега тогъ дужанъ о томъ, како дужность свою извршуе, дотичной надзирательской власти одговоръ давати. Родители немаю дакле права ни поединце ни ускупъ, ни она упутства и наредбе, нити начина ученя и учебни опрема по своіой воли меняти, нити учителя на рачунъ позивати: а ако би то чинити хтели, валя ихъ на то одношенѣ опоменути, и на њиво право упутити.

Друго е право учителя, да сме предату децу очинскимъ средствама и начинима навести и приморати, да све оне дужности извршую, што ихъ школа свое цели ради свакомъ, ко у

но дође налаже. То право, децу у томе зашту држати, и земаљски законъ и властъ учителю дае, са налогомъ да заштъ тай и каштине ништо онаке небуду, да дечиємъ здравлю шкоде. Држи ли учитель, да се съ тима закономъ наређенимъ средствама зашта неможе по кое дете одъ уобичаеногъ неваљалства иль наклоности къ иступлењма одвратити и поправити, онда е дужанъ дотичной власти — надзиратељству то явити, а ова мора у споразумљню са дотичнимъ дечиимъ родитељма иль старешинама посветовати се, и згодния средства изнаћи и употребити, аль ни ту границе очинскогъ зашта непроступити.

На ова два права има учитель две дужности. Прва е дужность да дужности свогъ звания свестно и съ полагањмъ свегъ труда извршуе, и тимъ оно поверенъ оправда, съ коимъ му родители децу предаю. Друга е дужность, да у томъ послу сва и само она средства употреби, која су му тимъ поверенъмъ и предајомъ деце као помоћнику родителя дозвољна. У препаранди се доволно приуготовио, да дужности те и вешто и ваљно извршуе. Декретъ, кои му се при приманю тогаваниа у шаке предае, изрикомъ то иште, и само подъ тимъ условљмъ, да ће дужности свое точно и савестно свршивати одређуе му се она плата, што е тога ради определъна.

Исто тако имаю и родители своя права и дужности.

Родители имаю право искати, да учитель свое дужности точно и савестно извршуе; а ако то неби чинио, стои имъ путъ, кодъ дотичне власти тужити се, ако то и доказати могу. А дужность имаю родители, свою децу по навршеню закономъ прописаногъ века у школу довести, предати и прописано време уредно у ню слати; а ако то неби чинили, мора учитель дотичной власти то явити, а властъ е дужна те родитељъ закономъ прописанимъ средствама и каштикама приморати, да ту дужность свою извршуютъ.

То су права и дужности, што ихъ земаљске власти учителю даю и налажу. Аль прави християнски учитель неможе ни на томъ застати, већ ће ихъ јошъ у лепшемъ християнскомъ смислу сватити, што томъ земаљскомъ закону текъ онај прави и лепши човечаства видъ дае. Пре свега имамо овде ону свету речъ Апост. Павла Рим. 13. ¹⁰, споменути: „Любавъ е извршенъ закона.“ Любавъ е снага, што законъ извршуе, и нѣга у правомъ смислу свата и тумачи. А знашъ ли, која е та любавъ, о којој Апостолъ говори? Она што вели: „Люби ближнѣга свога, као себе самога.“ А учителю нема никогъ пречегъ ни ближнѣга одъ деце. Любил онъ децу као себе самогъ,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNIBELGRADE.BY

онда не само да неће ни едне свое према деци дужности, што и законъ одъ нѣга иште, занебрећи, него ће ихъ јошъ са целимъ одданѣмъ, са свимъ срцемъ, а то е са својомъ највећомъ снагомъ пакъ и съ најбољимъ благословомъ исвршивати.

Благословъ тај прво ће се и прво у томъ показати, да ће и деца нѣму свимъ срцемъ и свомъ душомъ оддана бити. Любовъ нађе любовъ; и ако ће ико, алъ никадъ дете, коемъ се любовъ указуе, неће любовъ дужно остати. Алъ и нико на свету неуме тако осетити, као што осети дете, да л оно, што му се чини, изъ любви бива, или само изъ оне ладне и законе нужде и мораня. Зато и нико тако простогъ и тако сигурногъ мерила за своју любовъ нема, као што га учитељ има. Колико онъ люби, исто е толико и одъ деце любљенъ, и ако га деца нелюбје, то нема ни съ кимъ другимъ парницу терати, већ само са своимъ према деци немарнимъ и ладнимъ срцемъ.

Далъ се показуе благословъ тога любовногъ одношеня учитељвогъ према деци и на томъ, што далеко преко школе домаша, и што се изъ далеко већи кругова опетъ на учителя враћа. Учини ли учитељ, да га деца заволеу, то тимъ увекъ и дечие родитељ известно задобие, те га и родитељи заволеу. Ја то знамъ изъ собственогъ искуства, и изъ искуства више учителя, које као најврстније учитељ познаемъ. Зато и препоручуемъ учитељма, да трудъ свой и на то положи, и учине, да га деца заволеу, и любовъ ту и кућама однесу. Учитељ треба сваку прилику да употреби, да съ родитељма где годъ ихъ види, о деци запита и разговори; то е увекъ родитељма најбоља сведочба, да се о деци брине. Онъ треба децу и у случаю њиве болести да походи; ништа већма родитељ незадобие, него кадъ виде, да и други у њивомъ болу саучашће има. При изотаянју дочиємъ одъ школе, треба да се учитељ прво са родитељма посветуе, и сваку могућну помоћ да родитељма понуди, да те сметнѣ редовногъ полазка школе уклони. И у случаима необичнога коегъ иступљеня дечињгъ треба не само да се о каштиги него јошъ више о далѣмъ поступку са томъ децомъ, и о свима се средствама са родитељма посветуе, да децу одврати. Исто тако ваља да родитељ извешћуе, ако се деца особито добро владаю, ако прилѣжаваю, ако немарна промену и ушну се све дужности точно извршивати. Нема тога оца ни матере, ма како ладнога срца били, коинеби на оваке знаке бриге и любви учитељве нѣга са највећимъ поштованѣмъ одликовали, ува-

жавали и любили. А да ће онда и родители све оне своје дужности, што ихъ према школи и особито према учителю имаю са далеко лепшомъ и благородниомъ вољомъ испуњавати, него што е само изъ мораня и изъ стра одъ власти извршюу, о томе ни сумњѣ нив.

Домаће и школске свечаности.

Чувство праве нелицемѣрне побожности, и чувство чистогъ родољубља есу два важна фактора при воспитаню и образованю народа нашегъ. Та два чувства имала бы се на дому, у школи и у цркви особито и свойски неговати, ако желимо, да одъ млађаногъ нараштая нашегъ постану люди одушевљени за благо рода, за благо свете цркве православне, за благо, просвѣту и напредакъ цѣлога човѣчства.

Нека већѣ и само невино дѣтенце србско учи любити и уважавати родъ, вѣру, и отачбину своју, па ће свако одъ њихъ кадъ одрасте и човѣкомъ постане, свесрдно затимъ тежити да добаръ грађанинъ, ревностный родољубацъ, и послушанъ сынъ св. цркве буде.

Едно одъ најважниихъ средства за пробуђенѣ и оснакенѣ чувства побожности, родољубља и отачаствољубља, есу црквене и народне светковине.

Помислимо само чиме се одржао нашъ народъ за време четирестолѣтногъ сужанства турскогъ? Шта насъ е сачувало одъ туђинства? Шта е уздржало у нама свестъ живота народногъ и црквеногъ? Сабори о празницима кои се кодъ црквѣ и намастира држаху, црквена свечаностъ овыхъ светыхъ састанака, и томъ приликомъ узъ гусле спѣване народне пѣме, сачуваше највећма и разбудеше свѣтъ народа нашегъ, и помогоше намъ те се у невољи одржасмо.

И лане смо мы као народъ прослављали сѣйну стогодишню успомену великогъ добротвора народногъ Саве Текелие. И споменъ тай ямачно е такође многа срдца србска освѣтио, и на љубавъ къ роду, просвѣти, и човѣчству побудио. Алъ признати морамо да е јошъ великѣй брой у народу нашемъ таковихъ людѣй, које светковина ова ни најманѣ дирнула нив, кои немаю у себи ни најманѣ приемљивости, да могу схватити и уважити ове и овой подобных светковина. Има доиста много премного Србаља, кои у себи немаю чувства родољубља, чувства побожности, и тежнѣ за просвѣтомъ и свестранымъ напредкомъ рода свога.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

А шта е узрокъ томъ нечувствованю, той немарности за благо рода и за светинѣ народне?

Узрокъ е томе криво и туђинско воспитаніе; узрокъ е што се ти люди јошъ у дѣтињству одтуђише одъ свега што е србско, што е православно.

Све ће то другачіе и болѣ бити, ако се наша дѣца одъ ране младости привикавала и учила буду любити родъ свой, отачаство, и свету вѣру своихъ праотаца. А да бы се то постигло, нужно е да се свечане успомене христјанскогъ и народногъ живота нашегъ и у домаћемъ кругу, съ достойнымъ шететомъ обдржаваю.

Па у чему се имаю састояти овакове домаће народне свечаности?

Не у елу и пићу, не у свиркама и играню, него у побож-ной и родолюбивой успомени, коя пробуђе свѣсть у нами, и одушевљава насъ за свако добро.

Старешина кућевный нека у јутру на такове дане, скупи око себе сву породицу, нека е пажљивомъ учини на важность тога дана, на нѣгову радостну иль тужну успомену. При обѣду иль после обѣда, нека имъ приповѣди догађай съ коимъ е скопчана успомена тога дана, было да е тай догађай изъ повѣстице црквене, или пакъ изъ повѣстнице народне. У првомъ случаю имали бы сви синови и кѣри дома одпояти духовне пѣсме, кое у краткима рѣчма живо представляю самый свештенный догађай и овога важность (Тропаръ и Кондакъ Празника;) у другомъ случаю имала бы се прочитати иль рецитовати светковени слична народна пѣсма. — Напоследку у вече имао бы опетъ старешина сазвати свою породицу, и съ савѣтомъ, опоменомъ и сходномъ наукомъ завршити свечаность дана тога.

Овымъ начиномъ и овымъ путемъ научиће дѣца познавати да мы имамо прошлостъ нашу, научиће любити и почитовати светинѣ и врлине своихъ старыхъ, и побудиће се у њима тежня да и они достойни ваљани и дѣятелни синови рода, цркве, и отачбине свое буду. У срдцу дѣтиемъ побудиће се чувство побожности, родолюбља и отачастволубља; умъ њиховъ ствара ће себи идеале сваке врлине, и упознаће се съ најважнимъ дужностима православногъ христјанина и честитогъ Србина; и души њиховой породиће се воля тежня и намѣра: да себичность своје обштемъ благу подчиняваю, и дужности према роду и обштинству свагда и у свакомъ случаю вѣрно и свесердно чуваваю. —

Алъ да бы се овакве свечаности у породицама завеле и одомаћиле, нужно е да школа у томе примѣромъ предходи.

Мы учителя, треба да свакиј важанъ догађај црквеногъ, народногъ, обштинскогъ и школскогъ живота съ оваквомъ успоменомъ у школи нашој съ тихомъ алъ важности пуномъ свечаношћу прославимо.

На празничнымъ каталозима; предъ и после св. причешћа ученичкогъ побуђуймо у дѣци чувство побожности, чувство любви ка ближнѣму, чувство наравности и чувство красоте.

На дане: св. Саве, Стефана Неманъ, кнеза Лазара и Майке Анђелие, на дане ознаменоване великимъ народнымъ догађајима као што су цвети, св. Андрија, и т. д.; на имендане добротвора и просвѣтителя народныхъ: Доситея, Райфа, Мушицкогъ, Саве Тегелие, владике Платона и т. д. пробуђуймо у ученицима нашимъ чувство родолюбља; у те дане су срдца дѣтиа за блага упечателня најприемљивија; у таковимъ приликама више ће дѣйствовати на дѣцу една речъ наша, негъ, иначе многа наука.

Ако тако чинили будемо; то ће благословъ Божій почивати на дѣлу нашемъ, и одъ овыхъ простыхъ алъ велеважныхъ школскихъ упомена увеће примѣръ ученици наши па ће и они кадъ одрасту, у своимъ домовима достойно прослављати упомене црквено народногъ и обштинскогъ живота нашегъ, које ће принети за собомъ најблагодотворније послѣдце за народъ нашъ и за нѣгову будућность.

Н. В.

Библичне приповѣдке

у библичнимъ рѣчма.

25. Законъ Божій.

(Мойс. П. књ. гл. 19 и 20; 32 — 34, 39 и 40; и гл. 11.)

Трећегъ месеца после излазка сынова Израилъви изъ Египта, дођу они у пустиню Синайску и настане се наспрамъ горе. И Мойсей се поине на гору Божію, и Богъ му рекне: „Ово ћешъ казати сыновима Израилъвима. Вы сте сами видели шта самъ я Египтянима учинію, и носію самъ васъ као на орловыхъ крилы, и довео самъ васъ къ себи. Ако вы услушате гласа мой и сохраните завѣтъ мой, то ће те быти мои люди, изабран одъ свію народа; еръ сва е земля моя, алъ вы ћете ми быти царско освећенъ и народъ светъ. Мойсей се сиђе, сазове ст-

решине людске и предложи имъ све ове речи, што имъ е Богъ завештао. И сви люди еднодушно рекоше: „Све, што Богъ рекне, учиниѣмо и послушаѣмо.“ И Мойсей каза то Богу. И рече Господъ къ Мойсею: „Очисти люде данасъ и сутра, и да оперу свое хаѣине, па да буду готови у данъ треѣий; ерѣ у треѣий данъ ће сићи Господъ на гору Синайску предъ свима людма. И намести люде у наоколо и реци имъ: Чувайте се, да се на гору непенѣте, и да се нѣ недотакнете; ерѣ ко се годъ горе дотакне, тай ће смрѣу умрети.“

Треѣий данъ у юдру быше грмљавине и мунѣ и таманъ облакъ на гори Синайской, и гласъ трубе зачу се яко, — и убојаше се сви люди, кои бѣху у стану. Мойсей изведе люде изъ стана на суеретъ Богу, и стадоше подъ горомъ. И гора се Синайска сва задими, съ тога што на ню Богъ силазаше у огню. И гласи трубни быше врло яки. Мойсей говораше, а Богъ му одговораше гласомъ.

И Господъ говораше къ Мойсею ове речи:

„Я самъ Господъ Богъ твой, кои самъ те извео изъ землѣ Египетске изъ дома роботе. Да не машь другихъ богова осимъ мене.“

Неправи себи кипа, нити икаквога лика, ни одъ онога што е на небу горе, ни одъ онога што е на земљи доле, ни што е у води подъ земљомъ. Да имъ се непоклонишь, и да имъ неслужишь. Ерѣ я самъ Господъ Богъ твой, Богъ ревнитель, кои грехе родитељске казимъ на деци до треѣегъ и четвртогъ колена онихъ, што мене ненавиде; и кои чинимъ милость међу тисуѣама оныхъ што ме любе и мое заповеди хране.

Неузимай име Господа Бога твога суе (за бадава); ерѣ неће Господъ очистити оне, кои узимаю име Нѣгово суе (кои злоупотреблюю име Божіе).

Помени данъ суботныхъ (данъ одмора, покоя) да га светкуешъ. Шестъ дана ради и поради у њиму све твое послове, а у данъ седмы нека е субота (покой, одморъ) Господу Богу твоему. Тада неради никакавъ посао ни ты, ни сынъ твой, ни кѣи твоя, ни слуга твой, ни слушкиня твоя, ни скотъ твой, ни пришелаць кои стануе у тебе. Ерѣ за шестъ дана сатвори Господъ небо и земљу, море, и све што е у њима, а одпочину у данъ седмый; съ тога благослови Господъ данъ седмый, и освети га.

Почитуј отца твога и матеръ твою, да добро ти буде, и да дуголѣтанъ будешъ на земљи доброй, кою Господъ Богъ твой теби дае.

Не убій.

Не чини прелюбе.

Не укради.

Не сведочи на друга твога лажне сведочбе.

Не пожели жену ближнѣга твога. Не пожели домъ ближнѣга твога, ни полъ нѣгово, ни слушкиню нѣгову, ни вола нѣговогъ, ни осла нѣговогъ, нити и чега што е ближнѣга твога. —

Мойсей дође и приповеди людма речи Господнѣ, и све наредбе (оправданія). А люди отговореше едногласно: „Све, што е Господъ рекао, чинићемо!“ И попесе Мойсей на гору и быаше тамо 40 дана, и 40 ноћи.

А кадъ видише люди да се Мойсей съ горе несилази, усташе противъ Аарона, и рекоше му: „Направи намъ Богове, кои ће ићи предъ нама, еръ незнамо шта бы Мойсею томъ, кои насъ изведе изъ землѣ Египетске!“ И рече имъ Ааронъ: „Повадите златне ободце, што су у ушима вашнихъ жена и ћерій, и донесите ми!“ И донесоше. И узе ихъ Ааронъ изъ њиховыхъ руку, па имъ направи саливено теле. И они рекоше: „То су твои богови Израилю, кои су те извели изъ землѣ Египетске!“ И сазида Ааронъ предъ њимъ (предъ телетомъ) олтаръ, и рече: „Сутра е празникъ Господъій!“ И уставши сутра принесе жртву. Па онда седоше люди да еду и да пию, и усташе да играю. —

И Господъ рече Мойсею: „Иди брзо, сиђи се одавде; еръ сагрешеше люди, што си ихъ извео; сврнуше съ пута, когъ си имъ ты показао; направише себи теле, и поклонеше му се!“

И сиђе Мойсей с горе, и у руци му бѣху две камените скрижаљке (плоче, табле). И скрижаљке бѣху дело Божіе, и писмо Божіе на њима изжлѣбљено. И приближивъ се Мойсей къ стану, види теле и игранку, и разсердесе и вури изъ своихъ руку обадве скрижаљке, и сакруши ихъ подъ горомъ. И узе теле, што га направише, и сатре га наситно, и разасу га по води, и њоме напои сынове Израилъве. —

И рече Господъ къ Мойсею: „Истеси себи две камените скрижаљке, као што бѣху оне прве, и попи се къ мени на гору, па ћу на њима написати речи што су быле на првымъ скрижаљкама, кое си ты сакрушио!“ — И истеса Мойсей две камените скрижаљке, и уранивъ взютра попесе на гору Синайску. И сиђе се Господъ у облаку. И бяше тамо Мойсей 40 дана и 40 ноћій, и леба несѣаше, нитъ вина пијаше. И написа Мойсей на скрижаљкама речи завѣта, десетословіе.

И када се Мойсей силазаше съ горе Синайске онъ незнаваше, да се прославио изгледъ лица нѣговога. И видеше Ааронъ и сви сынови Израилъви Мойсея, како му беше прослављенъ изгледъ лица, и бояше се къ нѣму пруступити.

И призва их Мойсей, — и после тога дођоше к' нѣму сви сынови Израилъви, и заповеди им све што Господ каза на гори Синайской.

И заповеди Господъ Богъ Мойсею, да направи „Скинiю Свидѣнiя“ (Шатру сведочанства, покретну цркву). И скинiя имађаше Свето Людеко,*) и Света Светыхъ.**)

У светоме светыхъ стаяше ковчегъ завѣта у коме беше златанъ кондиръ съ манномъ, и скрижаљке завѣта. А у светоме людскомъ стаяше олтаръ кадiоный. Двориште беше около скинiе и у нѣму кодъ врата скинiе беше олтаръ за принашанъ жртвiй. — Ааронъ и сынови нѣгови бяху свештеници, и племе Левино служаше Господа. И светковаху Израилjани субботу, и пасху, и петдесетвицу, и сѣничный праздникъ. —

И подигоше се сынови Израилъви изъ пустинъ Синайске, и отидоше одъ горе Господнѣ три дана далеко, и кивотъ (ковчегъ) завѣта Господня иђаше предъ њима. И када подизаху кивотъ рече Мойсей: Устани Господе, и нека се разаспу неприятели твои, и нека беже сви, кои тебе ненавиде! А када се спушташе кивотъ, тада Мойсей говораше: „Сврати се Господе кодъ тисуђа, и кодъ десетине тисуђа у Израилю!“

И роптаху люди зло предъ Господомъ, и разерди се Господъ, и разгори се међу њима огањ одъ Господа, и истреби некiй део одъ збора.***) И вапише люди къ Мойсею, а Мойсей се помоли ка Господу, и преста огањ. И прозва се име месту томе: запаленъ. —

И опетъ плакаху сынови Израилъви и говораху: „Ко ће насъ месомъ наранити. Сеђамо се како смо у земљи Египетской ели рибе за бадава, и краставаца и лубеница, и лука и влашца, а садъ намъ се осушила душа еръ ништа немамо, само е та манна еднако предъ очима нашим!“

И Мойсей рече ка Господу. „Я немогу управяти ове люде самъ. Тешко е то мени едномъ!“ И Господъ рече къ Мойсею: Сакупи ми 70 людiй одъ старешина Израилъвыхъ; за кое ты знашъ да су старешине народне и люди писмени (књигочiе). И приведи ихъ ка скинiи свидѣнiя, и нека стану тамо съ тобомъ. И я ћу се сићи, и говорићу съ тобомъ, и узеву одъ

*) Светиню людску;

**) Светиню надъ светиняма.

***) полкъ, чета, обштина.

духа што е у теби и на њи љу метнути, (умудрићу ихъ, као што си ты мударъ), и нека они съ тобомъ прихвате управу народну; а людма реци: сутра ћете ести меса!“

И изиђе Мойсей одъ Господа, и каза людма речи Господнѣ, и сакупи 70 мужава одъ старешина Израилѣвыхъ, и постави ихъ около скиниѣ. И сиђе се Господъ у облаку и говораше Мойсею, и узе одъ духа што е у нѣму и метну га на 70 старешина. А када духъ почи на њима, тада они пророковаше, (говорише Богомъ умудрени одушевљено), а после више не говорише тако.

И остадоше два мужа одъ записаныхъ у стану; едноме име Елдадъ, а другоме Модадъ, и почи на њима духъ и они пророковаше у стану. И дотрча еданъ младићъ и каза Мойсею говорећи: „Елдадъ, и Модадъ пророкую у стану.“ И рече Иисусъ Навинъ, кои стаяше предъ Мойсеомъ и беше нѣговъ избраникъ (любимаць) „Господине Мойсее, забрани имъ!“ И рече къ нѣму Мойсей: „Заръ ты за мене ревнуешъ. Сви ће люди быти пророци, кадъ Господъ даде духа свога на њи!“

И ветаръ донесе препелице одъ мора и наведе ихъ на станъ Израилскій, данъ хода одъ тудъ, и данъ хода одовудъ, и два лакта у висъ одъ земљѣ. И усташе люди и сакупише, сваки, найманъ по 10 мера, и насушише себи сува меса. И јошъ имъ беше месо међу зубма, а Господъ ихъ порази великимъ поморомъ. И прозва се име месту томе: Гробови лакометва, (гробы похотѣнія, Еврейски: хатавахъ, врь тамо посаранываше лакоме люде.

И подигоше се лѣди одъ гробова лакометва и дођоше у Асиротъ, а одатле у пустињу Фаранску.

Псаломъ 142.

Молитва у нужди.

Гласомъ моимъ ко Господу воззвахъ, гласомъ моимъ ко Господу помолихъса. Моимъ гласомъ вичемъ я Господу, моимъ се гласомъ Господу молимъ.

Пролю предъ нимъ моленіе мое, печаль мою предъ нимъ возвѣщѣ. Предъ њиме љу излити моленѣ мое, тугу мою предъ њимъ љу изявити.

Внегда изчезати ѿ мене дѣху моємъ, и ты позналѣ еси стези моя. Када духъ мой у мени изнемогне, кадъ я заборавамъ на себе и у очаяніе паднемъ; ты и онда познаешъ стезе мое.

WWW.UKLJIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

На пѣту семѣ по немѣже хождахъ, скрѣша сѣтъ мнѣ.
На овомъ путу, по комъ я самъ ходаю, сакрѣше ми замку мой
злотвори.

Смотряхъ ѡдеснѣю, и возглаголахъ, и не бѣ знаи мѣне.
Я гледамъ на десно, и погледамъ али нема никога, ко би ме
познавао.

Погибе бѣгство ѡ мѣне, и нѣсть взыскаи дѣшѣ мою.
Я бегати немогу, а нема никаго кои бы за мене разпытываю,
кои бы се за мене заувео

Воззвахъ къ тебѣ Господи, рѣхъ: Ты еси оупованіе мое,
часть моя еси на земли живыхъ. Я вичемъ теби Господе
(молимъ ти се) и велимъ: Ты си ево мое ухванѣ; ты си део
мой у земли живыхъ.

Вонми моленію моему, якш смирихса сѣлш. Пази на мое
моленѣ, и прими га милостивно; ерѣ я самъ врло пониженѣ.

Избави ма ѡ гонящихъ ма, якш оукрѣпишася паче мѣне.
Избави ме одѣ моихъ гонителя; ерѣ су ячій одѣ мѣне; съ су
ми се яко осилили.

Изведи изъ темницы дѣшѣ мою, исповѣдатиса имени
твоему. Изведи изъ тавнице душу мою, да славимъ име твое.

Мене ждѣтъ Праведницы, дондеже коздаси мнѣ. Мене
чекаю праведници, докъ ме ненаградишь; праведни и добри
люди изчекую, да ты Господе мѣне наградишь, да ме изба-
вишь изъ неволѣ; пакъ да тымъ они іошѣ постояннѣ буду у
добродѣтельномъ животу.

Псаломъ 129.

Молитва за опроштенѣ грехова.

Изъ глубины воззвахъ къ тебѣ Господи, Господи оудиши
гласъ мой. Изъ дубине зовемъ теби Господе, Господе послу-
шай гласъ мой.

Да вѣдѣтъ оуши твои внемлюще гласъ моленія моего.
Нека уши твоѣ пазе на гласъ моего моленія

Аще беззаконнѣ назриши Господи, Господи кто постоитъ;
яко оу тебе ѡчищеніе естъ. Ако наше преступке узгедашъ
Господе; то о Господе, ко ѣ предъ тобомъ обетати моѣи? —
Али кодъ тебе е очищенѣ; ты прашташь преступке оныма
кои се ваю. Коя е св. Тайна установлѣна особито заради по-
правленія нашего? Како треба да ми приступамо къ св. Тайни
покаянія? Кадъ ѣ намъ Богъ опростити наше грѣхове? —

Важи ли онда каянѣ наше кадѣ се мы после исповѣди опетѣ вратимо безобзирке на своя неваляла дѣла? — Како се мы имамо владати после св. исповѣди? Одѣ чега се имамо особито чувати? А у чему се имамо упражнявати, ако хоѣмо да намѣ Богъ опрости грѣхе?

Имене ради твоегѣ потерпѣхъ та Господи, потерпѣ душа моя слово твое, оупока душа моя на Господа. Ради имена твоега чекамъ те, съ любавлю и поузданѣмъ изчекуемъ те, надамъ ти се о Господе; душа моя чека твою речъ; ухва се душа моя на Господа

Ѡ стражи оутреннійа до ноци, Ѡ стражи оутреннійа да оупокаеть Израиль на Господа. Одѣ страже ютренѣ до ноѣи, одѣ ютренѣ нека се ухва Израиль на Господа. Одѣ ютра па до ноѣи; свагда и у свако време, нека се добри люди ухваю на Господа. *)

Иакъ оу Господа милость, и многое оу негѣ избавленіе, и той избавитъ Израила Ѡ всѣхъ беззаконіи егѣ. Еръ кодѣ Господа е милость, и велико, подпуно избавленѣ само е кодѣ нѣга; Богъ намѣ е самѣ кадарѣ у свему и свагда помоѣи. И онѣ ѣе избавити Израила одѣ своію преступленя. Богъ ѣе опростити нама грѣхе наше, ако се изѣ свегѣ срдца покаемо.

Псаломъ 116.

Хвала Богу.

Хвалите Господа вси языци; похвалите его вси людіе. Хвалите Господа сви народи; прославляйте га сви люди.

Иакъ оутвердися милость егѣ на насъ и истина Господна превыкаеть къ всѣмъ. Еръ етално влада надѣ нама нѣгова милость, и нѣгова истина остае за довѣка. Богъ е вѣчанѣ, онѣ е свагда быо, и свагда ѣе бити; онѣ свагда любви еднако све народе и све люде; съ тога сви люди треба да Бога хвале и прославляю, и да по вољи Божіой живу. —

Изясненіе црковнихъ пѣсама.

На Топину недѣлю.

1. *Тропарь.* Запечатанъ гробѣ, жикотъ Ѡ гроба возсіалъ еси Христе Боже. Гробѣ е быо запечаѣнѣ, па ипакъ ты

*) Свака три ноѣна сата сачиняваху одну стражу (Vigiliae); а ютреня е одѣ 3—6 сатій у ютру.

Христе, — кои си животь, — изъ гроба си изишао. Премда в гробъ твой Христе быо запечафенъ, ипакъ си изъ гроба ус-кренуо ты Христе, кои си источникъ живота.

И дкеремз заключенымз оученикомз предсталз еси всѣхъ воскресеніе. Врата су была заключана, па си ипакъ ты Христе, — кои си свію насъ ускренуѣ, кои си свима нама даровао новый благодетный животь, — предъ твое ученике стао, твоимъ ученицима дошао. — (Види Библ. Повѣсть о являню Иисусовомъ после воскресенія.)

Дѣхъ правый тѣми обнокладй намз по велицѣй твоей милости. И преко тыхъ твоихъ ученика, ты си Христе у нама правый духъ обновіо, по твоіой великой милости.

2. *Кондакъ.* Любопытною десницею жизнѡподателнаа твоа ребра Тома испыга Хрѣсте Боже. Апостоль Тома любопытливом радозналомъ десницею испытывао в твой животь даваюѣа ребра. Тома желеѣи наочигледно увѣрити се о твоем воскресенію пипао в твою рану на прсима.

Созаключинымз во дкеремз шко вшелз еси. То се догодило онда када си ты Христе кровъ заключана врата ушао у ону собу гдѣ су се ученици твои задржавали.

Сз прочими Апостоли копѣаше тебѣ: Господз еси и Богъ мой. — И тада в Тома са осталимъ Апостолима викао ус-клицавоа теби: Ты ся Господъ и Богъ мой.

Наука природе.

(Ѣдна приповедка.)

Меѣу ученицима Хилела онога мудрогъ учителя у Ёрусалиму бияше и неки именовъ Саботъ. Томе се сваки и найлакши посо мучанъ чиняше тако, да се сасвимъ лѣности предаде. Хилелъ забринуть, кадъ виде да речи непомогоше стане свакояко смишляти, како би га спасао. Шеѣуѣи едаредъ доѣе са ѡимъ у долину Ханонъ исподъ Ёрусалима; ту беше една бара пуна свакоякогъ гада, смрдливомъ травуливомъ обрастла. Хилелъ се спусти на землю и рекне: „Овде ѣе мо се мало одморити.“ Младиѣъ зачуѣнъ вигне: „Заръ ту, кодъ те смрдливе баретине, неосеѣашъ ли тай загушльиви смрадъ што се изъ нѣ извია.“ „Ти имашъ право Саботу, рече учитель, та в бара по-добна души трула и лѣня човека; ко би се узъ такову душу радово!

Одатле оду далъ, и дођу до њеке запуштене њиве пуне трња и корова, кои све жито загушили беше. Опетъ се Хилелъ спусти и рекне: „Овде ће мо се одморити, видишъ Саботу, та њива има добру земљу, и могла би сила лепогъ жита и свакогъ полезногъ рода рађати, али е запуштена пакъ ето рађа трњъ и коровъ, отрове и коекакву травуљину, у којој се само змије легу и гадъ; онамо си водио душу, а ето ти живот и плодъ лењости.“ Саботъ се яко застиди, и у кајаню рекне: „Учителю, зашто ме водишъ по тимъ пустимъ и жалостнимъ пределима, то су каштигујућа огледала мое душе и могъ живота.“ Старацъ му одговори: „Кадъ ниси моимъ речма веровати хтео, ето самъ покушао, неће ли огледало и гласъ природе твоје срце већма коснути, не билъ те спасао и своје смирио душе.“ Саботъ падне предъ учителя и рекне: „Ниси то бадава покушао, ја ћу одсадъ друти животъ започети, ти ћешъ се уверити.“

Тако и буде. Саботъ постане радљивъ и приљжанъ човекъ, а старацъ учитель радујући се томъ, изађе опетъ съ њимъ у шетњу, алъ у едну плодну и красну долину, на еданъ лепъ поточићъ, кои мило виюгајући мимо плодни дрва крозъ цветне ливаде и златне њиве пролазаше. „Видишъ, рече старацъ, ликъ твога новогъ живота. Природа, која те е онимъ укорела, нека те овимъ награди. Нѣзинимъ се милинама само они радују, кои у нѣзиномъ животу свой собственъ гледе.“

Спаситељ и житно влаће.

Кадъ е Спаситељ са свои ученици на земљи био, пролазећи едаредъ съ њима богатимъ житнимъ полѣмъ, кадъ ученици влаће брати и зрно вадити сташе, устане влаће говорећи: „Господе, радо се теби и твоимъ ученицима у жртву даємо, еръ ти лебъ вечногъ живота людма донесе; алъ има ихъ многи премноги, кои нису вредни да насъ секу и да се нашимъ брашномъ ране; тима Господе закрати, и нареди, да само у твою славу растемо и само праведнима раномъ будемо.“ Онда рече Господъ: „Златно зрно драго чедо мое, ти си било и бићешъ ликъ доброте и подоба милосрђа оца небесногъ, кои на неправедне као и на праведне свою безмерну милостъ излива, онима на жртву благодарности, онима на помилованѣ; пакъ буди утешено и расти благословено съ недра майке свое, а нежали се на невредне, већъ буди и у томъ подобно оцу небесномъ, пакъ рани и њи, и нежали; ако те и сече сваки,

опетъ се само миролюбни тобомъ радуе, и само благодарни лебъ въ живота у теби налази.“ Тако рече Господъ, а влаће се поклони светимъ речма Спасителя.

О Човече! Служи и ти своимъ дарма сабраћи своіой и небрини се оћел' ти благодарити илъ не, еръ е даръ твой даръ божи, и ти слуга нъговъ, кои ће ти труде богато наградити.

К о њ и в о.

(Една басна.)

На едномъ ватреномъ коню яхаше поносито слободанъ деранъ неки. То опази во и рекне коню: „Срамота, одъ детета се яшити дати, я би га бацио и свега изгазио.“ „Ала лепе дике, одговори поносно коњ, дете бацити и погазити.“

Младъ коњ и магаре.

(Една басна.)

Неки поноситъ младъ коњићъ помучи се свомъ снагомъ, да оне свое яхачке вештине добро изучи. То опази магаре, пакъ коњића едаредъ изъ школе излазећа дочека и рекне: „Ниси ли лудъ, толико се школомъ мучити дати; та да ми сву цареву зобъ поклоне, неби имъ се ни едногъ часка тако вијати дао.“ Коњићъ се насмеши лудимъ речма и рекне: „Што се већма садъ потрудимъ, да свою вештину болъ изучимъ, тимъ већма ће ме и садъ и доцније светъ воleti и уважавати, а ти што си био и остаћешъ, магарацъ па магарацъ.“

Г у с к а.

(Една басна.)

Една гуска опази свое пере као снегъ бело и лепо, пакъ се понесе, и помисли, да она ние за гуску, већ за нешто веће рођена. У тимъ мислима оде одъ свогъ рода одтуђивати се и пође сама по води пловити, пакъ врочећи се стане изъ све стане вратъ изтезати и извијати, да би га што то наликъ на лабудов изтерала; али узалудъ, кратакъ па кратакъ, и луда гуска оста поредъ све муке и напрезана гуска па гуска, никадъ лабудомъ непоста.

Д у г а.

(Една лекција изъ физике.)

Дуга е едно одъ најлепши и најмилии появљениа на небу. Какве су јој лепе и миле бое: оздо любичаста, до нѣ плава, до нѣ зелена, до нѣ жута, до нѣ невенаста, а најгорња румена. Те бое видимо јошъ и на многимъ другимъ подобнимъ появима: кадъ сунце на водомъ пуно стакло сине, видимо исте бое и у истомъ реду, само ако згодно станемо, а то е: одъ сунца окренуто. Те исте бое видимо на роснимъ капљицама, кадъ јутромъ на западъ, а вечеромъ на истокъ погледимо. Те исте бое видимо, гдегодъ вода пада, (на водопадима) или воду у висъ бацамо, исто као и на воду бацајућимъ изворима (буковима) кадъ згодно место уватимо. Исте те бое видимо и на стакалцама полиелея, кадъ на нѣму свеће гору, илъ сунце на нѣга сия, а ми згодно станемо. Тако и дугу видимо, кадъ напрамъ сяјућемъ сунцу повећи облакъ обилну кишу излива. То све показуе, да се оне бое свудъ онде покажу, гдегодъ се зраци зунца илъ светлости, у воденимъ капљама или у згоднимъ стаклима преламљу; а гдегодъ се сунца зраци у обилнимъ кишнимъ капљама преламљу, и ми ихъ са згодне стране гледамо, ту се и она дивна пруга укаже, одъ кое кадгадъ само комадић видимо, еръ ние кишни облака већи; а кадгадъ своимъ красивима до земљ допире, свиткомъ високо у облацима виући се. Далъ видимо на дуги: Кадъ намъ тай кишни облакъ ближе долази, тада намъ се и дуга приближуе, ако облакъ далъ одлази и дуга. Ко пазио буде видиће, да е дуга то виша, што е сунце ниже, а нижа, што сунцо вице; тако највећу дугу видимо јутромъ и вечеромъ, еръ е тада сунце најниже; а поднемъ, кадъ сунце врло високо стои, невидимо е никадъ. Исто е тако никадъ невидимо на југу, еръ никадъ сунце северномъ страномъ неба непрелази; а врло редко ће мо е и на северу видити, и то само средъ зиме, кадъ е сунце сила на југу.

Една рачунска игра.

Два оца и два сина поделе три јабуке и сваки добие целу јабуку, како е то могућно?

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

ПОЗИВЪ НА ПРЕДЛАТУ

на

ШКОЛСКИ ЛИСТЪ.

Овай се листъ подuzeо доносити учителяма и школскимъ управителяма, родителѣма, младежи и свима приятелѣма школе и ѣзиногъ напредка одабране чланке у струци школскогъ зная вештине и забаве. Колико е досадъ то испунио показуе садрайа ѣзгови досадашњи година. Тако ће чинити и одсадъ; али ѣзговъ обстанакъ зависиће едино одъ већегъ саучешка ѣзга любљѣе публике.

Цена остае, како е у почетку године јављѣна: на годину 3 фор., на по 1 ф. 50 нов. Излазиће сваки 10 дана на табаку у осмини, ове величине и на овакои артни.

Њѣга ће добивати **само они, кои напредъ плате.**

Ко 7 предбројника скупи добиће 8. егземпляръ на даръ. Ми се надамо да ће се око скупљяна предбројника гг. учители најсвойские заузети.

Броеви листа, што су збогъ неки препона заостати морали биће што скорие подмирени, и **одсадъ ће листъ на уречено време редовно излазити.**

Овомъ приликомъ умоляваю се сва она гг. предбројници, кои су листъ овај досадъ држали **а неплатили, да свой дугъ одуже, да се и листъ свогъ одужити може.**

Најпосле умолявамо све приятелъ школе, да намъ придешавајућа се побољшяна или опажане мане као и остале промене на школама изволе повремено до зная достављати.

Уедно јављямо, да се досадашњи и прошли година листови по ону попуштѣну цену како е у 8. брою листа ове године јављѣно кодъ уредништва листа у Новомъ Саду, и кодъ дирекцие препарандиѣ у Сомбору добити могу, **а новци иду на фондъ листа и на фондъ учительски сирота.**

Уредништво Школскогъ Листа.

О одношеноу учителя према општини.

(Бдно питањ за учитель.)

Учитель е еданъ одъ оно мало люди, кои по свомъ положеню мора у општини носиоцъ и представникъ религиозногъ и моралногъ изображеня бити. То положенъ, колико му и велико и лепо отличие и уваженъ у општини дае, толико иште, да онъ на себе пази, да то уваженъ сачува. Покаже ли се онъ своимъ животомъ и владанъмъ тога отличя достојанъ, држи ли се онъ у своме домаћемъ животу као и у своме званю и у свомъ према предпостављнимъ властима одношеню онако, како учителю пристои, то мора по општину отуда лепши и већи благослова изаћи, негъ што одъ сви други люди ускупъ ванъ свештеника изаћи могу. Нъгова смерностъ и побожностъ, нъгова мудра стрпеливостъ и нъгова озбиљна одданостъ свомъ званю мора свудъ гдегодъ дође свакога невалялога застидити, несталнога утврдити, а поштеномъ човеку радостъ начинити и оснажити га.

Алъ учитель има окромъ тога своимъ положенъмъ далеко више прилика где може спољашнъмъ и унутрашнъмъ животу општине прави благословъ бити.

Прва е прилика, да оно свое красно деланъ, што е у школи започео настави и продужи и то са онима, кое е више година као свое ђаке имао, и садъ ихъ изъ школе одпушта. Ђлъ онъ њи за оно доба, докъ су му у школу долазили на срцу носио, то ихъ неможе ни после сасвимъ занемарити, кадъ прекину сваки данъ на науку му долазити; него и после брижљиво и любовно њиовъ животъ и владанъ прати и гледа, да ту своју любовну свезу свудъ одржи, а особито онде, где спази, да кои одъ ти нъгови ђака одъ оногъ лепогъ пута, на кои га е настави одступати и на зао прелазити пође. А ђаци, кои су подъ нъговомъ руководствомъ доиста тимъ путемъ спасеня пошли, зацело су тога, ко ихъ е любовномъ наукомъ и примеромъ, стрпеливошћу и благимъ саветомъ на тај путъ извео, толико заволили, да неће ни после одъ нъга бегати, него се радо одъ нъга тражити и наћи дати. Како ќе учитель са томъ старомъ младежи састанке удесити, даде се много прилика начинити, ако е само волъ; тако е ни, врло лепа прилика завести съ њима певачку школу, пакъ приликомъ црковни и народни светковина съ њима показивати се, не само на свое и њиово већъ целе општине радованъ, поносъ и душевно сазиданъ.

Другу прилику у општини благотворно делати дае учителю нѣгово положенѣ тимъ, што е онъ уедно и црковни певаць и руководитељ пѣнія; окромъ што е јошъ у некимъ другимъ приликама први и најближи помагачъ свештенства, те тимъ у много прилика са народомъ у саобраћај и додиръ дође. У томъ положеню као црковни певац зависи одъ нѣга пѣние, тај врло важанъ део јавногъ Богослуженја. Онимъ пуно скромности и достојанства начиномъ, коимъ онъ ту своју дужностъ одправља кадаръ е онъ далеко више негъ што се мисли Богослуженѣ улепшати и увеличати, и побожностъ у души и срцу народа оживити. Умели јошъ онај свой изъ школе посо са овимъ у цркви сполити, и пођел то све из оне свете према спасителю љубави чинити, у чию славу овде све и чини, то мора тај нѣговъ радъ и трудъ и овде одъ великогъ благослова по религиозни животъ општине бити.

Далъ има наредбе, кое прописую, да се у препаранди мора и економие: свилодѣлства, воћарства, баштованства и др. толико научити, да не само учителю на забаву него и нѣму и општине на користъ буде. Ово е трећа прилика, где учитель општине на велики благословъ бити може. Разумнимъ обделаванѣмъ свое баште и земљ и негомъ свое домаће живади може онъ деломъ показати, како се съ мало размишляня, съ приљжнимъ радомъ и мудримъ уасненѣмъ сваке згоде може и оно, што се мало и незнатно чини врло лепимъ изворомъ прихода начинити. Има многа општина, где люди јошъ и несневаю, колико е и користоно и приятно и мило лепе баште испредъ и око куће имати. Има обштина, где се и незна, колико велику користъ нега лепшегъ благородниегъ воћа доноси и колику радостъ човеку, кадъ после краткогъ времена види свой рукосадъ најлепши плодъ доносити. Поучаванѣ и показиванѣ, а особито учителѣвъ пример може у овомъ од неоцениме материјалне користи по општину бити. А учитель то тимъ лакше чинити може, што нѣму и средства и пути за усвоенѣ и знаня и искуства много лакше на руди стое негъ другимъ людма. Нѣму несметаю луда суверя и предрасуђа, што многе просте люде задржаваю, те неће ни да покушаю чинити што. Уаснили онъ тај свой сретни положай на користъ општине, то мора и отудъ по општину велики благословъ изаћи. Овомъ приликомъ немогу пропустити, да и то неспоменемъ, да е заниманѣ са овимъ пољскимъ пословима кадро учителю у општини велико уважанѣ и поверенѣ задобити, где му се напротивъ немарня у левостъ брзи, и сила люде одъ нѣга отуђуе.

А најблагословени радъ учителя у општини онај е, где се онъ свомъ душомъ своје унутрашњимъ званю посвети. У томе има двојки послова, едни су, што направце у дужностъ спадаю, а други су, што мимо тихъ иду. Одъ први послова ово су:

Учитель треба низъ савестно негованъ и распростиранъ лепши наука највећма воспитанъ народа непрестано предъ очима и на уму да има.

Учитель треба непрестано съ дечимъ родителъма у до-слуци да стои, и да ихъ задобие, да хармонично са школомъ на дечимъ воспитаню раде и помажу, а не свакъ о својој глави и правцу:

Учитель треба особито на ону запуштену децу да пази, што кодъ куће никогъ воспитаня немаю, на децу — којихъ су родитељи одпали одъ цркве молитве и слова божиегъ, пакъ ту колко годъ може да ради и децу баръ поврати и спасе. Исто тако валя и на ону сироту, безъ оца и майке заоставшу, као и на ону слепу и нему децу да пази, еръ ови највише воспитајуће помоћи требаю.

Други су послови ово:

Учитель треба све добре и полезне књиге међу людма да распростире, да препоручуе, да предбройнике скупля, и да свакако гледи, да помоћу имућнии люди и дарова илъ прилога општинску библиотеку заведе.

Онъ треба све могуће да ради, где е нужде јошъ кою школу подићи.

Онъ треба родигелма, кои талентирану децу имаю да светуе и наведе, да ихъ на вишу школу даю, и да упути и помогне стипендије наћи и добити.

Онъ треба свакомъ приликомъ люде и децу на право празднованъ празника да учи, и особито на ону свакидашню домаћу Богомолю да упућуе.

Онъ треба да се потруди свима могућнимъ средствама лепши и уреднии грађански и црковни животъ у општини заводити, где у договору са општинскимъ старешинама сила добра учинити може.

Онъ треба да гледа, да се лепше црковно и народно певанъ, које сила на облагорођенъ срца и душе служи заведе и утврди.

Онъ треба да казуе и препоручуе людма штедионице, као и примере друштва умерености, и гдегодъ е могуће то да се зоведи илъ за то да припрема.

Онъ треба сваку прилику да употреби, да люде одъ зли и њи било морално илѣ материялно убияюѣи обичая мудро да одговара.

Онъ може сила припомоѣи, да се полезна друштва заведу илѣ одбори склопе, и др.

Сила одъ овогъ може учитель и самъ учинити, ако само озбиљне волѣ и вештине има, а јошѣ више, ако се са свештеницима и општинскимъ властма, или са отличнимъ члановима општине споразуме; а кои само започне, томѣ ће радѣ овај све милии бивати, што га дуже радио буде, и све веѣма ће самъ на себи ону радостѣ осеѣати, што е Богъ само најкраснимъ душама дае, доживиѣе веѣъ овде онај благословѣ, што га спаситељ по речма Мат. 25, 40, обеѣава говореѣи: „Што-годѣ учинити едноме одѣ ове мое најманѣ браѣе, мени сте учинили.“

Библичне приповѣдке

у библичнимъ рѣчма.

26. Прегледачи, и буна Кореова.

(Мойс. књ. IV. гл. 13. 14. 16. 17—20)

Синови Израилѣви настане се у земљи Фараонској. И Господѣ рекне Мойсею: „Пошљи одѣ себе люде, да разгледају земљу Ханаанску, одѣ свакогъ племена по едного старешину да пошлѣшѣ. И посла ихъ Мойсей, и рече кѣ њима: Идите и прегледајте земљу, каква е, и народѣ, што у њой живи, е ли јакъ илѣ слабѣ, елѣ га мало или много. И отидоше до долине гроздне, (всколѣ) и разгледаше ю, и одрезаше тамо еданѣ гроздѣ, и подигоше га на мотку, и понесоше смокава и шипака (гранат јабукѣ). И вратише се одтуда после 40 дана у пустињу Фаранску у Кадисѣ, и казаше: „Мы смо ишли у земљу, коя кипи млекомѣ и медомѣ, и ево ово е њѣзинѣ плодѣ. Али люди су тамо јунаци, а градови су угврѣени великомѣ оградомѣ. И видели смо тамо люде превисоке дивове (исполине оряше,) и были смо спрамѣ њи као скакавци.“

И плакаху люди сву ноѣ и роптаху противѣ Мойсея и Аарона, и рекоше имѣ: „О, да смо помрли были у земљи Египетској, или у овой пустињи! Што насѣ води Господѣ у земљу ту, да пропаднемо у бою? Хайде да мы себи поставимо старешину, па да се вратимо у Египетѣ!“

И падоше Мойсей и Ааронъ ничице предъ зборомъ сынова Израилѣвихъ. А Иисусъ сынъ Навинъ и Халевъ, кои бѣху одъ онихъ, што землю разгледаху, рекоше: „Земля, кою разгледа- смо, врло е добра. Ако насъ Господъ радо има, увешѣ насъ онъ у ту землю, коя кипи медомъ и млекомъ. Небудите одступ- ници одъ Господа, и небойте се людіи што су у той земљи; ерѣ време е одъ њихъ одступило. Господъ е съ нама, не- бойте ихъ се!“ И цео зборъ на то рече: „Треба ихъ ка- менѣмъ потући!“

Тада се яви слава Госнодня у облаку надъ скиніомъ сви- дѣнія. И Господъ рече Мойсею: „Докле ће ови люди мене едити; и докле ми неће веровати, кодъ толикихъ чуда, што самъ учиніо? Али живимъ я, и свагда ће живити име мое и напуниће слава моя сву землю! Сви люди кои видише славу мою и чуда, што починихъ у Египту и у овой пустињи, — па ме ипакъ кушаше ето већ десетый путъ, — неће видити землю, коіомъ самъ се клео њиховимъ отцевима. Само деци њиховой, коя незнаю шта е добро, шта л е зло, дају землю. Сви кои имаю 20 иль више година, и кои роптаху противъ мене попадаѣе у овой пустињи, осимъ Халева и Иисуса сына Навина, И сынови ваши вођени ће бити у пустињи 40 година, по брою дана у ков сте землю разгледали, за свакій данъ по едну го- дину дана.“ —

Корей Левитъ, и Датанъ и Авиронъ изъ племена Рувимова, и 250 начелника усташе противъ Мойсея и Аарона, и рекоше: „Вашега е већ много. Сви су ови люди свети, и међу њима е господъ, и што се вы дижете надъ обштиномъ Господњомъ!“ И кадъ чу то Мойсей паде ничице и рече Корейу и дружини његовой: „Познае Господъ оне, кои су њгови и кои су свети, и те е къ себи привео. Узмите кадіонице и метните сутра тамянъ предъ Господом, и кога Господъ избере, тай е светъ. Заръ вамъ е мало сынови Левини, што васъ е Богъ одлучіо одъ збора Израилѣвог, и узео къ себи да служите службе у Скиніи Господњой, и да стоите предъ зборомъ Господњимъ па да му служите? И ко е Ааронъ, да вы противъ њѣга роптате?“

И посла Мойсей да призову Датана и Авирона. А они ре- коше: „Нећемо ићи. Заръ ти е мало што си насъ извео изъ землѣ кипеће млекомъ и медомъ, да насъ потаманишѣ у овой пустињи? Хоћешъ іоштъ людма и очи да повадишѣ. Нећемо доћи!“

И Господь рече Мойсею и Аарону: „Одступите одъ ове дружине, па љу ихъ я одма изтребити.“

И падоше Мойсей и Ааронъ на лица своя и рекоше: „Боже духова и свакогъ тѣла. Ако е едан човекъ сгрешю, заръ ћешъ се на целый зборъ срдити!“ И Господь рече Мойсею: „Речи збору: Одступите одъ колеба овыхъ тврдосердчныхъ людй, и недодирните ничега што е њихово, да неаггинете съ њима у греху њиховомъ!“

И Мойсей рече: „Потоме ћете пазнати, да ме е Господь послао да чинимъ ова дѣла, коя я нечинимъ самъ одъ себе. Ако ови помру смрфу као и други люди, онда ме не Господь послао; али ако се земля отвори и прогута њи и све што е њихово; онда признайте да су люди ови Бога разсрдили!“

И, кадъ престаде Мойсей ове речи говорити, отвори се земля, и прогута ихъ (Датана и Авирона) и куће њихове и све люде што бѣху съ Кореомъ, и сву стоку њихову.

И сви Израиляни побегоше одъ њиховога яука и рекоше: „Да и насъ непрогута земля.“ —

И Господь рече Мойсею: „Узми одъ свакога племена по одну палицу, свега 12 палица, и име свакога напиши на палици, а име Аароново напиши на палици племена Левйнога, и метни те палице у скивию свидѣнйя; па кога я изберемъ, тога ће палица изтерати (проклјати, пуполке изтерати).“

И положи Мойсей палице предъ Господомъ у скинии свидѣнйя. И сутра данъ уѣе Мойсей и Ааронъ у Скивию, и гле палица Ааронова беше изтерала, и процветала. И Мойсей изнесе све палице къ сыновима Израилѣвима, и видише ихъ, и свакиъ уве свою палицу. И Господь рече Мойсею: „Остави палицу Ааронову на сохраненіе за знакъ непослуцныхъ сынава, и да престане њихово роптанъ.“ И Мойсей и Ааронъ учинише тако, као што имъ Господь заповѣди.

И, после 40 година, дођу сынови Израилѣви у пустыню Синь, и скончаше ту Маріамъ сестра Мойсеова, и саранише ю тамо.

Ту не было воде. И ропташе люди противъ Мойсея говорећи: „Зашто насъ изведосте у ово зло место, где се не сее, где нема смокава, ни грожђа ни ябука, ни водъ за пиће.“

И Господь рече къ Мойсею: „Узми палицу твою, и сазови зборъ ты и Ааронъ братъ твой, и реците камену предъ њима, па ће вамъ онъ дати свою воду.“

И сазва Мойсей и Ааронъ зборъ предъ каменъ и рече къ людма: „Послушайте ме вы непокорни: Хоћете л' да вамъ

изъ овогъ камена воду изведемо!“ И подигнувъ руку Мойсей удари палицомъ двапутъ по камену, и изиђе вода, и напише се люди.

И рече Господь Мойсею и Аарону: „Зато што нисте вєровали у мене нећете овај зборъ увести у землю, кою самъ вамъ дао.“ — Ово е вода свађа*) прозвана.

И недадоше Едомляни (Исавови потомци), да прође Израиль крозъ њихову землю.

И подигоше се сынови Израильви изъ Кадиса и дођоше у планину Оръ. И Господь рече Мойсею: „Узму Аарона брата твога, и Елеазара сына његовога, и одведи ихъ на гору Оръ и свуци съ Аарона одежде, и обици Елеазара, а Ааронъ ће тамо умрети. И умре Ааронъ тамо на вр'у горе. И плакаше цео домъ Израильвъ за Аарономъ 30 дана.

И пођоше Израильтjани одъ планине Ора путемъ къ прєвєномє мору, обиђоше землю Едомску, и на путу постану малодушни, и опетъ роптаху противъ Бога и противъ Мойсея, и рекоше: „Што си насъ извео изъ Египта да помремо у пустињи; та ту нема ни леба ни воде, и нама се већ огадила манна.“ И посла Богъ отровне змиє, и оне уедаху люде, и многи помреше. И дођоше люди къ Мойсею и рекоше: „Сгрешилисмо, што смо роптали противъ Бога и противъ тебе; помоли се дакле къ Господу, да одгони одъ насъ змиє. И Мойсей се помоли ка Господу. И Господь рече къ Мойсею: „Направи бакарну змию и метни є на мотку, и кога угризе змиа, тай некъ погледа ову бакарну змию, па ће остати жив!“ И направи Мойсей змию бакарну, и постави ю на мотку, па кадъ є змиа каква угризла когъ човека, а тай гледаше на ову бакарну змию, и остаяше живъ.

Изясненіє духовныхъ пѣсама.

На данъ Константина и Єлене.

1. *Троцаръ.* Врєста твоєгш образъ на небеси видѣкъ, и такоже Павелъ званіє не ѿ человекъ пріємъ, къ царѣхъ Апостолъ твоихъ Господи. Господе Боже, кадъ є међу царєвима апостолъ твой Константинъ видіо на небу слику (икону, подобіє прилику) крєста твога, и када є онъ на тай начинъ свой позивъ; као оно негда апостолъ Павле, не од людій, него од самога тебе приміо;

*) Вода прєрѣканія, противорѣчія.

Дарствующій градъ въ рѣцѣ твои положи. Онда е онъ т. е. царь Константинъ престолный градъ царства свога, цариградъ или Константинополь, у твоє руке, Боже, положио; царь Константинъ кадъ е вѣру Христову приміо онда е новый градъ свога царства Богу препоручіо, и посветити дао! Кои уме приповѣдати Библичну повѣсть о ображенію апостола Павла? — А како е царь Константинъ вѣру Христову приміо? (види Шк. Л. год. 1859, подъ насловомъ: „Частный крестъ Христовъ.“)

Егоже спаси всегда въ мирѣ, молитками Богородицы, едине человеклюбче. Тай царствующій престолный градъ помажи и дай миръ нѣму и нѣговимъ хришћанскимъ жителяма, о Боже кои люде любишь. То учини Господе, ради молитава пресвете дѣве Маріе, кое она предъ тобомъ, за насъ непрестано приноси.

2. *Кондакъ.* Константинъ данасъ съ матерію Еленю крестъ шкляютъ, всечестное дреко. Данасъ Константинъ царь с' своіом матеромъ Еленомъ, являю откриваю, показую обявляю свима люда крестъ частный, на комъ е Іисусъ Христосъ распетъ быо. У кои данъ споминѣ св. наша црква изнашашѣ частнога крета (1. августа?) Какви обреди бываю тѣй данъ у храму Божиємъ? У кои се данъ праздує узвишенѣ частнога крета? (14. септ.) Како се тѣй данъ зове у црквенемъ езыху? А како га мы у обичномъ говору називамо? — Шта се светкує треѣе неделѣ велика поста? Кадъ быва упомена св. Константину и Елени? (21. мая).

Всѣхъ оубо Іудеевъ посрамленіе сѣеє. Крестъ Христовъ есть частно древо, кое е свію жидова осраможенѣ.

Оржіе же на протикныхъ вѣрныхъ царей. А то исто древо частнога крета есть моѣно оружіе вѣрныхъ Христіанскихъ царева противу противника Христоваго имени.

Насъ бо ради шкиса знаменіе веліе, и ко бранехъ грозное. Срѣ зарадъ насъ показао се крестъ као знаменѣ велико важно, спасоносно, у ратовима страшно за све противнике имена Христоваго.

Паунъ и кокошь.

(Єдна басна.)

Єдаредъ рекне паунъ кокоши: „Где како се пето врочи, — и опетъ невичу люди: где горда петла, него све: где горда

пауна.“ „То е зато, одговори кокошка, ерѣ люди узѣ заслугу и гордостѣ праштаю. Пето се поноси на свою пажљивостѣ, коя е и людма на користѣ, а паунѣ само на свое пере.“

Овца и ластва.

(Една басна.)

Една ластва доѣ овци, да одѣ нѣ мало вуне за свое гъиздо очупа. Овца се стане бацати. Зачуѣна викну ластва: „Одкуда си ти тако тврда; овчару даешѣ, да ти сву до голе коже вуну свуче, а мени ни то неколико влаканаца недашѣ!“ „То е зато рече овца, ерѣ неумешѣ на онако лепѣ начинѣ, да е узмешѣ.“

Говорѣ влатова.

Врео жетни данѣ преѣ, лепа летня ноѣ спусти се на богате њиве. Онда се вданѣ одѣ влатова подиже и преко њива викне: „Дижите се, да благодаримо оцу нашемѣ небесномѣ на његовой великой доброты и милосты.“ Све се влаѣ подиже, а одѣ њиовогѣ шуштаны пробудите се и све тнце, што туда становаше.

Први влатѣ рече: „Дайте Господу хвалу и славу, ерѣ е он благ и његова милост трае одѣ века и довекѣ века. Онѣ шалѣ свое сунце, да осиява и огрева и зле и добре. Онѣ дае кишу праведнима и неправеднима. Сви се на њѣга згледаю и чекаю одѣ њѣга, и онѣ дае свакомѣ у свое доба. Иляда е лета преко землѣ прешло и свако е свою жетву сабрало и рану сготовило. И юшѣ не престае Господѣ свою трпезу застирати и небройна створеня нисифавати. Његова е доброты и милостѣ сваки данѣ нова. Дайте Господу нашемѣ хвалу и славу!“ На то и хорѣ тнца удеси славопевѣ свой изѣ они небройни и наймилии грал.

Други влатѣ рече: „Одѣ божиегѣ благослова зависи све. Землѣделацѣ се труди и мучи, онѣ свое њиве оре и свое семе на њи баца, али благословѣ долази озго. Измеѣу сетве и жетве има многа студена ноѣ и многи жестоко врео данѣ да проѣ. Людска рука ние кадра ни кишни облака навуѣни ни леда одбити. Господѣ чува зрнце у крилу землѣ, онѣ чува зелене њиве и сазреваюѣни влатѣ; онѣ е и сѣ нама био и сачувао насѣ. Одѣ божиегѣ благослова зависи све.“

Трећи влать речъ привати говорећи: Незаборавите и сиротама дати, пакъ ће вама Богъ и више. О да би мога довикати богатима, што садъ свое житнице пуне, и онеме тврдоме, што юче ону сироту отера, која на нѣгове њиве пабирчити дође. Ко га Богъ благослови, нека и онъ свою милосну руку отвори, и учини као оно Воозъ, и болъ одъ њѣга. Незаборавите и милостни бити!“ Све тице запояше на ове речи, као да хтедоше све люде пробудити, да ихъ чују и добро къ срцу приме.

Онда и четврти влать рече: „Како ко сее, онако ће и жнети. Ко штедљиво сее, неможе много ни жнети, и ко съ благословом сее са благословом ће и жнети. Нечудите се што у жити и кукољ расте; есте л семе прегледали пре негъ што сте га посеjali. Ко кукољ сее, кукољ ће и жнети. Ко само за тело сее, он ће на телу и пропасть пожнети; а ко и за душу сее, онъ ће за душу и вечити животъ пожнети. Како ко сее, онако ће и жети.“ Онда се сви влатови пеклонеше, и запояше: Аминъ, Аминъ.

С р б и.

(Бдна лекција изъ Исторіе)

Найстарије доба. Срби — грана славенскогъ народа живили су пре Христа у Боики, данашној источној Галицији, на рекама Днестру и Пруту, међу осталимъ славенскимъ народима, кои тада одъ реке Волге, азовскогъ, црногъ и балтичкогъ мора до карпатски гора становаше, и кое страни писци Антама, Венетама и Сарматима зваше, а кои данасъ подъ именъ Руса, Поляка, Чеха и Словака готово цео северъ, а подъ именомъ Бугара, Срба, Хрвата и Словенаца готово цео истокъ Европе заузимљу.

Стари страни писци веле за старе Славене пакъ и за старе Србе, да су били побожни аљ и суевѣрни, правични и поштени, благи, простоердни, врло гостољубни и веселе нарави, а све снажни и врло храбри люди, и да су врло љубили своју независностъ, обичај и езикъ, у чему су се Срби особито одликовали.

Као сви народи у она доба били су и ови многобожци и идолопоклоници. Ниова врховна Божества беше: Богъ Перунъ громовникъ и господаръ неба и земљъ; Жива Богиня лепоте и младости; Пров Богъ правде; Радгость Богъ гошћеня и др. којима су храмове по шумама подизали, и те као светинъ па-

зили, у кое ние нико улазити смео до само свештеници и ови, кои Боговима жртве принашаше, илѣ болници помоћи тражећи. У народнимъ песмама имамо и данасъ трагова одъ ондашнегъ суеверя: лелю, ладу, додоле и др. и простъ народъ јошъ и данасъ деци приповеда: о вилама, вештицама, вампирима и др. и има додоле, краљице, даће, кољива и др.

Како остали Славени тако ни Срби у она прастара времена нису имали господара, царева ни кнезова. Свака е општина била самовластъ, и свака породица имала е свога самовластногъ старешину, кои е њомъ владао. Општине су биле међу собомъ у свези. Послове тицајући се више општина размиривали су те породичке старешине у договору. Само кадъ е съ којимъ непријатељомъ рата било, онда су старешине войводу бирали и њему сву властъ предавали, алъ тај е морао по свршеномъ рату опетъ сву властъ натрагъ вратити. Доцније су постаяли одъ ти войвода кнезови, како су ихъ и Срби имали кадъ су се изъ Бојке иселили.

То е готово све, што изъ оицъ најстарији времена о нашимъ прапраоцима знамо.

Преселенъ. На краю IV. века, (374 пос Хр.) кадъ оно Хуни татарски народъ први изъ Азије у Европу поврвеше, и преко реке Волге и Дона нагнувши туда стануюће Славене неке покоре и собомъ повуку, тада и други Славени свој стара седишта оставе, и неки на северъ, а неки ближе на западъ и југъ Европе до реке Лабе и Дунава, и чакъ до јадранскогъ мора дођу.

У V. веку (449 год.) заузму Славени у друштву са Хунскимъ краљемъ Атиломъ све пределе око северногъ Дунава чакъ до Далмације.

У VI веку беше ихъ већ много у данашној Бугарској чакъ до Драча и Солуна настанъно, и већ имаше одъ своји люди на грчкомъ престолу два славна цара: Јустина и Јустинијана (Управду званогъ,) и славне войводе: Велизара, Доброгоста, Всегорда и др.

На почетку VII века, (603 — 614 год.) кадъ оно Авари азијатски народъ на грчко царство нападати сташе, позове грчки царъ Ираклије суседе Срба беле Хрвате, кои иза Карпата становаше, да га одъ непријатеља бране, и ови (634 год.) дођу и настане се у северној Далмацији до реке Врбаса и Куце.

Одма за Хрватима (636 год.) дође и еданъ део Срба са еднимъ одъ своји кнезова Ираклију, и добию подъ истимъ условљемъ да као и Хрвати цара бране најпре Солунску об-

властъ, те се ту настане, и градъ Србицу, кои и данасъ стои, назидаю. Алъ мало затимъ зажале што су се одъ свое остале браће оцепили, те пођу натрагъ, и већ Дунавъ пређу, пакъ се опетъ предомисле, и пошлю посланике у Београдъ Ираклиевомъ наместнику, те заишту пусте земљъ између Бугара и Хрвата, кое добию и настане се одъ реке Врбаса и ядранскогъ мора до реке Мораве и Ибра.

Први животъ. Чимъ Срби на ове замљъ сташе, почну се уређивати. Прво се разделе на племена са своимъ поглавицама, које зваше бане и жупане. Бани беше войводе, жупани племенске старешине. Шта са онимъ кнезомъ би, кои Србе овамо преведе, да л' нѣгови наслѣдници властъ коју надъ банима и жупанима имаше, незна се. Само се зна, да сви цару Ираклию подчинѣни беше, кои у цариграду владаше, и на коегъ препоруку одма многи Срби у веру християнску прелазити пођоше.

Спочетка владаше сваки жупанъ самовластно независећи едан одъ другога. Доцније неки по више мањи жупанија пода се ваљда доби те изађоше веће области, велике жупаније. Такове веће области беше на истоку Србија и Босна, а на западу Неретва, Травунија, Зета и Хумъ.

Одма по Ираклиевой смрти подъ нѣговимъ наслѣдницима, кое све слаби владоци беше дограбе Срби прилику, те се исподъ грчке власти отму, и поживеше тай цео векъ у миру, свое пусте и задивљане земљъ обделавајући и упитомљавајући.

На краю тогъ века изметну се ратови између Грка и Бугара, и између Хрвата Франака и Бугара, и трајаше цео VIII и у IX векъ. У тима ратовима поцепани Срби часъ узъ едне, часъ узъ друге пристаяше, и већ ту са неслоге многи зала допадаше, где су највећу користъ имати могли, да су сложни били.

У та доба изроде се и яче црковне разпре између Цариграда и Рима, те двоји учитељи християнства свак себи грабљћи и еданъ другомъ уваженъ предъ народомъ кварећи наведу народъ, те силанъ поново у Идолопоклонство паде Али башъ зато и изађоше у половини тогъ века (852 год.) оба она прва славенска апостола Кирилъ и Методъ, кои кирилицу склопе и св. писмо, кое и данасъ имамо, на славенски езикъ преведу, те тимъ стане опетъ овај народъ на християнство враћати се и у нѣму тврђи негъ досадъ бивати.

Са тимъ верозаконскимъ поремећенѣмъ поремете се и у државномъ животу: раскомадаю се на многе ситне жупаније,

www.unlib.rs

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

кое независеѣи една одъ друге, ал ни мареѣи пакъ ни бранеѣи една другу, свака о себи остаде тако слаба, да се оне приморске области ни одъ они изъ Африке упадаюѣи сараценски морски айдука одбранили немогоше, те грчки царъ Василие (858 год.) победивши Сарацене опетъ одну по одну областъ подъ свою властъ узме, и поново веѣе жупание начини.

Велики жупани. Први велики жупани беше Воиславъ, за ѣимъ Радославъ, и после Просегой, о којима се готово ништа незна; сва три у половини IX века.

За Просегоемъ доѣе ѣговъ синъ Властимиръ, то беше први знаменити владатоцъ србски. Онъ ослободи народъ одъ грчке власти; алъ желеѣи опетъ съ Грцима у любви остати заиште одъ цара Василия свештенике, кои ѣе народъ у християнству учити и тада савъ србски народъ на християнство преѣе (870 год.)

За овогъ владе започеше и ратови између Срба и Бугара, кои после непрестано близу 150 год. траяше, часъ едан часъ други народъ до крайне пропасти доводеѣи. Те ратове започе бугарски кнезъ Пресиянъ, кои да би утврдио свою властъ надъ Сремомъ и Славониомъ, што Бугари (јошъ 827 г.) освоише, хтеде и Србию освоити. Први ратъ трая три године, и Срби после много крвави боева Бугаре надбию, где и Пресиянъ погябе.

Иза Властимира (880 г.) дођу па владу ѣгова три сина, Мутримиръ, Строимиръ и Гойникъ. Ови невешти владаню раскомадаше српску земљу и владаше свакъ о се. То опази бугарски краљ Борисъ, па кое да освети свога оца Пресияна, кое као и отацъ му лакомъ на српске земљъ удари съ войском на Србе; алъ Срби и ѣнга побую и у битки сина му увате, те онъ буде приморанъ мира искати.

Мало затимъ заваде се ова три брата, по свой прилици лукавствомъ и наговоромъ Бугара, и најстарији братъ Мутимир, ваљда башъ съ помоѣи Бугара оба млађа брата надбивши уваѣене оправи Бугарима (886 г.) у заточенъ. Тако поче зло, кое се међу рођену браћу улеже, и странцима пута даде, те крозъ многе веке све са владалачком породицом народъ затираше.

Мутимиръ кодъ себе задржи само Гойникова сина Петра; али ни овај немога несретнога стрица свогъ подносити, веѣе одбеже Хрватима.

Иза Мутимира доѣе ѣговъ синъ Прибиславъ на владу (890 г.); на когъ одма идуѣе год. Петаръ изъ Хрвацке с войс-

комъ удари, побие, и владу преотме, а Прибисавъ са своіомъ браћомъ Хрватма одбегне.

После три год. (894) дође Бранко Прибиславовъ брат изъ Хрватке, да отме властъ одъ Петра, алъ Петаръ га разбие, увати и заедно са нѣговимъ синомъ Павломъ Бугарима у заточенѣ пошлаъ.

То исто покуша одма и Клонимиръ синъ Стронимирсвѣ, из Бугарске; алъ Петаръ и овогъ надбие, где у бою и Клонимир погине, и после остане Петаръ двадесетъ година на миру.

Тада се бугарски краљ Симеунъ яко осили и у многимъ срећнимъ боевима противу Грка, науми освоити Цариградъ. То осете Грци и позову Петра у помоћъ; а кадъ се овај прими, расрђенъ Симеунъ пошлаъ войску на Србе; али га Петаръ надбие. Симеунъ видећи, да ће му Петаръ сила на путу бити, те неће Цариградъ отети моћи науми Петра преварити и позове га да се о миру договоре, обећавши се и заклевши приятельствомъ. Петаръ на ту веру оде, алъ бугарске га войводе увате, окую и у заточенѣ пошлю, а Србию безъ главе оставшу (914 г.) сву оплячкаю.

Онда дође на српску владу Бранковъ синъ Павле (915 г.) кои е заедно съ Бугарима противу Петра дошо. Али ни Павле неостане дуго на миру. Грци опазе, да е Павле наклонѣнии Бугарима чимъ е помоћи и дошо до власти, те подпусте Зарию Прибисавлѣва сина, кои кодъ њи и одрастао беше, са войском, да преотме одъ Павла владу; алъ Павле га надбие (917 г.) увати и пошлаъ Бугарима у заточенѣ.

После три године завади се и Павле съ Бугарима, збогъ тога, што Симеунъ хтеде Србиомъ као своіомъ провинциомъ заповедати. Онда Симеунъ пошлаъ (920 г.) истогъ Зарию съ войскомъ на Павла, кои Павла и побие и владу отме (921 г.)

Зария одранѣнъ у Грчкој пакъ наклонѣнии Грцима поквари са Симеуномъ приятельство сдружећи се съ Грцима, кои непрестано криве боеве съ Бугарима имаше. Расрђенъ Симеунъ, кои јошъ никако свое намере — освоити цариграда, постићи немогаше, пошлаъ войску на Зарию; али овај Бугаре побие, бугарске войводе Сигрицу и Мармоена увати, и овихъ одсечене главе у Цариградъ пошлаъ. (923 г.) На то јошъ већма разгнѣвлѣнъ Симеунъ дрене сву войску за Цариградъ наменѣну са Чаславомъ Клонимировимъ синомъ на Зарию. Зария поплашенъ остави Србию и побегне Хрватима (924 г.) а Бугари заставши на српској граници позову сву српску властелю, да дође и да Часлава за господара прими. Ови поверую и оду Бугарима на ноге, а ови ихъ на

Симеунуву заповестъ све посеку, иль окую и у ропство пошлю, пакъ онда у Србию ућу, сву широмъ оплячкаю и силанъ народъ, кои немога утећи заробе (924 г.) Тада оста Србия пуста и за пуно седамъ година безъ свое главе.

Тако е проподоа српски народ са свои неразумни владоаца, кои неимаюћи ни поноса ни увиђеня шта Бугари и Грци съ њима чине, цепаше народъ на партае, јошъ и са туђинскомъ войскомъ у свое землѣ и на свою рођену браћу и народъ нападаюћи доведоше овогъ до крайне пропасте.

Наскоро после умре Симеунъ (927 г.) и три год. затимъ (931 г.) утекне Чаславъ изъ Бугарске, дође у Србию, нађе ту само мало люди и стане народъ свой одъ сви страна Хрвацке, Далмацие, Грчке и Бугарске прикупљати, и прикупивши га а плашећи се зла одъ Бугара пошлѣ посланике у Цариградъ и припозна старешинство Грка, кои тада већ и Бугарском овладали беше. Тако изгубише Срби и Бугари своју независностъ, за коју толику силну крвъ пролили беше.

После Часлава остану опетъ Срби безъ господара. Мањи жупани овладаше опетъ свакъ о се, независно еданъ одъ другогъ, и ово станѣ потрая пуно 50 година; за кое доба и ови мањи господари силну крвъ свогъ народа узалудъ пролише све о властъ отимлюћи се, а Грци се ту непрестано мешаше сејући неслогу међу старешине и у народъ.

У та доба оцепи се Босна која донде у зајдини са Србиомъ беше сасвимъ одъ Србије. У та се доба и Хрвати сасвимъ са Србима раздвоише поводомъ Рима, кои имъ Богослуженъ што га донде на матернѣмъ езику имаше оте, и латинско наметну. За Хрватма се и неки Срби поведоше, еръ спочетка небеше толика разлика између едногъ и другогъ верозакона; а кадъ се доцније (у XI веку) Рим сасвимъ одъ источне цркве одцепи, тада се и ова едноплемена браћа Срби и Хрвати, и сами Срби источне и западне цркве тако међу собомъ поцепаше, да најжешћи непријатељи и душмани еданъ другомъ посташе, и ту обои не само у просветномъ и државномъ развиту гдно заосташе, него се физично готово сасвимъ сатрше, као што доиста наскоро затимъ Хрвати паднувши подъ Мађаре своју самосталност коначно изгубише.

Билионъ новаца.

(Една рачунска задаћа.)

Новчићъ е тако ситне вредности новацъ да ће силанъ помислити, да многи богатъ човекъ лако и лако Билионъ новчића имати може. Алъ кадъ би ко и имао толико, били могућно било, да еданъ човекъ Билионъ новчића изброи, ако би свакогъ минута данъ и ноћъ бројећи 120 комада одбројао; и билъ могућно било то иманъ распућкати, ако би највећа распикућа био, и свакогъ сата данъ и ноћъ 1000 фр. избацао. У одговоръ на ова питања, израчуни прво: Колико е фр. у Билионъ новчића? Колико е година нужно, да се Билионъ онако као е озго речено одброи? Колико би дуго мора распикућа онако трошећи живити, докъ би Билионъ новчића поарчио?

Билионъ секунда.

(Една рачунска задаћа.)

Еданъ е секунадъ тако мала частица времена, да би многи помислио, Билионъ секунда — то е часкомъ преживљно. Ми питамо, 1. да ли е Адамъ, кои е 930 година живео Билионъ секунда преживео? и 2, колико би година морао човекъ живети, да Билионъ секунда преживе?

Кутия солдати.

(Една рачунска задаћа.)

Неко дете добие одъ уйца кутию солдати на поклонъ. Било е манъ одъ 60. Кадъ ихъ сложи по 3 у редъ, преостане еданъ, кадъ сложи по четиръ, преостану два, кадъ по петъ претеку три, а кадъ по шестъ претеку четиръ, дакле све два манъ негъ у редовима, колико е свега солдати било?

Јошъ една рачунска задаћа.

Едногъ старца упиташе, колико е старъ онъ, нѣговъ синъ и нѣговъ унукъ, онъ одговори: я, синъ и унукъ имамо заедно 109 година; мой синъ и унукъ имаю заедно 56 година, а я и мой унукъ заедно 85 година. Колико е свакомъ година било?

О народной школы и нѣномъ дѣланю.

Народна школа занима се съ развѣянѣмъ и изображаванѣмъ природныхъ дарова духа човѣчѣга, и са сирѣобштаванѣмъ оныхъ наука и вештина, кое су свакомъ човѣку нуждне, и кое за темель служе свакомъ далѣмъ образованю. Не само дѣца простихъ родителя, него и дѣца отмѣныхъ людии имала бы народну школу посѣщивати; ерѣ приватно обучаванѣ, ако ће како добро быти, никада неможе онакову ползу дѣци принети, какову у доброуреѣной школы добыти могу. Маню дѣцу, коя юштѣ шесть година немаю, небы требало у праву школу примати, ерѣ такова съ едне стране сметаю у школи а съ друге небудуѣи доволно за науку способна узалудѣ у школи губе, а можда и здравлю свомъ шкоде седеѣи по више сатїй на данѣ на едномъ нѣсту.

Предмети, кои се у народной школы предаю, есу они, съ коима се и уроѣене душевне и умне снаге дѣчїе найболѣ вечбаю и изображаваю, а тїи исти предмети по своїой важности необходимо су нуждни свакомъ човѣку, кои у просвѣѣenomъ данашнѣмъ вѣку обстати и напредовати жели. Наука Христїанска, читанѣ, писанѣ, и рачунѣ, обшта знаня изъ земьописа и природописа — и поянѣ, есу данашнѣмъ даномъ за свакогъ човѣка у нашой отачбини преко нуждни предмети, кои се у свакої школи нашой научити мораю.

Што се науке Христїанске тиче; то съ пунымъ правомъ захтѣвати можемо, да дѣца нама у народной школы науче Библичне повѣсти старогъ, а особуто новогъ завѣста, да знаю наизустѣ главна правила вѣре, и правевности, и найнужднїе молитве, да све то и разумѣю. Притомъ да способности имаю науку ту у животу употребити, и по светымъ тымъ правилима животъ свой проводити. Найглавнїе еванѣлске науке, и нѣкоя за правило живота служеѣна изреченїя изъ Соломоновыхъ и Сираховихъ св. кнїга нуждно е такоѣе у школи научити и често повторавати, да тако неизгладимомъ собственешу дѣчїомъ постану. Познаванѣ црквене године, праздника, св. тайнїи обрѣда црквеныхъ и нѣхового значеня, разумеванѣ и знанѣ неделныхъ и праздничныхъ еванѣлїя, и саремъ гдѣкоихъ апостола, а узѣ то и кратка житїя оныхъ светителя, кое свечано славимо, есу такоѣе предмети, што у науку вѣре спадаю, и што се кодѣ насъ у народной школи и то башѣ чрезъ учителя самогъ предавати мораю, да се тымъ начинаемъ дѣца навикну познавати и любити свою свету православну цркву. Съ наукомъ вѣре,

кодъ насъ у найтешняѣмъ саюзу стои наука пояня, кою свойски свой дѣци предавати валя и настоявати да дѣца текстове, што се пою, добро разумѣю, да мелодию правилно и складно пояти науче, и да са побожнымъ чувствомъ у цркви у школи и на дому, анѣлскимъ своимъ гласомъ проглавляю творца свога, одъ кога намъ сва блага долазе.

Читанѣ свакога ученика кои е псалтирскій разредѣ свршио, има бити течно, правилно, и разумливо. Самъ чатацъ треба да е кадаръ прочитане предмете, — у колико садржай нѣиовѣ непревазилази снагу дѣтию, — разумети, и вештиномъ своіомъ у читаню до тога дотерати, да га слушаоци разумѣю, и съ пажливошћу слушаю. У писаню има се постићи правилность, читкость, и лѣпота; ученикъ, кои е обичну школу свршио, треба да е кадаръ писати по казиваню (диктандо), и то безъ погрешака и безъ изоставляня поединыхъ писмена; притомъ бы желити было, да и мисли свое у толико баремъ на папирѣ ставити може, у колико се захтѣва за писанѣ обичнога писма и пословныхъ саставака. Будући да сталнога и общепримљивогъ правописа јоштѣ немамо, то се засада точность и правилность у овомъ погледу одъ ученика народне школе изискивати неможе, и задовољити се морамо съ тымъ, ако намъ дѣца свакоме писмену приличеій знакъ напишу, рѣчи добро разставляю, и интерпункциѣ правилно употреблю.

Сматранѣ, размишлаванѣ о предметима, кои насъ окружую, бива при науцы гледаня (назорно обучананѣ), која е најглавниѣ посао у букварској школи. Старія дѣца, узъ читанѣ, сматранѣ и разговоръ са учителѣмъ, присвоити имаю најглавниѣ знаня изъ науке моралне и благога обичая, изъ науке о чуваню здравля, изъ природописа, куда поглавито спада практично обучаванѣ у баштованству, пчеларству и свилодѣлству, савѣти о негованю живине и стоке, и о болѣмъ и разумнѣмъ пољодѣлству. Овамо спада и познаванѣ земљѣ у којој живимо, дужности према владоцу, и упознаванѣ са прошлости и садашности народа нашегъ. По себи се разумѣ, да ученѣ нашихъ народныхъ изабраныхъ пѣсама, и валяныхъ народныхъ пословица, међу главне предмете у свакој ербској школи спадати мора.

У рачуну иште се одъ народне школе да они ученици кои ю сврше, кадри буду прорачунити наизуесто и писмено све четири врете рачуна у едноименованымъ и разнонарененымъ броввима; и да на основу тога кадри буду свакиѣ рачунѣ изъ чобиногъ живота прорачунити. По варошима и варошицима мо-

раю при томъ дѣца подпуно изучити у народной школы рачунъ еъ разотцима, правило тройно, талиянску практику, разрачунаѣ лихве, и правило дружечно.

Ово што овдѣ изложисмо есть мінімумъ одъ оныхъ знаня, што се у народной школы постићи могу, и при валяной управи постићи мораю, и кои бы се учитель толико заборавію, да у школы своіой ученѣ гореизложеныхъ наука и вештина не предае или само овлашъ предае, тога бы одъ школскаго дѣла удаляти валяло, ерѣ тай у мѣсто ползе приноси штету общини, коя га издржава.

Аль нетреба мислити да е съ тымъ задоста учинѣно, ако се у народной школы, све оно учи, што мы мало часъ изброясмо. Ученѣ и изученѣ горенаведеныхъ предмета ніе цѣль него е само средство, коимъ се дѣчіе воспитанѣ, коимъ се темельно и ваљно изображенѣ ума и ердца дѣчіега постићи жели. Само мртво ученѣ по себи може човѣку вештину и нѣку механичну способность дати, али іоштѣ зато нема свое праве педагогичне важности, кою ѣе текъ онда добыти, ако се ѣиме буде, развію и изображаваю духовне снаге дѣчіе.

По овоме дакле сви разумни люди и пріятельи просвѣте и напредка одъ народне школе изчекую, да она дѣцу у духу благочестія воспитава, и да се постара уредно развіяти све снаге човѣчіега духа, наиме: гледанѣ, уображанѣ, памтенѣ, разумъ, ердце и волю. Занемарити едну снагу, а на рачунѣ друге ма кое снаге, ніе слободно ни пробитачно. Тако на примѣръ никаквимъ начиномъ не можемо одобрити, да се самъ разумъ дѣчіи у школы изображава, а да се моѣ памтени занемари, да се ердце дѣтіе пренебрегне, или да се воля дѣчія разпусти и разузда. И оно прво треба чинити, аль и ово друго нетреба пренебрегнути; ерѣ само складнымъ развіянѣмъ и изображанѣмъ своію богоданныхъ снага, воспитавамо мы правога, честитого и на свако добро склонѣногъ човѣка. Даваюћи дѣци полезна знаня и често повтораваюћи научена правила живота причиняваѣмо ѣима радость и уживанѣ у полезномъ знаію, а у едно тымъ самымъ будиѣмо ѣиховъ духъ, вештаѣмо имъ моѣ мышленя, оштриѣмо ѣихову моѣ рассуѣваня.

Но осимъ обучаваня има школа народна и другихъ средства, коя кадъ се вешто употребе, могу снажно дѣйствовати на воспитанѣ млаѣаногъ нараштая. А то су: навика и заптѣ школскій, и примѣръ учителя и остальныхъ школскихъ и црквеныхъ старѣшина.

Истина е да су први и природни воспитатељи дѣчи, њихови родитељи. Али неможе се казати да су родитељи едни воспитатељи свое дѣце, и да су сами они кадри дѣцу одъ зла сачувати и у добру одржати. Свакій човѣкъ, съ коимъ дѣте у саобраћенѣ долази, свакій догађай, когъ дѣте преживи има више или манѣ уплива на воспитаніе њгово. Браћа и сестре, другови и вршњаци, служитељи, еродници и знанци много доприносе къ добромъ или рђавомъ воспитавію дѣце наше. Но одъ своіу овыхъ судѣлователя при воспитанію, већій, уредни и сталниі упливѣ на воспитанѣ дѣчіе има народна школа. За више година, свакій данѣ по нѣколико часова налази се дѣте у школи са свои другови а подѣ надзоромъ учителѣвымъ, то бива у овимъ годинама живота, кое су за приманѣ благихъ утисака најпріемљивіе; то бива у задруги гдѣ се сви по заповѣсти еднога управляти, гдѣ сви еднога слушати мораю, и гдѣ подпуна правда и еднакостъ влада. Упливѣ школе на воспитаніе дѣчіе съ тымъ већій бива, у колико е већма кадарѣ учитель свою учительску важностъ одржати и њоме надѣ дѣцомъ као гравый отацъ владати, те тако учинити, да га сва дѣца заволу, и као свогъ роѣногъ отца и добротвора почитую. Слободно се може реѣи, да ће дѣте пре заборавити науку и опомене своихъ родителя, него што ће заборавити савѣте, опомене примѣре и мудра поученя оногъ учителя свогъ, кои то име у пуной мѣри заслужуе. Кодеъ овако великогъ уплива, кои има народна школа на воспитаніе млађаногъ нараштая, нећемо за претерано држати опомене нѣкихъ човѣколюбивыхъ мудраца новіега времена, кои народу говорише: „Отварайте добре школе, па ћете у њима задобити бољій и валяниі подмладакъ; што на школе потрошите, то ћете уштедити на издржаванію тавничара и тавница!“ Рѣчи ове есу света истина. Прођимо по Белгиі, по Саксоніи по Пруской, и по Чешкой, и по другимъ мѣстима гдѣ су школе у цвѣтуѣемъ станію, па ћемо се увѣрети о упливу њиховомъ на благонравный животъ народа; напротивъ лежи и лежати ће у глуности и у варварству свагда онај народѣ, кои народне школе ниподашто недржи, кои дѣцу у школу нешилѣ, кои учителя у одну категорію са ноћнымъ стражарима и съ субашама ставля.

Ово говореѣи немислимо мы родителѣ одъ дужности воспитатељске ослободити, и цѣло воспитаніе школи предати. То бы было наопако и у зао часѣ. Напротивъ и опетѣ кажемо да прво и главно старанѣ о воспитанію и усрећенію свое дѣце припада самимъ родителѣма, Родителѣма припада сва тѣлесна

WWW.UNIBELGRADE.SR

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

нега дѣце свое; родитељима у свету дужностъ спада чувство благочестія у срдце дѣтиѣ уселити, и сѣмена нравственности унь засѣяти, па съ тымъ темељ положити ка изображаваню савести дѣтиѣ; родители напоследку имаю спољашња чувства дѣтиѣ особито видъ, слухъ и осѣзанъ вештбати, учити дѣцу найпре матерњимъ езыкомъ говорити, и навикнути ихъ къ благому обичаю, умѣрености, чистоти и послушности. Све ово имало бы дѣте са собомъ у школу донети, и одъ тога часа, кадъ оно у школу пође, па доклегодъ школу неостави, прелази поглавита дужностъ воспитаваня дѣтинѣгъ на учителя, непрестаюћи за то ипакъ и родитељскомъ дужношћу быти. Никакви су оно родители, кои се незаузимаю и неразпытую за дѣчиѣ у школи напредованъ, кои дѣцу свою кваре ругаюћи се њиховой школеской науци и воспитаню, иль оговараюћи предъ дѣцомъ учителя. Такови родители и незнаюћи сами своје почитаню уштрѣбъ наносе, своју дѣцу веома кваре, и на њима самима ће се временомъ њихова дѣца најлюће осветити зато што су ихъ они развратили.

Као што се мораю покварити и проневалялити дѣца, кадъ еу отаць и маи у свађи и неслоги, кадъ едно попушта што други забранюю, иль кадъ едно у цркось или изъ шале упућуе дѣцу да у супротъ чине заповѣсти другога; исто тако нема напредка ни тамо, гдѣ се родители при воспитаню недрже еднога начела са школомъ. Свако неспоразумленъ између воспитанія школескогъ и домаћегъ зарана валя одклонити, а таково магло бы се одклонити, чимъ бы учитель по дужности својой при ступаню дѣтиѣмъ у школу, и у другимъ приликама, у виду пріятельскогъ разговора, казивао родитељима како ће онъ съ дѣцомъ поступати, и како бы добро было да они кодъ куће съ своимъ дѣтетомъ поступаю, ако дѣтету свомъ срећу и божи благословъ желе. Къ добромъ домаћемъ воспитаню много бы могли допринети православни свештеници, кадъ бы не само у црковнымъ проповѣдима, него при свакомъ испыту и вѣнчаню, при свакомъ свештеню водица и у другимъ приликама свога многостручногъ саобраћеня съ народомъ, родитељима о дѣчиѣмъ воспитаню савѣте давали. Я држимъ да бы ова врета пастирскихъ њиховыхъ трудова найпре, и најбољимъ плодомъ уродила. Но, хоѣли већъ кадгодъ едануть доћи то среќно врѣме, да се сви наши многопоштовани и пречастни пастири словесногъ стада Христовогъ, ове свое најнепастителнѣ дужности свойски лате? —

Реклисмо већ да е обучаванѣ у народной школи само едно одѣ она три главна средства, којма ми дѣцу у школи воспитавамо. Добивена у школи знаня имаю велики упливѣ на пре-дузећа дѣчиа, и даю правацѣ нѣиховой вољи. Но на срдце дѣчїе и на нѣихово мишленѣ іоштѣ много дѣйствуе начинѣ, којимѣ учитель при обучаваню поступа. Сватко ће допустити да ће паметанѣ, разборитѣ и уреданѣ учитель за образацѣ служи-тити своимѣ ученицима, и у нѣима найлакше паметне, разборите и уредне люде однеговати; да ће искусанѣ и побожанѣ катихетѣ своимѣ понашанѣмѣ и на срдце дѣчїе великій упливѣ задобити; а напротивѣ онај, кои свой предметѣ ладно, неразговетно и као одѣ бѣде предае, омразиће дѣци науку, па ма та и найсветія была. Ученѣ животописа важныхѣ особа и уоб-ште ученѣ историчныхѣ предмета и землѣписа, ако се само добро предае, може човѣка особито изобразити и сталанѣ мо-ралный карактерѣ у нѣму произвести, па нѣга на любовѣ къ отачбини, на добротинство, на благодарностѣ према добротворима побудити, ако се неуче како валя, могу навести омлади-ну на незадовольство са садашњимѣ станѣмѣ, на невѣрностѣ и на свако зло. Ђзыкословіе, писанѣ, поянѣ и рачунѣ, све да и неузмено у прирѣчїе садржай прочитаногѣ, разговореногѣ, написаногѣ, или прорачунѣногѣ предмета, већ по самомѣ на-чину којимѣ се ови предмети предавати имаю, врло снажно изо-бражаваю млађаный карактерѣ дѣчїи, побуђуюћи у нѣима за-рана точностѣ, чистоту, штедљивостѣ, чуварностѣ, и позорѣ на свакой свой коракѣ.

За изображаванѣ сталногѣ моралногѣ характера одѣ ве-лике е важности школскій заптѣ. Већ и сами родители кадри су на дѣци своіой познати, држи л' учитель у школи до-барѣ заптѣ или недржи. Ако е учитель меканѣ па попушта, онда дѣца у школи подивяю, па не слушаю више ни кодѣ куће; ако ли е онѣ преко мѣре строгѣ, или нїе кадарѣ разпознати природу и ћудѣ свакогѣ поединогѣ дѣтета, онда опетѣ брзо изгубе дѣца волю ићи у школу, омрзну на учителя, плаше се одѣ нѣга и сматраю га као каквогѣ окрутника. Напротивѣ ако учитель уме благостѣ съ озбиљношћу скопчати, и у школи сво-іой добарѣ заптѣ одржати; то ће га дѣца радо слушати, и свесрдно съ найвећомѣ готовошћу заповѣди нѣгове изцуняваће. Добарѣ заптѣ може се у школи много лакше одржати него на дому родительскомѣ; врѣ дѣца пре и лакше увиде потребу запта у школи, него кодѣ куће; ту примѣрѣ многе друге до-бре дѣце повлачи засобомѣ и саме непослушне и ленѣ; ту се

поджиже частолюблѣ; и кадъ се годъ едно дѣте за свой трудъ, послушность или другу кою врлину у школи предъ своимъ дѣцомъ награди, онда свагда награда та побуђуе сву дѣцу на подобне врлине; а напротивъ кадъ годъ се едно дѣте за свое преступке казни, то казнь та постаће предохраненѣмъ за сву дѣцу, и многога на добаръ путь изведе, кои се већ странпутицомъ упутіо быо, и у зло навалице срляти почео. Гдѣ су годъ общтине, или поедина сословія людска у свађи, гдѣ млађи старіѣга непоштуе; гдѣ се имућни лѣности и неуредности отдаю; гдѣ званичници свое дужности, а занатліе свое послове пренебрегаваю; гдѣ домаћице свою кућу неуредно држе, — на свимъ тымъ мѣстима, ови и други общти грѣси имаю се преписати рѣвомъ запту, кои е владао у школи мѣста тога и у самомъ мѣсту онда, кадъ су садашњи люди дѣца была. На противъ гдѣ е годъ слога, редъ, и благословъ Божиѣ међу суружи, у общтини, и међу поединымъ вишимъ и нижимъ сословіяма; ту е знакъ да е мѣсто то имало валяне учителѣ и старешине, кои су у школи држали добаръ заптъ онда, кадъ су садашњи честити грађани и грађанке, іоштъ као дѣца у школу ишли.

Напоследку примѣръ учителѣвъ повлачи за собомъ дѣцу, и сву омладину, па и саме одрастле, особито просге и непоковарене люде. Ако е учитель добаръ христіанинъ, прави човѣколюбацъ; ако е онъ савѣстанъ, точанъ и вѣранъ у испуњаваню своихъ дужностей, ако има смѣрно о себи мнѣніе, ако е вреданъ, уреданъ и любитель чистоте; то ће све те красне врлине, више или манѣ, и нѣгови ученици одъ нѣга наслѣдити, и све сами честити и срећни люди постати. Уобщте се узети може, да се владанъ учителѣво, у владаню нѣговыхъ ученика као у огледалу каквомъ истоветно показуе.

Осимъ свега овогъ премного дѣйствуе на воспитаніе дѣчѣ у школи, примѣръ школскогъ управителя, и свию оныхъ старешина, кои школу посѣђую, и кое дѣца за важне и отличне почитую, а особито примѣръ свештенства, кои дѣца у цркви, у школи и на други мѣсти виђаю и себи за правацъ живота узимаю. Но као годъ што великій и благословени упливъ на добро воспутаніе дѣчѣ имаю валяни и изредни примѣри учителя, свештеника и свию старешина; исто тако свакій рѣавъ примѣръ, што га учительи и све друге старѣшине дѣди и омладини даю, квари и нравно убия не поединога само, него мяожину, цѣло поколенѣ и цѣле общтине. Праведно се дакле неваљали учителя нравственнымъ убицама и развратительима

омладине назвати могу, а свакомъ таковомъ приличи онај укоръ, кога, изрече самъ Спаситель свѣта: „Иже аще соблазнитъ единаго отъ малыхъ сихъ, уне бы емѣ было, да обѣситъ жерновъ оселски на кыю его, и да потонетъ въ пѣчинѣ морстѣй.“

Све ове околности у разсмотренѣ увезши, морамо признати, да школа врло великѣй, и мал' да не, najveћий упливъ на воспитаніе млађаногъ нараштая има. Грѣше дакле и вараю се люто они, кои іошть и у данашнѣмъ вѣку мисле, да е све едно по народъ имао онъ школе или неимао: было школе добре или занемарене; ишла дѣца у школу, или неишла. С тога сви мы, кои се именовъ Србина и православногъ христианина дичимо, приовимо и свойски настоймо око тога, да намъ народне школе, ова света воспиталишта и училишта дѣце наше, у напредно и цвѣтуће станѣ што скоріе дођу: да намъ сви учителя и сви школски и народни наставници честити благовравни, благовоспитани и валяни буду: да се и по онима краевима нашега народа, гдѣ іошъ за сада никаквихъ народныхъ школа нема, лучъ просвѣте школеке што скоріе засвѣтли, на праву сређу и на свестрану користь нашегъ доброгъ али многострадавшегъ народа.

О одношенію учителя према школскимъ надзирателяма.

(Бдно питањъ за учитель.)

Школски надзиратели имаю дужность настаивати, не само да учителя свою службу точно и савестно свршую, него мораю и сами свима могућнимъ средствама и начиниима помагати, да се цель школе постигне. По томе су дакле надзиратели прве најближе старешине и настоятели школе, и учителя ихъ имаю као такове пазити, свудъ съ поштованѣмъ предусретати, у школи ихъ съ пуно части одаванѣмъ дочекивати, њи на зактеванѣ о свима стварма тидаюћи се спољашњи одношеня школе точно извешћавати, њиове предлоге у смотреню неки нобольшая школе слушати, и у свима недоумљивимъ случаима одъ њи савета потражити. А надзиратели су обвезани све у надзиранѣ спадаюће дужности точно испуњавати, као што су: старанѣ о школскимъ зданиима, намештаима, учебнимъ опремама, дечиимъ књигама, премияма и остало; старанѣ о школскимъ свечаностима, егваменима, ферияма, настояванѣ да се школски часи, разделенѣ

деце и наука, прописани методъ учења и предавања, школски законъ точно обдржава; старанъ да деца дредно школу походе и школско време издрже, да се и обична, и где е има шегртска недељна школа држи; настояванъ, да се у школи сви прописани протоколи и записници уредно воде, и остало, (у краткомъ упутству у додацима изложено). А учитеља стои право, на надзирателъ, кои ихъ неби са тима горепоменутима и осталимъ у користъ школе наређенимъ дужностима помагали, кодъ више предпостављене црковне и политичне власти потужити се.

И ово ће одношенъ учитељи и надзиратељи као пра и християни далеко лепше сватити, него што га тај спољашњи законъ наређуе. Ако духъ любви у њима живи, оно ће надзиратељ као свештеникъ учитеља већ зато пазити и любити, што е и то еданъ и то отлични чланъ оне християнске општине, коју онъ као душепопечитељ на срцу и души носити има, коя му е поверена, да е са душевномъ раномъ пазе и за коју се онъ, ако е прави свештеник сваки данъ, и кодъ куће и у цркви Богу моли и Богу жртве принаша. А учитељ ће тога надзиратеља већ као свога душепопечитеља поштовати и любити, и као што њгове савете у онима најсветиимъ одношаима свога унутрашњгъ живота слуша, и одъ њта у најрадостниимъ и најжалостниимъ часима помоћи тражи, тако ће исто драговиљно и благодарно њгове савете и у смотреню одиравањя свогъ званя примати.

Са овакимъ любовнимъ одношенјемъ приближиће се еданъ другомъ јошъ већа. Како е онај душепопечитељ одрасталихъ и стариихъ, тако е учитељ деце; како е онај пастиръ стада, тако овај ягаяца. Учитељ спрема децу, да у свое доба честити чланови оне општине буду, коя е свештенику поверена; а свештеникъ упућуе и учи люде и родителъ, да свою школу и децу пазе, како ће и они у свое доба извретни чланови општине и вредни наслѣдњици свои честити родитея бити. Ако икое спољашњомъ наредбомъ установљено одношенъ тако дубоко у живот општине и породица засеца, то е заиста ово. Обоица, свештеникъ и учитељ позвани су, царство божие у општини својој основати, и ни еданъ неможе то одлучено и о својој вољи и глави терати, него, што еданъ сее, то други као лепъ цвѣтъ привата и далъ пазити и негуе, да сви плодъ дочекаю. Одъ добро упућене деце буду добри люди, а ови изроде опетъ за школу добру, и за сваку полезну науку примљиву децу.

Где се одношењѣ ово са обе стране овако свати, ту се свештеникѣ за школу стара, не само надгледајући, да е кодѣ деце, него да е своимѣ упливомѣ јошѣ већма кодѣ стари и родитеља осигура. А учитељ се опетѣ брине и радуе, да поверену му децу за слово и царство божие примљиву начини, и да учини, да и после свршене школе цркву и црковни животѣ пазе, да га бране и хране, и целогѣ живота свогѣ ревњиви чланови православне цркве и општине буду

Кадѣ обоица то свое одношењѣ овако свате, онда ће даља послѣдица то бити, да ће свештеникѣ све свое дужности и стараня о школи окромѣ законогѣ обвезаня драговољно и ревњиво свршивати и учитеља свима могућнимѣ средствама и начинима помагати; а учитељ ће свештенику у нѣговимѣ душепопечитељскимѣ дужностима свудѣ љубавно помагати, и онда мора одута по целу њиову општину велики благословѣ изаћи.

Библичне приповѣдке

у библичнимѣ рѣчма.

27. Разганакѣ Мойсеовѣ и нѣгова смртѣ.

(Мойс. књ. V. гл. 3. 6. 28—35.)

Господѣ рекне Мойсею: „Попни се на врхѣ горѣ, и погледай очима кѣ мору и сѣверу и југу и истоку, и види земљу, коју ћу ја синовима Израилѣвима дати: ерѣ ты нећешѣ овај Јорданѣ прећи. И заповеди Исусу (сыну Навиновомѣ) и укрепи га и утѣши, (охрабри); ерѣ онѣ ће прећи предѣ свима људма и наслѣдиће имѣ у наслѣдство земљу, коју ћешѣ садѣ видити!“

И четрдесете године, првога дана еданајестогѣ мѣсеца после излазка изѣ Египта говораше Мойсей синовима Израилѣвима: „Чуй Израилу: Господѣ Богѣ надѣ Господѣ естѣ! И љуби Господа Бога твога одѣ свега ердца твога, и одѣ све снаге твоје! — И нека буду ове речи закона Божијегѣ, које ја теби данасѣ заповедамѣ у ердцу твојемѣ и у души твојој. И кажи ихѣ синовима твојима, и говори о њима кадѣ седишѣ у дому, и кадѣ идешѣ путемѣ, и кадѣ лежешѣ и кадѣ устаешѣ. И ако послушашѣ гласѣ Господа Бога твога, и сахранишѣ све заповеди нѣгове, које ја сада заповедамѣ; то ће на тебе доћи благословѣ Божиј. Благословенѣ ћешѣ бити у граду и у пољу; благословена ће бити деца твоја и плодови земљѣ твоје и стада

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

оваца твоихъ. Благословене ће бити житнице твоје, и ты ћешъ благословенъ бити кудъ улазишъ, и кудъ излазишъ. (Кудгодъ идишъ бићешъ срећанъ). Али ако непослушашъ гласа мога и не сахранишъ заповеди ове, доћи ће на тебе клетве. Проклетъ ћешъ бити у граду и у пољу; проклета ће бити деца твоја, и плодови земљѣ твоје, и стада оваца и житнице твоје. И ты ћешъ проклетъ бити кудъ улазишъ и кудъ излазишъ. И разсеяће те Господъ Богъ твой међу свима народима одъ кон. до кон земљѣ. Ето ја самъ предъ васъ метнуо животъ и добро; смртъ и зло!“

И написа Мойсей све речи закона овога у књигу, и рече Левитима, кои дизаху кивотъ завѣта Господня: „Узмите књигу закона овога и метните ње са стране до ковчега завѣта Господня, да вамъ буде тамо за сведочанство: еръ јошъ за живота мога разгнѣвили сте Господа, а камолъ нећете после!“

И попе се Мойсей на гору Нававъ на врхъ фазга, што е наспрамъ Ерихона. И показа му Господъ земљу. И рече Господъ къ њму: „Ово е земља, којомъ самъ се клео Аврааму, Исааку и Якову. Ето самъ јо показао очима твоима, али ты тамо ући нећешъ!“ — И сконча се тамо Мойсей слуга Господній, и саранѣнъ бы у земљи Моавској. И нитко незна гробъ његовъ; до овога дана. А Мойсей имађаше 120 година, кадъ премину, и непотавнише очи њгове, нитъ увенуше устне њгове.

И оплакиваху синови Израилѣви Мойсея 30 дана.

И Исусъ сынъ Навинъ испуни се духа разума (мудрости звана); еръ Мойсей беше положио руке свое на њга, и слушаше га синови Израилѣви, и чинише, као што заповеди Богъ Мойсею. И неустаде више такавъ пророкъ у Израилю, као што беше Мойсей.

28. Улазакъ Израилѣяна у земљу обећану.

(Књига Исуса Навина, 1, 7, 13, 14, 21, 23, 24.)

После смрти Мойсея слуге Господнѣгъ рече Господъ Исусу сыну Навиномомъ служителю Мойсеовомъ: Мойсей слуга мой скончао се; сада дакле устани и пређи преко Јордана, ты и сви ови люди, у земљу, коју вамъ ја даемъ. И буди снажанъ и одважанъ, на храни све оно, што ти е Мойсей заповѣдио. И нека књига закона овога никада неоступа одъ твоихъ уста, и поучавай се у њой даню ноћу, и твори све онако као што е написано, па ћешъ бити у свему напреданъ, и све ћешъ разумно радити.

И заповѣди Иисусъ поглаварима народнымъ (книжевницима, писарима): „Уђите у средъ стана и заповѣдайте людма говорећи: Приправите сла, ерѣ іошѣ три дана па ћете прећи овај Јордан, да примите земљу коју Богъ отаца вашихъ вама у део дае!“ И они рекоше Иисусу: „Све штогодъ заповѣдишъ чинићемо и на свако мѣсто кудъ насъ пошлѣши ићићемо, и у свему, као што слушаемо Моисея, слушаћемо и тебе, само нека Господъ Богъ нашъ буде съ тобомъ, као што е было съ Моисеомъ.“

И посла Иисусъ сынъ Навинъ два младића да потайно разгледаю земљу и Ерихонъ, и дођу два младића у Ерухонъ и уђу у кућу жене, којој е было име Раавъ. И бы доказано цару Ерихонскомъ, и онъ посла къ Раави и рече: „Издај те люде, ерѣ су дошли да разгледаю земљу.“ А Раавъ сакріе ова два човѣка на тавану у ланеномъ поздеру, па рекне: „Быяху кодъ мене неки люди, али я незнамъ одкуда су, а кадъ се врата у сумракъ затвараху, они одоше. Гоните само за њима узастоце, па ћете ихъ сугстићи!“ И гонише за њима путемъ къ Јордану и врата градска быше затворена. И кадъ ови одоше, Раавъ се пошне на таванъ и рекне младићима: „Я знамъ да е Господъ предао вама ову земљу; ерѣ страхъ вашъ нападе на насъ, и одъ васъ се уплашише сви што живу у овој земљи. И сада закуните ми се Господомъ Богомъ вашимъ, да ћете учинити милость у дому отца мога, и у животу задржати домъ отца мога, и матеръ мою и браћу мою и сестре мое, и све што е њихово. И они се заклеше. И спусти ихъ Раавъ на врши (ужету) крозъ окно доле, ерѣ домъ њѣнъ беше на градскомъ бедему. И отидоше у гору, и бише тамо три дана, докъ се невратише у градъ они, кои ихъ тражише по овима путовима, а немогоше нигдѣ наћи. И после тога сиђоше се младићи съ горе, и пређоше Јорданъ и приновѣдише Иисусу Навину све, што имъ се догодило, и рекоше му: Господъ е зацѣло предао у руке наше земљу, и бое се одъ насъ сви што живу на тој земљи“

И устаде сутра Иисусъ и кренуше се сви сынови Израилѣви изъ Сатина, и дођоше до Јордана, и стадоше тамо.

И после три дана — кренуше се да прелазе Јорданъ, а свештеници подигоше кивотъ зевѣта Господня предъ людма. И када свештеници, што ношаху кивотъ, уђоше у Јорданъ, и ноге њихове поквасише се у води: тада застаде вода, која одъ горе тече, и задржа се у едной гомили; она вода што доле тече, одтече у море Аравійско у море слано, и нестаде е. И стаяху свештеници, кои ношаху кивотъ зевѣта Господня, на

суву усредъ Јордана. И сви синови Израилѣви прелажаху по суву, и сви люди пређоше Јорданъ. И када свештеници изъ Јордана изиђоше, тада се устреми вода Јорданова на свое мѣсто, и пође као и до јуче и предјуче.

И наставише се синови Израилѣви у Галгалима предѣлу, кои лежи источно одъ Ђрихова. И 12 камена што узеше синови Израилѣви изъ средъ Јордана, као што заповѣда Господъ Исусу, када се свршавао прелазакъ сынова Израилѣвыхъ, донесоше у станъ, и постави ихъ Исусъ у Галгалима, и рече къ синовима Израилѣвима: „Кадъ васъ запытаю ваши синови; шта е то каменъ?“ А вы имъ реците: „То каменъ е за то, што по суву пређоше Израилѣјани овај Јорданъ, када Господъ Богъ вашъ изсуши предъ њима воду Јорданску докъ непређоше; као што некада учини Господъ Богъ вашъ црвеноме мору, кое онъ предъ вама изсуши, докъ га непређосмо. Нека познаду сви земаљски народи, да е рука Господня крѣпка, и да вы штуете Господа Бога вашега на свако време!“

И учинише синови Израилѣви пасху на полю Ђрихонскомъ, и едоше опрѣсноке (брашанацъ, безквасанъ лебацъ,) и новину одъ пшенице са те земљ. И престаде Манна у тай данъ кадъ едоше одъ пшенице са те земљ.

И када быјаше Исусъ кодъ Ђрихона, и погледавъ своима очима, види човѣка где стој предъ њимъ, и у руци му го мачъ. И приступивъ Исусъ рече къ њму: „Бси ли ты нашъ, иль си одъ нашихъ непријателя?“ А онъ му рече: „Я самъ войсковођа Господнъ войске, и сада дођохъ овамо!“ И паде Исусъ лицемъ своимъ на земљу, и поклони му се и рече: „Господине, шта заповѣдашъ твоему слуги?“ И рече войсковођа Господнъ ка Исусу: „Изуј обућу съ твоихъ ногу; ерѣ мѣсто на коме стоишъ есть свето!“ И учини Исусъ тако.*)

А Ђрихонъ бѣше затворенъ и обколѣвъ одъ сынова Израилѣвыхъ, и нитко немогаше изъ њѣга изилазити, нитъ у њѣга улазити.

И Господъ рече ка Исусу: „Ево я ти предаемъ у руке Ђрихонъ. И обилазите градъ унаоколо, сви юнаци по еданиутъ на данъ, и тако чивите шесть дана. И седамъ свештеника нека узму седамъ труба што су предъ кивотомъ, па у седмый данъ обиђите градъ седамъ пута, и нека свештеници затрубе у трубе. И када зачуete гласъ трубе, нека сви люди подигну велику вику, и тада ће стѣне градеке попадати изъ темеля, а сви люди нека се устреми и уђу у град.“

*) Ово се чита у цркви на вечерню у очи св. Архистратига Михаила.

И чинише тако шесть дана, а у седмый данъ усташе рано и обишоше градъ седамъ пута и када га седмый путь обилазаху, тада затрубише свештеници у трубе. И Исусъ рече къ сыновима Израилъвима: „Подигните вику; ерѣ Господь предаде вама градъ и све што е у нѣму нека буде проклето предъ Господемъ; само сачувайте Рааву, и све што е у дому нѣномъ; ерѣ она сачува разгледаче, кое мы овамо шиясмо. И падоше стѣне Ерихонске свудъ уонаколо, и ушоше сви люди у градъ, и освоише га и спалише га огнѣмъ.

Нѣкій Ахаръ изъ племена Юдина узе нешто себи одъ клетве (уплякао е нешто изъ града). И рече Господь ка Исусу: „Сагрѣшише люди и преступише завѣтъ мой, и украдоше одъ клетве, и сакрише у своимъ судовима. Съ тога неѣу више бити съ вама, ако неизабачите клетву измеѣу самихъ себе!“ И приведе Исусъ люде по племенима, и бы обличенъ Ахаръ изъ племена Юдинога. И рече Исусъ Ахару: „Сыне мой! Дай славу Господу Богу, и исповѣди ми шта си учиню, немой ништа затаяти!“ И одговори Ахаръ: „Доиста самъ я предъ Богомъ сагрѣшию, тако и тако самъ учиню. Видю самъ при плѣну одну лѣпу одеѣу (огртачь) и 200 дидрахмій *) сребра, и еданъ есудъ, кога е вредноѣа 50 дидрахмій. То ми се допало, на самъ узео, и ено све е то сакривено у земљи у моіой куѣи (у колеби, шатри). И изнесоме све то изъ куѣе и донесоме ка Исусу и старешинама Израилъвымъ и положише предъ Богомъ (предъ кивотомъ завѣта Божіега). И одведе Исусъ Ахара у долину одну, и рече му предъ цѣлымъ Израилѣмъ: „Зато што си ты насъ упропастию, нека упропасти тебе Господь!“ И побие Ахара каменѣмъ и сажегоше све нѣгово огнѣмъ и наметаше нанѣ гомилу камня.

И покори Исусъ све цареве Ханаанске, ерѣ Господь беше съ нѣмѣ. И даде Господь Богъ Израилю сву землю, коіомъ се онъ заклео нѣховымъ отцевима, и настанише се у нѣой, и раздели Исусъ землю измеѣу 12 племена по жребаню **) као што Господь Богъ заповѣди Мойсею. А племену Левиномъ недаде наслѣдія; ерѣ жртве, што се Богу приносе, есу наслѣдіе нѣхово. И добыше Левити 48 градова меѣу другимъ племенима, да живе ту, и добыше кодъ тыхъ градова пашняке за свою стоку.

*) Новаць одъ прилике форинта.

**) Т. е. подѣлю е на 10 племена и два полплемена Ефремово и Манасино, кои су целе дѣлове добили.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

И после многогъ времена, када Господъ даде Израилю мир одъ свою неприятели, и када веѣ остари Исусъ сазове онъ све сынове Израилѣве, и све њихове старешине, и главаре, и судіе и књигочіе (књижевнике писаре) и рекне имъ: „Я самъ веѣ остарию, и преживію дане, а вы сте видели све што е учинію Господъ Богъ вашъ свима народима, и како се онъ за васъ борію. Зато храните и творите све што е написано у књи-гама закона Мойсеовогъ, и да се нисте уклонили одъ тога закона ни на десно ни на лѣво. Немойте да се преліете у народе, кои заосташе у земљи той; имена њиховыхъ Богова нека се и неспоминю међу вама, некуните се њима, нити имъ служите, нитъ имъ се кланяйте; него се држите Господа Бога вашегъ, као што сте до данасъ чинили, и любите веома Господа Бога вашего. Аколи се окренете и придружите овымъ другимъ народима; што су съ вама, и ако се съ њима узжените и сродите, онда ће они быти вама препоне и замке, и као клини у петама вишима, и стреле у очима вашима, све дотле, докъ вас нестане са ове добре землѣ, кою вамъ даде Господъ Богъ вашъ. Я одлазимъ данасъ на путъ, као и сви кои су на земљи, а вы знайте, да каогодъ што е досадъ на васъ дошло свако добро, што е Господъ Богъ вама рекао; такође исто навести на васъ Господъ Богъ сва зла, докъ васъ неистреби, ако преступите законъ Божій и разердите Бога. Бойте се дакле Бога и служите њму вѣрно и поштено. Ако ли нећете да служите Господу, а вы изберите себи данасъ, коме ћете служити, али я и мой домъ служићемо Господу.“

И рекоше сви люди ка Исусу: „Мы ћемо Господу Богу нашемъ служити, и његовъ гласъ слушати!“

И учини Исусъ у тай данъ завѣтъ съ народомъ, и даде имъ законъ и судъ (правицу) у Сихему предъ скиніомъ Господа Бога Израилѣва и записа Исусъ речи ове у књигу закона Божіега, па одпусти люде свакога у свое мѣсто. И послужи Израилъ Господу у све дане Исусове и у све дане старешина, кои проводеше време са Исусомъ, и кои видѣше сва дѣла Господня, што учини Израилю. И после тога умре Исусъ сынъ Навинъ слуга Господній, пожививши 110 лѣта, и саранише га у предѣлу имовине њгове у гори Бѣремовой. — И кости Іосифове, кое пренеше сынови Израилѣви изъ Египта, закопаше у Сихему у њиву кою е некада Яковъ дао Іосифу у део. (у талъ).

И после тога Елеазаръ првосвештеникъ и синъ Аароновъ сконча се, и постаде првосвештеникомъ на мѣсто отца свога сынъ нѣговъ Финеесъ, докъ и онъ неумре.

Єдна рачунска задаѣа.

Како ћешъ склопити изъ ови броева : 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, више задатака за сабиранѣ, алъ тако, да у свакомъ задатку све ове цифре буду, свака само едаредъ, и да у свакомъ задатку сума управо 100 изнесе.

Јошъ єдна рачунска задаѣа.

Єданъ е човекъ $51\frac{1}{2}$ година старъ, а нѣловъ синъ $19\frac{3}{4}$ године. Колико ће година требати, докъ тай човекъ управо јошъ едаредъ онолико старъ буде, колико е синъ?

Єдна геометрична задаѣа.

Како се даде овако четвороуги комадъ папира поделити на две еднаке поле, а да обе опетъ исти тай видъ задрже?

Єдна рачунска игра.

Погодити коме, колико ноцава у џепу има. Задай, некъ суму свои новаца, што ихъ у џепу има са 50 умножи; томъ продукту нека 72 дода; одъ те суме нека 111 одбие; томъ ресту нека опетъ 36 дода; ту суму са 5 нека подели, и нека продуктъ каже, а ти ћешъ му погодити, колико новаца у џепу има, кадъ продуктъ са 10 поделишъ, или што исто толико чини крайну нулу избришешъ. Нп. има 10 новаца $10 \times 50 = 500 + 72 = 572 - 111 = 461 + 39 = 500 : 5 = 100$, и избрисана крайна нула остае 10. Или ако нећешъ да толико трага замећешъ, а ти задай нека само суму свои новаца са 50 умножи, тай продуктъ са 5 подели, и нека каже износъ, одъ коегъ ћешъ ти крайню нулу одсеѣи, а што остае то е сума нѣгови новаца.

Како научи школа децу на ред.

(Едно питањѣ за учителѣ.)

Редѣ се у томѣ састои. да свашто у свое време, на своемѣ месту и у своемѣ природномѣ или закону прописаномѣ току и реду бива.

Безѣ реда има школски радѣ гомилу препона и сметњи, и мора сваки часѣ прекиданѣ бити, а тимѣ се силно време издангуби, и велики део успеха осуети.

Школа приучавајући децу на редѣ, нечини само себи већ и деци велику користѣ, на цео идући векѣ њиов. Ред уштеди свудѣ силно време, уштеди много снаге, уштеди много труда, и силну ердню. Редѣ обогаћава човека, а нередѣ е много велико благо и многога најбогатиегѣ човека сатро и просиякомѣ начинио. Редѣ е полакѣ живота.

Да би учителѣ децу на редѣ научио, има прво и прво самѣ своимѣ примеромѣ деци у томѣ смотреню огледало бити. Што годѣ у школи или свои собствени, или школски ствари има, књига, папира, учебни опрема и осталогѣ, нека свако свое определѣно стално место има, и нека увекѣ ту стои.

Исто тако валя свою любовѣ реда и у томѣ да покаже, да свое школске часе најточниѣ држи, било њи започинюћи или свршуюћи, и да одѣ прописаногѣ и деци познатогѣ разређениѣ наука по часовима никадѣ ни за мрву неодступи.

Нека пази, да се у школи нигде ничегѣ невиди, што у ню неспада, а све што у ню спада нека вазда на свом прописаномѣ месту стои.

Исто тако, нека свако дете и свака дечия стварѣ свое одређено место има, и нека ни едно свогѣ места неменя, било у школи или у цркви, нити кое свое ствари дира и сѣ места кређе, вади и поремећава, докѣ потребе ние.

Нека е забранѣно деци ишто у школу уносити, што у школу непринадлежи.

При свакоме раду школскомѣ, било писаню, читаню, рачуну, излаженю на таблу, на иконе, мапе и остало, гдегодѣ е реда нуждно, нека се тај најстрожие пази.

Тако валя децу и на уредно свршаванѣ свое нужде научити, и у овомѣ смотреню врло пажљивѣ бити, пакѣ само у случаю засведочене лажи непуштати.

Исто се тако има наређенъ ред при улаженю у школу, у цркву, или ма кое друго место и при излаженю отуда најточније пазити; исто тако и при спроводима, било за литиомъ, на пратњи, или другчие.

Найпосле и у самой игри нипошто децу ненапуштати, да ишто преко реда учине.

Али е најважније и одъ највеће користи по школу, на редовно походенъ школе најстрожије пазити. Да се то постигне нема никогда болѣгъ средства, него оданостъ учителя у држаню школе и радњи школској. Онъ треба пописъ одсуствующихихъ најточније да води, и те пописе безъ икоегъ призрења дотичной власти сваке неделѣ уредно да подноси. Онъ треба ту леню децу любавно да предусрета, са њивимъ родитељма и старешинама, да се приатељски и братски договара, да ихъ о штети, што е деца отудъ имаю обавести; а најглавније, да гледа, да деца школу милимъ местомъ начини, пакъ да сама свој родителъ моле, да ихъ одъ школе незадржаваю.

Кадъ се тако деца съ малена одма науче све своје радове и ходове редовно свршивати, и све своје ствари у реду држати, едномъ речи редъ свуда најточније пазити, они ће после у свему уредни люди навекъ бити.

Како се има поступати при читаню приповѣдака, изъ прве езикословне читанке.

Ние доста да дѣца у другомъ разреду основне школе само течно читати умею; него се иште одъ њи и разумеванъ онога што е прочитано, и присвоенъ оне науке, која се у прочитаномъ предмету садржи. Тога ради има се одабрати изъ прве езикословне читанке по 25—30 приповѣдака, кое ће се својски предузети и тако предавати, да наука у њима изложена дѣчиомъ собетвенношћу постане. За предаванъ сваке овакове приповѣдке мора се учитель добро приправити, да у власти има како приповѣдку саму, тако и начинъ и поступакъ при предаваню њномъ, и да у прете знаде изреченія и пословице кое съ дотичномъ приповѣдкомъ едну и исту науку у себи садржаваю. Пошто е у школи најпре краткій разговоръ съ децомъ повео о предмету, кои се у приповѣдки налази, опоменуће онъ дѣцу да пазе и приповѣдиће имъ приповѣдку јасно и разговетно. Дѣца врло радо слушаю приповѣдке. Ако учитель умѣ дѣци одъ свегъ срдца лѣпо приповѣдати, то ће га они пажљиво

УНИВЕРЗИТЕТСКА

БИБЛИОТЕКА

слушати, и онъ ће завладати њиховимъ срцемъ и њиховимъ разумомъ. Приповѣданъ ово нужно е зато, што жива рѣчь веѣма дѣйствуе на срце дѣтиє него прочитана. У приповѣданю мора учитель предъ очима имати правиланъ говоръ, да бы съ тымъ и дѣцу правилномъ говору навикао. На ово е особито нужно пазити у онымъ краєвима нашега народа, гдѣ се неправилно србеки говори. Притомъ говоръ учительвв валя да буде понятію дѣтиємъ сходанъ, и несмѣ у себи ништа имати, што дѣца схватити и разумети не бы могла.

После приповѣданя слѣдує читанѣ. Докле годъ дѣца у добромъ читаню извѣчала се нису, дотле е врло користо, да учитель найпре самъ добро, разумливо и лѣпо, као за мустру дотичный предметъ прочита. Тада сви ученици гледе у кѣигу и читаю у себи, алъ уедно пазе и на учительво читанѣ и при-маю нѣговъ начинъ читаня, и удараня гласомъ. Оваково читанѣ учительво, може се погдѣкадъ и у самомъ треѣмъ разреду съ ползомъ употребити, само нека не увѣккъ изреда у обичаю. — Затимъ читаю дѣца и то едно прозвано на гласъ, а сва друга у себи. Прозвано дѣте мора читати ясно, правилно, разумливо, и съ променомъ гласа кодъ питаня, чуѣня, заповѣданя и у другимъ подобнымъ приликама. Чита се одѣккъ по одѣккъ, и после свакогъ одѣкка имаю ученици на питаня учительва одговарати: О коме е была сада рѣчь? Шта се читало о њму? Шта е ко рекао, илъ учиніо? Ко имъ се ту найвеѣма допада и зашто? и т. д. Брзо читанѣ, читанѣ у гласъ, и читанѣ съ подвикиванѣмъ нишошто се трпяти несмѣ. Гдѣ ученикъ при читаню погрѣши, ту га треба задржати, па упутити да се самъ поправи, илъ да га другій ученикъ поправи, а ако и овай небы знао, онда мора самъ учитель, казати како е валяло читати, алъ уедно строго изискивати, да и само дѣте одма затимъ прочита онако, као што валя, и текъ онда се смѣ далѣ читати. На краю ове друге године могу сва боля и талентирана дѣца не само правилно, и разумливо читати, него и са осѣханѣмъ.

Пошто е тако предметъ до края прочитанѣ, небы съ горега было, да га учитель даде іоштъ еданцутъ одъ почетка па до края прочитати.

У такомъ бы послу обично прошло оно $\frac{3}{4}$ сата што е за читанѣ свакій данъ одреѣено. У доидуѣой прилици прозваѣе учитель дѣцу да приповѣдаю ту исту приповѣдку, а то чине найпре даровнѣя, и прилѣжнѣя па онда и слабѣя дѣца. Гдѣ бы дѣца запела, илъ штогодъ заборавила, ту ихъ има учитель

чрез згодна питаня извести на правый путъ, али никако им и ни-
пошто несмѣ допустити да приповѣдку на изусть рецитую
онако као што у књизи стои.

Затимъ испита учитель дѣцу чему нас учи та приповѣтка,
и кадъ наведе дѣцу те погоде све оне врлине, кое се у при-
повѣдки хвале и све оне пороке кои се у њой куде, онда ихъ
сећа на законъ Божій, те погађаю съ коимъ се дѣломъ милости,
или съ коіомъ заповѣшћу дѣло дотично слаже, или неслаже,
исто тако наводи ихъ да погађаю сва овой науци слична еван-
ђелека и друга света исреченія и пословице, што су ихъ дотле
већ писали и учили, и усаветуе ихъ како се имаю владати
у подобнымъ приликама. Прочитане и научене приповѣдке имаю
се субатом онет приповѣдати, и у свакој другой сгодной прилици
повторавати, и то особито свагда онда, кадъ кое дѣте погрешн
противъ науке у той приповѣдци изложено, ради нѣговогъ
осрамоћеня, иль кадъ се дозна да е кое дѣте добро какво
дѣло учинило, ради похвале нѣгове и поштрениа у добру.

Узъ сваку овако предавану приповѣдку сдружити треба и
езыкословну науку. Ако учитель самъ правилно и добро србски
говори, — и ако одъ дѣце строго изискуе, да и они правилно
говоре и да изговараю правилно сваку рѣчь и свакиъ гласъ; то
ће се онда већ тымъ самымъ много учинити за знањь срб-
скога езыка. Покрай тога научити имаю дѣца у школи узъ
предмете за читанѣ, а и иначе изъ разговара са учителѣмъ,
све оне србске рѣчи, у мѣсто коихъ наши варошани немачке
мађарске, талианске, турске и ты Боже знашъ чіе употребля-
ваю. Напоследку у варошкимъ школама сву дѣцу, а у сеоскимъ
само ону, за кою се држи да ће се далъ школовати упознавати
треба како узъ диктанда, тако по гдѣкадъ и узъ предмете изъ
читанака са възромъ србске граматике, вештбаюћи ихъ мало по
мало са суштвнымъ именима, съ приложнымъ именима. Са едно-
броемъ и вишеброемъ; са родовима; съ лицама и личнымъ замѣ-
ницама; съ глаголима у садашности, прошлости и у будућности;
и са одговорима на питаня ко; чій или чега; коме; кога или шта
и чимъ или съ кимъ? на коя питаня, као и у свимъ другимъ
приликама дужна су дѣца у подпунымъ ставовима одговарати.

Библичне приповѣдкѣ

у библичнимъ рѣчма.

29. Гедеонъ.

(Къига судиѣ, гл. 2, 6, 7, 8.)

И када се сконча Исусъ сынъ Навинъ, слуга Господьѣй, и када се савъ онай нараштай приложи къ своимъ отцевима: тада настаде другій нараштай, кои непознаваше ни Господа, ни нѣговыхъ дѣла што учини Иераилю. И учинише сынови Иераилъви вло предъ Господомъ, и оставише Господа Бога отаца своихъ, и поѣшо за боговима другимъ и поклонише имъ се и разгнѣвише Господа, и предаде ихъ Господъ у руке њиховихъ неприятеля.

И када имъ Господъ подизаше судіе, тада быаше онъ са судіомъ, и избавляше ихъ изъ руку неприятеля њиховыхъ. А кадъ умираше судія, тада се они опетъ одвраѣаху одъ Бога, и развраѣиваху се идући за туѣимъ боговима и служећи њима.

И предаде Господъ сынове Иераилъве у руке Мадіамляна, и возоцише ка Господу Богу збогъ Мадіамляна. И яви се Анѣо Господьѣй Гедеону, кои млатяше пшеницу на гумну, да бѣжи испредъ Мадіамляна, и рече му: „Господъ е съ тобомъ снажни юначе; иди ты ѣшь спасти Иераила изъ руке Мадіамске!“ —

И Гедеонъ рече къ Богу: „Ако ѣшь ты Господе моіомъ рукомъ спасти Иераила, као што си казао; то ѣу я метнути овчје руно на гумно, и ако буде роса само на руно, а по свой земли суша: то ѣу я по томе дознати, да ѣшь ты спасти Иераила!“ И тако се сбуде. И урани Гедеонъ сутра у ютру, и устече роса изъ руна, пуиъ чанакъ воде. И рече Гедеонъ къ Богу: „Несрди се на мене Господе, што ѣу те іошъ еданиутъ кушати: „Нека буде суша само на руно, а по свой земли роса. И учини Богъ тако ту ноѣ, и быаше суша само на руно, а по свой земли быаше роса.

Тада устаде сутра у ютру рано Гедеонъ и савъ народъ што съ њиме бѣше. И рече Господъ къ Гедеону: „Много има съ тобомъ народа; съ тога неѣу я у њихове руке предати Мадіамляне, да се какогодъ непохвале Иераилътани противъ мене и нерекну: Моя е рука мене избавила! Сада

дакле речи людма у уши: „Ко е боязливъ и страшливъ нека се врати натрагъ и нека отиђе са горе Галаадске!“ И вратише се 22 тисуће, а осташе 10 тисућа. —

И рече Господъ Гедеону: „Ишъ е много народа. Одведи ихъ доле на воду, и кои стане воду езикомъ локати, као што пасъ лоче, тога метни обашка; а кои падне на колѣно да пиѣ, тога метни обашка!“ И быаше брой сныхъ, кои локаше изъ шаке езикомъ. 300 людій, а сви остали преклонише колѣна да пию воду. И Господъ рече Гедеону: „С'оте 300 людій што су локали воду, спастифу я васъ, а сви други люди нека иду сваји на свое мѣсто.“

И ту ноћъ рече Господъ къ Гедеону: Сиђи се у окол (логоръ) Мадіамскій, да чуешъ шта они говоре!“ И сиђе се Гедеонъ и слуга нѣговъ. И Мадіамляни, и Амаликитјани и сви сынови истока стаяху у долини као скакавци множином, и нѣховымъ камилама не бѣше броя, но бѣху множиномъ као песакъ у край мора.

И вада дође Гедеонъ, а оно гле, приводедаше еданъ човѣкъ другу своему санъ, и рече: „Я самъ овај санъ видіо, као да се тѣсго ечменого хлѣба валяше у околу Мадіамском, па привали се къ шатору мадіамскомъ, и обори га и паде шаторъ. И одговори на то другъ му и рече: „То ніе ништа друго, но маць Гедеоновъ; Богъ е у нѣгове руке предао Мадіамляне и савъ окол!“

И дође Гедеонъ опетъ у окол Иераилевскій и рече: „Устаните и спремите се, еръ Господъ предаде нама у руке войску Мадіамску!“

И онъ раздѣли 300 людій на три начелства, и даде свима у руке рогове, и празне крчаге и у њима свѣће, па имъ рекне: „Метрите на ме, па радите штогодъ я узрадимъ! И кадъ я у рогъ засвирамъ, засвирайте и вы и реците: „Мачъ Божій и Гедеоновъ!“

И уђе Гедеонъ и 100 людій съ нѣнимъ, около поноћи у еданъ део окола, и пробудише стражаре, и засвираше у рогове, и поразбіяше крчаге, што имъ бѣху у рукама. И тако засвираше сва три начелства, и поразбіяше крчаге, и задржаше у лѣвимъ рукама свѣће, а у деснымъ рогове и повикаше; „Мачъ Господній и Гедеоновъ!“ И побѣгоше Мадіамляни и быше понижені.

И рекоше люди Иераилевски Гедеону: „Владај надъ нами ты, и твои сынови, и сынови сынова твоихъ; еръ ты си

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

насъ спасао изъ руке Мадіамске.“ А Гедеонъ имъ рече: „Неку я надъ вама владати, нити ќе сынъ мой надъ вама владати, него нека Господъ влада надъ вама. —

И понизише се Мадіамци предъ сыновима Иераилѣвима. И неусудише се више подићи главе. И быаше земля у миру 40 година све докгодъ живяше Гедеонъ. И умре Гедеонъ у старости благой. И свратише се сынови Иераилѣви (съ правого пута), и непоменуше Господа Бога своего, кои ихъ е избавио изъ руке свою виховыхъ неприятели. И неучинише милости съ домоу Гедеоновымъ (съ породитомъ вѣгомъ), после свега онога добра, кое е онъ чинио быо Иераилю. —

30. Руть.

(Кв. Рут. гл. 1—4.)

У време када судіе судяху быаше еданутъ гладъ на земли. И Елимелехъ изъ Витлеема отиде у землю Моавску и жена вѣгова Ноеминя, и два сына вѣгова. И умре Елимелехъ, и остаде после вѣга у животу Ноеминя и обадва сына вѣвна. Ова узеше себи жене Моавкинавъ. Едой е име было Орфа, а другой Руть. — и живише тамо 10 година. И умреше обадва сына. Тада се крену Ноеминя и обадвѣ снае вѣзше изъ Моавске землѣ, и иѣху путемъ да се врате у землю Юдину. И рече Ноеминя снаама своимъ: „Вратите се свака кући отца своего, и нека Господъ учини съ вама милость, као што сте вы чинили съ покойнима и са мноумъ, и нека вамъ Господъ Богъ даде, да наѣте миръ свака у кући своего другога мужа!“ И полюби ихъ Ноеминя. А оне подигоше гласе свое и плакаху. И Орфа полюби свою свекрву и врати се натрагъ, а Руть иѣше за свекрвомъ далѣ. И ова јой рече: Это твоя стрва вратила се къ своимъ людма и своимъ боговима; па врати се и ты, и иди за твоимъ стрвомъ. И рече Руть: Куда идешъ ты, тамо љу иѣи и я; и гдѣ се наставишъ ты, тамо љу се наставити и я. Твой народъ естъ мой народъ, и твой Богъ естъ мой Богъ. Гдѣ ты умрешъ, тамо љу в я умрети, и тамо љу се дати саранити; само ќе смртъ мене съ тобомъ разставити!“

И када нѣи двѣ у Витлеемъ дођу, стане о нѣима цео градъ говорити, и рекоше: „Ели то Ноеминя?“ А ова имъ рече: Не зовите ме Ноеминя (весела); него ме зовите Горка,

еръ испуни ме Господъ вельомъ горчиномъ (жалощю). Я пуна одъ васъ отидо, а сада ме праздну поврати Господъ!

И быяше почетакъ жетве вчмене. И Рутъ Ноавиткина рече Ноеминья: „Да идемъ на нъиву па да купимъ влаће. И рече іой Ноеминья: „Иди кѣри моя! И Рутъ отиде и сабираше на нъиви класе идући за жетеоцима, и дође на нъиву Воозову, кои бѣше одъ сродства Елимелехова.

И Воозъ дође изъ Витлеема и рече жетеоцима: „Господъ съ вама!“ А они му рекоше: „Нека те благослови Господъ!“ И рече Воозъ: Чія е ова женска? А слуга, што бѣше надъ жетеоцима одговори: То е Моавиткина, што е съ Ноеминомъ дошла; она е ту одъ ютра па до вечера, и нимало се не на нъиви одмарала. И рече Воозъ къ Рути: „Чуй ћерко! ты неиди сабирати класъ на другу нъиву, него овдѣ пріони за моимъ служкиняма, гдѣ оне жаню, ты иди за нѣима. А я самъ моимъ слугама заповѣдио, да те нитко недодирне, и када ожеднишъ, а ты иди къ суду и шій.

А Рутъ падне ничице, поклони се до землѣ, и рекне: „Како е то, да самъ я нашла милость предъ очима твоима, да ты мене познашъ, а я самъ страна!“ И Воозъ іой одговори: „Казано ми е све што си ты чинила съ твоимъ свекромъ после смрти мужа твога, и како си оставила отца твога и матеръ и землю рођеня твога, па си дошла за нѣомъ овамо међу люде, кое ниси досада познавала. Нека ти Богъ наплати твое добро дѣло, и некъ ти буде обилна награда одъ Господа Бога Израилѣвогъ, коме си дошла, да се подъ нѣговимъ крилма добру надахъ;“ — И она рече: „Я самъ милость нашла предъ очима твоима господине мой, еръ ты си ме утѣшио, и говоріо си къ срдцу службенице твое, и ићу быти као една одъ твоихъ службеница!“ И Воозъ рече: „Већ е врѣме всти, приближи се овамо, да едешъ лебъ мой, и умочи залогай твой у оцать!“ — И сѣде Рутъ са стране жетелаца, и еде и насыти се, и остави на страну, па устаде опетъ да сабира класъ. И заповѣди Воозъ своимъ момцима говорећи: Нека сабира она између снопова, и немойте да ю застидите!“

И сабираше она све до довече на нъиви, и омлати што е сабрала, и узе и дође у градъ, и извади изъ своихъ нѣдара па даде свекрви, вло, што за ню оставила бѣше. И рече іой свекрва нѣна: „Гдѣ си данасъ сабирала и гдѣ си радила. И приповѣди Рутъ своіой свекрви гдѣ е радила, и рече :

„Тай се човѣкъ зове Воозъ: кодъ когъ самъ радила.“ А Неомина іой рече: Нека в тай човѣкъ влагословенъ одъ Господа, еръ ніе одрекао милости своегъ ни живима ни помр-лима; тай в човѣкъ нашъ сродникъ!“ — И пристаде Рутъ за служкиняма Воозовима, те сабираше класъ, докле се ніе свршила жетва вчма и пшенице, и стаяше са своіомъ свекромъ. —

И узе Воозъ Руту за жену, и Господъ іой даде те роди сына. И Неомина узе дѣте и мете га на крило, и бѣше му дадила. И прозваше сусѣди име нѣгово говорећи: „Родіо се сынъ Неомиинъ“ и дадоше му име Овидъ. А Овидъ тай естъ отаць Есея отца Давидовогъ.

Изясненіе духовныхъ пѣсама.

На Иванъ данъ.

1. *Троицаръ.* Пророче и предтече пришествіа Христова, достойно восхвалити та недоумѣемъ мы, любовію чтиши та, Светый Іоане пророче и претече долазка Христова, мы кои те съ любовомъ штуюмо, нисмо кадри, тебе, како валя, похвалити и прославити;

Неплодство во рождшій, и отче безгласіе разрѣшиса слакнымъ и честнымъ твоимъ рождествомъ. Еръ неродкинство материно, и отчева немость раздрешила се твоимъ славнымъ и частнымъ роженіемъ. — Приповѣдите повѣсть о роженію Іоана крестителя! (Биди Библ. Повѣсть нов. завѣта.)

И воплощеніе сына Божіа міроки проповѣдѣетса. И твоимъ роженіемъ воплоенъ Божіега сына свѣту се проповѣда. Іоанъ креститель проповѣдао е народу Юдейскомъ Іисуса Христа.

2. *Кондакъ.* Прежде плоды днесъ Христова предтечѣ раждаетъ. Блисавета, коя одпре неродкиня бѣше, на данашній данъ родила в Христова предтечу, св. Іоана кои в напредъ предъ Христомъ ишао, и проповѣдаючи, люде припремао за Христовъ долазакъ.

И той естъ исполненіе всакаго пророчества. И овай предтеча Христовъ естъ испуненъ свакаго пророчества.

Егоже во пророцы проповѣдаша, на сего кз Іорданѣ рѣкѣ положи. Еръ на онога, кога су пророцы предсказивали, св. Іоанъ е у Іордану, руку метуо; св. Іоанъ в крестіо онога, о коме су пророцы предсказивали, т. е. Христа.

Имена Божіа слова пророка, проповѣдника, вѣстѣ и предтеча. И съ тымъ што е св. Іованъ Іисуса проповѣдао и крестіо га, показаво се онъ, као пророкъ, као проповѣдникъ, а уедно и као предтеча.

3. Другій Тропаръ св. Іована крстишеля.*) Памать праведнаго съ похвалами. Успомена праведника есть съ похвалама. Добродѣтельныхъ и праведныхъ людій споменъ прославляють бива: праведници достойни су да имъ се успомена слави.

Тебѣ же довактъ свидѣтелство Господне предтече. Алъ теби, о предтече, довольно е свѣдочанство Господнѣ. Теби о претече Христовъ никакве друге похвале ветреба него оно свѣдочанство, кое е теби самъ Іисусъ Христосъ дао а Христосъ е кавао да е Іованъ najveћий између своіу людій, да е онъ свѣтилникъ кои свѣтли и гори, да е онъ вишій одъ своіу другихъ пророка.

Показавъ бо самъ еси ко истинѣ и пророковъ честнѣйшій. Иако и кз страхъ крестити сподобилса еси проповѣданнаго. Ты си се доиста показаво частній, славни, већий и одъ самихъ пророка; ерѣ си се удостоіо у рѣчнымъ таласима крестити онога, кога су пророци предказивали, а кога долазакъ си и ты людма навѣщиваво; за кога си ты людма називаво.

Тѣмже за истинѣ пострадавъ радѣвса, благокѣстивъ еси и сѣчимъ кз адѣ Бога шквашаго плотию, вземлющаго грѣхъ міра, и подающаго намъ велію милость. Съ тога, или збогъ тога, ты св. Іоване страдао си за истину, радуючи се, и благовѣстію си онима, кои су у долнѣмъ свѣту, да се явио у тѣлу Богъ, кои узима на себе грѣхъ свѣта, и кои даруе нама велику милость.

На Петровъ данъ.

1. Апостолшкы первопрестолницы. О вы први и найотличниіе међу Апостолима.

И вселеннаа учителіе. И учителіи цѣлого свѣта, и своіу народа, кои су на земљи.

Владыкъ всѣхъ молитѣ. Молитѣ господара своіу людій; молитѣ Бога.

Миръ вселеннѣи даровати, и дѣшамъ нашимъ велію милость. Да Богъ даруе миръ цѣломе свѣту, и нашимъ душама да даруе велику милость т. е. вечито спасеніе, и славу небеску.

*) Одъ 7. ян. 27. августа, и свакогъ обчиногъ вторника.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www.unibg.rs

2. Твердыя и Богоукшанныя проповѣдатели, верхъ Апостолскъ твоихъ, Господи, прѣлз еси въ наслажденіе благихъ твоихъ и покой. О Господе Исусе Христе, ты еси сталне, постоянно и о Богу казуюѣ проповѣднике и Апостоле твоѣ Петра и Павла приміо у наслаженъ твоихъ блага и у покой; ты еси призвао къ себи, да уживаю твоя небесна блага, и да имаю кодъ тебе одморъ одъ своихъ трудовъ.

Болѣзни бо онѣхъ и смерть прѣлз еси паче всакаго ксеплодіа. Ньихове апостолске труде и страданя, и ньихову мученичку смртъ ты еси Господе приміо веѣма, него ма каковый найплодовитиі приносъ. Подвигъ духовный кога свети Апостоли пмадоше докле св. Евангеліе по свѣту казиваху, и кадъ истину науке Христове своіомъ смрѣу заведочише; таи подвигъ, то самоотреченъ и пожртвованъ ньихово Богу е миліе него ма какве друге жртве, коя люди нѣму причашаху.

Єдине скѣдый сердечнаа. О ты, Господе Исусе, кои сам аданъ познаешъ срдца, коме еу познате све мисли и намѣре, све желъ и осеканя, све тежнѣ и све тайне духа човечіега. —

С р б и.

Єдна лекція изъ исторіе.

(Продуженъ.)

Кралѣви пре Неманя. После Часлава проѣу 50 год. у непрестаномъ немиру отимлюѣи се, ко ће владати, докъ най-после Владимиръ синъ далматинскогъ краля Петрислава а Чаславовъ роѣакъ на владу доѣе (год. 1010).

Срби и Бугари живеше непрестано у неприятељству. У Бугарској беша краљ Самуило. Овай опазивши, да се Срби опоравляю и заведеѣи томе, дигне велику войску на Србе (1011). Владимиръ човекъ мирногъ духа, после свакоякогъ покушаваня да ратъ избегне, и нехтевши се у бой упуштати преда се. Самуило уѣе у Србию и оплячка, а Владимира собомъ као заточеника одведе. У тамници тамо запази га Самуилова ѣи Косара, замилуе, одъ оца измоли и поѣе за нѣга, и Самуило поврати Владимиру кралѣвство и пусти у Србию на престо, где Владимиръ до смрти Самуилове миранъ бияше. А кадъ Самуило (1014) умре онда нѣговъ синовацъ Владиславъ наговоромъ Грка найпре Самуиловогъ сина Радомира изъ потае убие и круну прими, пакъ онда наумивши то исто и съ Владимиромъ учинити, дигне войску и позове Владимира на договоръ. Вла-

димиръ знаюћи каква е вера у Бугара нехте отићи, већ пошлѣ Косару. Владиславъ е лепо дочека и опетъ посланике Влади-миру пошлѣ, кои се у име краля на часномъ крсту заклеше, да ни о каквој превари немисле. Владимиръ поверуе и оде, а Бугари га у цркви увате, и на црквени врати погубе у Преспи 22. Мая 1015. Тако Владиславъ овлада Србиомъ, коју сву у накрстъ съ войскомъ прође, и чакъ до града Драча дође и обседне, али ту одъ гриже савести, што брата и шура уби полуди и на пречацъ умре (1017) а војска му се сва кудъ ков распе. Кадъ то грчки царъ Василія дочу, онъ съ войскомъ у Бугарску и Србию уђе, многе градове да неби ови тврда места имали поруши, и овлада са обе землѣ (1019). Тако Србија опетъ подъ грчку властъ дође, одъ кое се тешкомъ муком ослободила била.

На 20 год. после Владимирове смрти устане Владимировъ синовацъ Воиславъ, и стане Србе противу Грка кои ихъ силно угњѣтаваше дизати. У еданъ исти данъ устану сви Срби на оружѣ, и све Грке, што по Србији беше, кое побію, кое истераю (1040) и Воислава за свогъ краля узму.

Тада се догоди, те буре едну грчку лађу са 440 ока злата на сръбско приморѣ баца, и Срби злато увате. Са тога се изроде крвави ратови између Срба и Грка. У првомъ рату, где Грци многу војску имаше некте се Воиславъ безобзирке у битку упуштати, него ихъ довреба и изъ ненада нападне и разбие. У другомъ рату, где Грци на 70.000 војске имаше повуче се Воиславъ се своима у брда, разреди војску тако, да Грци мислише Богъ зна колика е сила овамо; еръ Срби сташе са сви страна викати, трубити и на Грке навале, где ихъ тако побію, да Грци сами пишу, да 40.000 люди ту изгубише (1043).

Воиславъ е владао 25 година, и био е еданъ одъ главни сръбски владоца; онъ народъ одъ Грка ослободи, и землѣ свое разпростре.

Иза Воислава дође на престо најпре нѣгова жена Неда и одма за тимъ синъ Михаило. Бугари тада покорени одъ Грка и силно одъ њи угњѣтавани заишту помоћи одъ Срба, да се ослобде, и Михайловъ синъ Бодинъ оде Бугарима у помоћъ, побие Грке, и Бугари га узму за свога краля подъ именомъ Петра (1072). Одма идуће године дођу Грци съ войскомъ на Бугаре, алъ ихъ Бодинъ по други путъ побие (1073) али трећа му срећа лоша беше Грци дођу съ много већомъ войскомъ и

www.unlib.rs

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Бугаре, кои незнајући одъ кудъ ће Грци доћи разделѣне нашав побию, Бодина увате и у Антиохию у заточенѣ одвуку, а Бугарскомъ јошъ црнѣ овладаю (1075).

После смрти Михаилове (1078) буде србски краљ братъ његовъ Радославъ. Овај дознавши, где е Бодинъ заточенъ по-стара се и избави га; аљ Бодинъ видећи свогъ стрица и стара и мирна човека дигне се противъ њѣга, отме му престо и отера у Требинѣ. Бодинъ ктеде одма и одъ све браће свое власти преотети и све србске землѣ уедно споити, те снажну државу начинити, аљ ихъ барски владика Петаръ измири, и ту се Бодинъ закуне, да ће у любви живити; аљ опетъ доцније освои Расу (1081) завлада Босномъ и освои Драчъ (1085).

Бодинъ е добро владао и противъ Грка, кои га сувише мрзеше сретно воевао. Само е едно погрешно, што е браћу и братучеде свое наговоромъ жене свое Гркињѣ, која се плашила, да ће њѣгова браћа сину његовомъ и њѣзиномъ престо отети, поубијао. Съ тога изађу после њѣгове смрти силни немири међу Србима све о то, ко ће владати. У тимъ немирима долазаше обично онај на престо, кои најлукавији иљъ најячи беше. Тада се борише најприснији сродници међу собомъ немилице крвъ свогъ народа проливајући.

Тада беше на престоу најпре Бодиновъ братъ Доброславъ, за њимъ Михаиловъ унукъ Владимиръ, за њимъ Бодиновъ синъ Торђе, за њимъ Бодиновъ синовацъ Грубеша, и његовъ братъ Градина, и овогъ синъ Радославъ, после овогъ рођаци Белюшъ и Деса оба сина рашкогъ жупана Уроша, чия оно ћи Елена за мађарскогъ краља Белу слепогъ удата беше, и съ коіомъ њѣзинъ братъ Белюшъ у Будимъ дође и ту прво до краља достојанство имаде, где са своіомъ сестромъ краљицомъ у најопасније доба по мађарско кралѣвство врло мудро владаше.

Србске землѣ беше тада све на партае разкомадне и већъ дође крайнѣ време, да све пропадне или да престану зла, што люто земљу и народъ затираше; и тада дође на србски престо Градињинъ синъ Стеванъ Неманя.

М р а в ѣ.

Неки лењивацъ опазивши у пољу како лепо цвеће цветаше, и лепше тице певаше помисли у себи: заръ нисамъ я далеко бољи одъ њи, пакъ да се мучимъ; нећу, могу я и лепше цветати и певати. — То помисли, пакъ се одважи и оде у

пустиню, да онде подъ видомъ сматраня Божии дела и бого-
молѣ іошѣ левѣ животъ проводи.

Сдаредѣ тако седеѣу викне гласѣ съ неба: Леѣи! леѣи!
гледни малко по земљи. Леѣи спусти очи и опази гомилу мрава
што сви у итномъ некомъ раду забунѣни бешѣ. Еданѣ носашѣ
теретѣ много веѣи негѣ самѣ што ѣ. Други се мучашѣ са
зрномъ семена, коѣ едва вилицама држати могашѣ. Едни нашашѣ
брже болѣ по грудицу землѣ, загаѣуюѣи поточиѣѣ, што имѣ
пута утапљашѣ; други нашашѣ и спремашѣ зимницу. Они люш-
тишѣ семенѣ, да имѣ у влажномъ стану неизклия: они скланишѣ
децу свою одѣ облачине, они онамо сахраивашѣ свое мртве,
што у битки погинушѣ, а они утврѣивашѣ станѣ што ветарѣ
поквири бешѣ. Сваки свой посо радишѣ и нико никогѣ не-
збуѣивашѣ, сваки мирно еданѣ другомѣ спута скланиюѣи се, и
где кой немога самѣ свогѣ терета свладати, или се немога съ
нимѣ узѣ стрмо брдо успети, томѣ други помогашѣ теретѣ
приватаюѣи илѣ леѣа своя подмеѣуюѣи. Леѣи опазивши то све
удиви се, и био би іошѣ дуже остао да гледи, алѣ му опетѣ
гласѣ съ неба виѣну: Зарѣ ниси ти боли одѣ ѣи? У тай
махѣ ступи предѣ нѣга старацѣ неѣи говореѣи: Јдѣи бедниче!
зарѣ ти никога на свету немашѣ, коме би исто тако мого у
помоѣи бити. Невидишѣ ли те ситне животиѣице, како свакѣ
за све ради и свакѣ доволно има! Леѣи застиѣенѣ тимѣ врати
се и стаде одѣ тада у томѣ великомѣ мравивягу людства и
самѣ помагати, глѣдеѣи како сваки честити не за се веѣѣ за
све ради и живи.

Дивска играчка.

(Народна приповѣдка.)

Кадѣ су іошѣ дивови на земљи живили сиѣе се една див-
ска девојчица са врѣ планине у до, да види, како люди живе,
и доѣе на едну ѣиву, башѣ кадѣ ту ратарѣ радишѣ. Кадѣ опазѣ
ратарѣ и плугѣ и марву зачуди се, ерѣ никадѣ тогѣ чуда ви-
дила нѣе, и глѣдеѣи допаднѣ іој се толико, да помисли, то ѣе
іој најлепша сиграчка бити, пакѣ се сагне, свой кеѣелякѣ
разшири, целу ѣиву заедно съ ратарма плугоѣи и марвомѣ у
кеѣелякѣ згрне и пуна радости отрѣи на планину. Нѣзинѣ отаѣ
седѣо башѣ за трпезомѣ, кадѣ она уѣе. „Где си ти била, ушита
ѣ, и шта си то донела, кадѣ си тако пуна радости?“ Девој-
чица показа кеѣелякѣ. „Шта то толико у нутри гамѣже?“ „Сѣ-
грачка една, одговори девојчица, да видишѣ отаѣѣ, леѣше ниси

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNLIB.RS

ни ти никадъ видно.“ Съ овимъ речма изгрне изъ кецељка све на трпезу. Кадъ се сташе ратари и плугови по трпези мицати и свой посо далъ радити, стане девойчица плѣкати одъ радости. Алъ стараць опазивши то викне срдито на њу: „Заръ е то сиграчка Богъ те невидио, купи одма и носи натрагъ, где си нашла.“ Девойчица стане плакати, али јој непомаже. „Ние мени ратаръ сиграчка, викне дивъ озбиљнимъ погледомъ, ни ођу да ми гунђашъ, него купи и носи одма; узао часъ, кадъ би ратаръ свое њиве напустио, остали би и дивови безъ леба, и моро би савъ светъ одъ глади помрти.“

Путникъ и изворъ

Уморенъ на жестокой летнѣга дана вруѣини наиђе путникъ на изворъ. Одъ наглогъ и дугогъ хода беше гола вода одъ зноя, а одъ тешке жеђи готовъ да умре. Кадъ опази изворъ, као највеће благо да наиђе паде на нѣга и напише. Али нагла ладноћа на озноено тело тако га тешко стиште, да одма на земљу паде. Проклети отрове викне путникъ, ко би се подъ тимъ лепимъ ликомъ толикой пакости надао. Некриви мене, рекне му благи изворъ; гледни те ливаде са небройнимъ цветомъ и травама, све одъ мене живи, одъ мене се зелени и блиста; види она весела стада, сва се овде пое и небройно твое браће сваки данъ мене благосиља, што ихъ новомъ снагомъ напаямъ. Я самъ на твоемъ болу сасвимъ невинъ и ако погинешъ самъ си својомъ непажњомъ и неумерености томе кривъ.

Једна рачунска игра.

Два ђака добию на поклонъ 30 новчића, 15 е било нови, а 15 стари. Обоица се стану отимати о нове. Онда стари рекне: да поређамо све 30 на столъ у коло, па да броимо, некъ сваки 9-ти буде твой докъ 15 неизвучешъ. Млађи пристане. Стари поређа, а кадъ млађи стаде свакогъ 9-от вадити, учуди се, кадъ све саме старе извуче. Како су то били поређани?

Једна рачунска задаћа.

Једанъ учитељ запита другогъ, колико има у школи деце, а овај одговори: $\frac{1}{6}$ ние дошло у школу, 20 пишу, 17 рачунаю, 11 влече и 7 су затворени

На то онај одговори: и то е доста деце, алъ я опетъ
мамъ 4 више.

Колико е било у свакогъ?

Решенѣ рачунски и други задаѣа.

На страни 175 прва задаѣа: било е само 8 гусака.

Друга задаѣа: било е 4 човека и 16 жена.

На страни 208: било е свега нѣи трое: дедъ, отацъ и
синъ. Отацъ е био уедно и синъ, (старцу деди.)

На страни 224 прва задаѣа. Еданъ билионъ новчиѣа чини
10 иляда милиона форинти. Да се сваки данъ потроши 1000
фр. требало би 27945 година, докъ би се све потрошило.
Броеѣи свакогъ минута 120, требало би 15844 године и 53
минута.

Друга задаѣа: Адамъ е преживио у 930 година само
29,348,568000, Секунада. Човекъ кои би морао Билионъ Се-
кунада преживити мора би жавити 31688 година 32 дана 1
сатъ 46 минути и 40 секунда.

Треѣа задаѣа: било е свега 58 солдати.

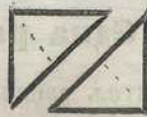
Четрвта задаѣа: старацъ е имао 69 синъ 40 а унукъ
16 година.

На страни 240. Прва задаѣа:

$$\begin{array}{cccc}
 50\frac{1}{2} & \text{или} & 78\frac{3}{6} & \text{или} & 89 & \text{или} & 90 \\
 & & & & 6\frac{1}{2} & & 8\frac{3}{6} \\
 \hline
 49\frac{38}{76} & & 21\frac{45}{90} & & 4\frac{35}{70} & & 1\frac{27}{54} \\
 \hline
 100 & & 100 & & 100 & & 100
 \end{array}$$

Друга задаѣа: треба ѣе 12 година пакъ ѣе бити синъ
31³/₄ а отацъ 63¹/₂ године старъ.

Треѣа задаѣа: пресеци најпре као ове точке, после сваку
ту полу пресеци опетъ као ове точки и састави овако да
најдуже стране добу едно на друго.

О одношеноу учителя према властма.

(Едно питањє за учитель.)

Властъ е учителя на нѣгово званѣ поставила; она га у нѣговомъ праву брани и закланя, и она настајава, да онъ свое дужности точно извршує. Учитель е дакле дужанъ не само наредбе и налоге власти познавати и што точниє извршити, него и пристойно поштованѣ и покорностъ властма свуда и на сваком месту оддавати, кое већ сама мудростъ владаня одъ нѣга ниште, другчиє е преступникъ закона.

Али християнски учитель непоковава се властма збогъ стра законопреступлѣня, нити заради свога спољашнѣгъ благостаня, већ зато, што е то и божия воля. Онъ добро зна, шта апостолъ Римлянима гл. 13. говори: „Свака душа да се покорава властма, ко е владаю; еръ нема власти да ние одъ Бога, а што су власти, одъ Бога су поставлѣне. Ко се супроти власти супроти се наредби боживој; а кои се супроте примиће грехъ на себе; еръ властници нису стра чинеѣима добро већ зло. Оѣнешъ ли дакле да се небоишъ власти, чини добро и имаешъ хвалу одъ нѣ, еръ е слуга божии теби на добро; ако ли зло чинишъ бой се, еръ узалудъ неноси мача, еръ е божии слуга, осветникъ на гнѣвъ оное, кои зло чини; валя се дакле покоравати не само одъ стра него и по савести.“ То апостолъ говори, а християнски учитель не само да то зна, него и живи по томе, нити може та правила обиѣи, а да самъ собомъ, еа целомъ наукомъ што е деци дає, и еа целимъ званѣмъ своимъ у найвеће противусловлѣ недоѣе; та цело деланѣ нѣгово на покорности е основано; дечия е покорностъ прво условлѣ, да званѣ свое съ благословомъ одправляти може; безъ тога не може никадъ ништа учинитѣ. Овде се може реѣи, да ни едного вице на свету станя нема, кое тако сасвимъ одъ покорности живи, као учители. Па као што онъ одъ свои млаѣи покорност ниште, и безъ те ништа учинити не може, тако е дужанъ самъ своимъ старешинама покорностъ оддавати, и то не одъ обичая, не изъ показиваня предъ светомъ, него изъ найдублѣгъ увереня и убеѣеня. Ако тогъ ние, онда неѣе ни на свомъ деланю благослова имати, а онда ние ни за одправлянѣ учительски дужности способанъ и онда нетреба никоме чудо да буде, што светъ нѣгову непокорностъ найстрожие осуѣує.

Християнски учитель не само да самъ власти поштує и ѡима се покорава, него и децу то чинити учи, кое бива не само ономъ навикомъ на покорностъ уобште, што е у школи

пре свега нужна, него и асненѣмъ сваке прилике, гдегодъ се која пода, да чувство законитости и реда у деци оживи и освети, било то при приповедању згодни библични и други приповедака, било при читаню односногъ комаѣа у буквару иль читанкама, било при писаню и препитиваню односни изреченя изъ св. писма и осталихъ, као и свакомъ даномъ приликомъ показиваня зли послѣдица, кое изъ непокораваня и преступлѣня закона изходе.

Юшъ ни ту християнски учитељ нестане. Онъ зна, да е само онай човекъ земаљскимъ властма свомъ душомъ оданъ, ко ихъ као божию наредбу сматра, зато гледа да својой деци властъ ту свакадъ као такову предъ очи ставля; а и радъ тогъ има и примера и изреченя у св. писму доволно, кое за основу употреблява. Али за ради то треба побожна душа и срце, да у томъ смислу значай власти свати, и треба свете озбиљности, да деци у срце умне, да се покорностъ одъ њи зато иште, што е то божиа воля.

Кои учитељ значай власти са тогъ погледа сватио буде, онъ ће не само све налоге, што се нѣга као учителя тичу вољно и точно извршити и свакомъ приликомъ у одсуству као и присудству властника њима све поштованѣ одавати, него ће и све остале наредбе исто тако извршивати и радити и помагати, да се са лепше стране и погледа свате и изврше. Онъ треба да е тогъ увереня, да све наредбе, што ихъ власти чине то изъ пуногъ увереня чине, да е тако по народъ и отачаство најболѣ, еръ ако е ико увидити кадаръ, шта е по цео народъ најболѣ, то су зацело власти, кое све нужде и потребе не само поедини места, веѣъ целе землѣ најболѣ познаю. Зато ће учитељ сваку прилику која му се пода, то свое уверенѣ и предъ децомъ тако показивати и употребити, да исто то уверенѣ и у деци изведе, коимъ ће окромъ верности према господару и покорности властма юшъ и любовъ свогъ отачаства то најблагородније и најпоносније осеѣанѣ, што га човекъ има, не само самъ на себи показати и засведочити, него исто то и у деци извити.

Како се науче деца на мирѣ.

(Едно питањѣ за учитељѣ.)

У школи е мирѣ и тушина главно уславлѣ, ако ћешъ у науци успеха да дочекашъ, и ту ние доволно само она споляшња тишина; да никаквогъ шушканя ни метежа нема, да

нико неговори, нешаће, нешущка; него онај унутрашњи душевни миръ, где в душа са свима мислима сабрана и сасвимъ науци, што в учителъ казуе, предана.

То свойство — душомъ своіомъ тако стишанъ бити умети, и стариима в людма одъ велике користи, и они в требаю, кадгодъ оће дужу кою беседу да чую, илъ кои дужи чланакъ да прочитаю, и да отудъ што више запамте; а за школске радове тишина в та тако небоходно нуждна, да учителъ мора една сдъ првогъ дана безусловно на то найвећма пазити и поднипошто никоегъ ни найманъгъ немира неодпуштати. А то ће учинити, ако узуме самъ миранъ, самъ споляшиѣ и унутрашнѣ стишанъ бити. Кадъ учителъ децу било на почетку часова илъ подъ лекциомъ немирну опази, нетреба да виче да псуе и грди, у намери, да тимъ децу стиша, већъ треба една одъ часа да сѣ предаванъмъ стане, да заћути, и мирно кои часакъ постои. Што више кои учителъ тада обичай има викати, тимъ већи немиръ међу децомъ изведе; а кои заћути и ћутећи децу погледа, или сасвимъ озбиљно рекне: „Я јошъ чуемъ да неко немируе“ една се сва деца утишаю; и онда може предаванъ далъ наставити, па ако опетъ немиръ осети, мора опетъ стати. Покушай и уверићешъ се, да в то врло згодно средство, и већешъ требати вике псовке ни боя.

Учителъ се има далъ старати, да свако дете свой прописанъ посо ради, и мора децу научити, кадъ кое шта казати илъ показати има, да дигне руку, или кодъ писаћи задаћа таблицу илъ прописъ.

Кадкадъ се деси, пакъ се сва деца узнемире; то бива поводомъ споляшиѣ кое вике; тада в најболъ командирати, да сви устану, пакъ онда седну, опетъ устану и седну, и то неколико реда едно за другимъ. То децу онога часа опетъ у миръ сведе, и опомене, да се они на онакомъ месту находе, где нису сами себи остављени. У таковомъ случаю викати на сву децу, да се умире, сасвимъ в безъ успеха; башъ тада сваки о себи мисли, да га се то нетиче; далеко више вреди тада, по еднога несташногъ по именце прозвати.

Нипошто несме учителъ трпити, да деца непрозвана одговараю, да еданъ другомъ доказуе, дошаптава, или да се тада разговараю, осврћу, гураю и т. д. Ако само некомъ пропусти, и само неколико такове деце у школи има, до кои дан ће сва такова бити, едно одъ другогъ види и научи, узъ несташно мора и оно наймирније да се уквари, и бранећи се одъ оногъ

несташногъ не може да пази, шта се предае, јошъ тужкарајући се сваки часъ учитеља узнемирава и предаванѣ прекида.

Нипошто нетреба трпѣти, да деца при куцаню разпустногъ часа књиге затвараю, папире и остале ствари спремаю, и тимъ шушкаю и немирую, као да више ништа са учитељѣмъ немаю. Али исто тако нетреба ни децу преко одређеногъ часа задржавати. Коју точностъ учитељ одъ деце иште, исту ту треба и самъ собомъ да држи, зато ваља науку у одређенъ часъ исто тако точно прекинути, као што е точно и започети ваља.

Најпосле, да би се одржао миръ при излазку изъ школе као и при улазку, нужно е, да учитељ први у школи буде, и онде се за предаванѣ спрема, и да изъ школе последњи излази, онда ће и деца мирно у школу улазећи бити и спремати се, и мирно изъ школе излазити.

Методичнй поступакъ

при предаваню букварске приповедке: „Говори истину!“ под бр. 13.

У овој малој приповедчици јасно е изложена мисао: „Да не ваља лагати“ и послѣдице су доста живо, ва и најмањој деци сасвѣмъ понятно представљѣне, тако, да јошгъ вештымъ руковођенѣм мораю се деца од нѣ гвушати а тим постаяти: искрени, истинити — прави христјани.

а.) Првѣй посао бую бы, да се лепо, деца најобичнѣимъ речѣма приповеди, тако:

Еданпутъ пођу два детета Срданъ и Ранко на воду, и стану се отимати, ко ће пре заитити. Оће Срданъ пре а оће Ранко пре. Докъ су се они тако отимали, ко ће пре заитити, разбию најпосле обоица свое крчаге (ђупе, тестіе), шта ће садъ? нити воде нити ђупе, плачу алъ непомаже; најпосле оду и кући, алъ неоднесу ни воде ни ђупе.

Ово нико нѣ видіо, само еданъ старѣй чича Сређко, али Срданъ и Ранко нису знали, да ихъ когодъ гледи.

Срданъ, како оде кући, запита га отацъ: а ди е вода? ди е ђупа? Срданъ сироме застиди се и спусти главу; отацъ запита: а шта ти е, што не говоришь? Срданъ плачући најпосле рекне: Молимъ те отацъ, опрости ми, я ђу ти казати све како е было. Докъ смо се я и Ранко отимали, ко ће пре заитити, кучну се некако наше ђупе и разбию. Молимъ те сладкѣй отацъ само ми садъ опрости, никадъ више неђу тако радити. А отацъ му рекне: зато што си истину казао и одма се покајао, я ти праштамъ; само одсадъ буди увекъ добаръ.

А шта е Ранко радио? Башъ кадъ е дошао кући, отацъ му е жито вело, и тако е био жеданъ, да е едва чекао сина съ водомъ. Та ди си већ за Бога? хе, отацъ! Како самъ я прошао; кадъ самъ се враћао съ водомъ, изађе велико псето предъ мене, а я беж' па беж', докъ најпосле не паднемъ и ћупу не разбіемъ. Башъ кадъ е Ранко говорио ово оцу, ту се онда деси и чича Срећко, имао е башъ онда са Ранковимъ оцемъ нешто мало посла; како Ранко изговори оцу ову беду, која га снађе, викне чича Срећко: а што лажешъ, лажљивче еданъ! па онда самъ чича Срећко приповеди оцу Ранковомъ све по реду како е било.

Отацъ, кадъ чуе ово, узме еданъ прутитъ, па ти мога Ранка добро издевета, а хуљо! Будъ си разбіо ћупу, тудъ јошъ и лажешъ, па и мене јошъ оћешъ да преваришъ!

Ето вид'те децо, како се неда ништа затаяти!

б.) Дед' Јоване был' ты знао ту приповедчицу мени лепо приповедити? Ко јошъ зна? — тако!

в.) Узмите садъ сви Букваръ и отворите на страни 34. подъ бр. 13 пазите! я ћу читати само до прве точке, а вы сви у себи лепо за многъ читайте!

г.) Садъ валя едно болъ дете то исто да прочита, алъ мора добро викати; па едно средиъ; и јошъ едно, алъ од лошии.

д.) Добро! кажи ты мени, о коме смо ми ту читали? па шта се каже о нѣму? Съ кимъ е био? ди? зашто? ели добро то было? да како би добра деца ту радила? и т. д. Све могуће одъ сваке точке испитати.

Овде валя деци све непознато разяснити, и унутити да буду послушна.

е.) Кадъ се пређе цела приповедка, овако све точка по точка заедно са горереченимъ, онда прочита учитель целу, разговетно, онако башъ као што се говори, а деца лепо за њимъ читаю.

ж.) Затимъ прозове дете да то исто прочита.

з.) Садъ јошъ едно дете, да е лепо своимъ простимъ речима приповеди.

и.) Добро! Добро! Кажи садъ ты мени, кои е био бољи Срданъ иль Ранко? (Срданъ) Какавъ бы ты волео бити? (као Срданъ) Противъ кое е заповеди божіе Ранко погрешно (дотле су већ учили 9 и 8 запов.) Како гласи 9. заповедъ? Шта е јошъ тай Ранко радио? (хтео да превари оца) А какавъ е био Срданъ? (хе, онъ се одма покаја, ніе лагао као Ранко) Па шта е нѣму радио отацъ нѣговъ? (опростио му, еръ е ка-

вао, да ће бити одсадъ увекъ добар). Тако ће видите и нама Богъ опраштати, ако се будемо одъ срца кајли и више никадъ не грешили. А шта е било са Ранкомъ? (быо е биенъ) А зашто? Ето видѣте тако тврдоглава и лажлива деца пролазе!

і.) Доведенъ у сношеніе са библичнимъ и букварскимъ приповедкама.

Ели јошъ дигодъ ко тако радіо као нашъ Ранко? Одговори дечи:

Кайиъ, кадъ е убио свога брата Авеля, па е мислио да ће моћи и самогъ Бога преварити. (в. библ. бр. 7. 8 и 9).

Јковъ кадъ е хтео преварити оца свога, да е онъ стари синъ, и да га тако благослови. (в. библ. бр. 26). То се може и еданпутъ лепо приповедити.

Тако су Јосифова браћа лагали, да су Јосифа зверови растргли. (в. библ. бр. 32. 33.) И та се лепо и врло згодна приповедка може приповедити.

Царъ Фараонъ како е више пута варео Мойсея, да ће пустити Израилтяне (в. библ. 50 и др.)

Отацъ е ямачно казао Ранку, да се неигра путемъ; еръ може разбити љуце; па ели послушао то Ранко? можете ли се сетити јошъ коє приповедке изъ буквара, како деца нису слушала родителъ свое, па богме јошъ горе него Ранко прошли?

Како су Мирко и Радоица ишли у воће. „Родителъ свое слушай“ бр. 7.

Како Петаръ умало што се ніе отровао, неслушајући матеръ „Не лакоми се“ бр. 17.

О Добрену, како е добро чинію, па се ніе покајао „чини добро, па се не кай“ бр. 10.

Илія, како е молио за опроштенъ и покајао се „Не буди лютитъ“ бр. 15.

Една или две могу се томъ приликомъ и приповедити.

к.) Сродна изреченія и народне пословице.

1. О лажи и превари.

Еванђ. Нема ништа сакривено, што се неће одкрити, ни тайно, што се неће дознати. Како хоћете да чине люди вама чинити и вы њима онако.

Товит. Пази на себе и буди смотренъ при свакомъ ко-раку твоємъ. Што ниси радъ, да теби други чини, немой ни ты другоме.

Мойс. Проклетъ быо, ко слепогъ варео.

Народне половице. Ко одаредь слаже, други путь му се неверуе, ако и истину каже. Свако зло изађе на видило. Чини добро не кай се: учини зло, надай се. У лажи е плитко дно. (Снегъ не пада, да мори светъ, већъ да свака ззерка свой трагъ покаже).

2. О слушаню родителя и старіи, (5. запов.)

Еванђ. Богъ заповеда говорећи: поштуј оца твогъ и матеръ; а ко оца и матеръ не поштуе, смрћу да умре. Ко се Бога бои, тай и свог родителя поштуе, и слуша ихъ као старешине свое.

Мойс. Кое очи оца и матеръ непоштују, те валя орли и гаврани да поеду. Ко зло рекне оцу иль матери, убиенъ да буде.

Народне пословице. Поштуј старие ерѣ њешъ и ты стерь быти. Поштуј старіе, пакъ ње и тебе твой млађи. Где се старіи неслушаю, ту ни Богъ не помаже. Ко зло чини, нека се добру не вада.

Што су деца више овакови изреченія и пословица до тогъ времена чули иль писали, сотимъ ње их садъ све више и више погађати.

Напоследку валя узети обећанъ, да ње се увекъ по тој приповедки владати: ако се врлина и доброта каква узноси; а напротивъ чувати, ако е у приповедки црт: крађе, лажи или подобногъ каквогъ порока.

Ђорђе Теодоровићъ.
Второл. приправникъ.

Библичне приповѣдке

у библичвимъ рѣчма.

31. Илій и Самуиль.

(I Царств. гл. 1—6.)

Быяше еданъ човѣкъ по имену Елкана изъ Арматеме са горе Ефремове. Жена његова Аяна неизмађаше дѣтета, па быяше сѣтна и плакаше. И у Силолу*) стаде предъ Господомъ Богомъ и умилъна душомъ помоли се Господу и обѣћа обѣт (завѣтова се) Господу говорећи: „Адонаи Господи Елои Савоотъ, ако погледашъ на смиреніе (познизиость) свое службевице, и дашъ ми мушко чедо, то љу га я теби дати у даръ до смрти његове; вина и никаква друга ниѣа одъ когъ се

*) Гдѣ е было у то време скинія свидѣнія, и ковчекъ завѣта Господня.

опити може, неће мое чедо пити, и желѣво неће дотакнути главу нѣгову (неће се шишати ни бријати). И она се дуго мољаше Богу, а Илія свештеникъ мотрио е на уста нѣна. Она говораше у срдцу своме; само се устне нѣне мицаху, а гласъ се нѣнъ вечујаше, и Илій држаше да е она пѣјана, па іој рече: „Докале ћешъ ты пѣјана бити; иди изъ мѣста Господнѣгъ!“ И одговори Анна и рече: Не, господине, я самъ жена у туги, вина и пѣјанства нисамъ пила; него изливамъ предъ Господомъ мою душу!“ И одговори іој Илій: „Иди съ миромъ, Богъ Израилѣвъ нека ти даде твою молбу, коју си ты одъ нѣга просила.

И отиде Анна своимъ путемъ и дође своіој кући, и у свое време роди сына и назове му име Самуилъ (одъ Бога измолѣный), и рече: Еръ самъ га одъ Господа Бога Саваота изпросила. И Анна млекокомъ питаше сына свога, докъ га неотдои. И кадъ га отдои, одведе га у Силомъ къ Илій и рекне: „Я самъ она жена, што самъ предъ тобомъ стаяла, и молила се Богу за ово дѣте. И Господъ ми даде што самъ просила у нѣга, на зато га я опетъ даемъ за све дане живота нѣговога на службу Господу!“ И поклони се тамо Анна Господу Богу. И оставише родители Самуила предъ Господомъ, па отидоше кући у Армателу; а дѣте служаше Господу предъ лицемъ Илія свештеника.

Синови Илійни бяху врло неваљали, и непознаваху Господа. И грѣхъ нѣховъ бѣше врло великій предъ Господомъ Богомъ, еръ збогъ нѣи люди презираху и саму жертву Господню.

И Самуилъ служаше предъ Господомъ као дѣте, и бѣше опасанъ ланенимъ варамникомъ, и мали огртачь (стихаръ) начини му мати, и доносаше му га кадъ долазаше съ мужем своимъ принети жертву. И Самуилъ се узвеличи предъ Господомъ Богомъ.

Илій врло остари, и чуе за све зло што чине нѣгови синови, па имъ рекне: „Синови мой, то нѣе добаръ гласъ што чуемъ о вама; и синови непослушаше гласа отца свога.

А дѣте Самуилъ напредоваше, и бѣяше благъ предъ Богомъ и предъ людма.

И Самуилъ спаваше у цркви Господнѣй, и зазва Господъ: „Самуиле Самуиле;“ А онъ рече: „Ево ме!“ И отрча къ Илій и рече: „Ево ме, што си ме звао!“ А Илій рече: Я те нисамъ звао иди па спавай. И онъ оде и заспа.

И Господь опетъ завва: „Самуиле, Самуиле!“ И Самуилъ устаете и отиде Илій по другій путь, и рече: „Ево ме, што си ме звао!“ А Илій рече: „Нисамъ те звао чедо мое, иди па спавай!“

И призва Господь Самуила по трећій путь, и онъ устаете, на оде къ Илій и рече: „Ево ме, што си ме звао!“ И познаде Илій да Господь призива Самуила, и рече му: Иди па спавай чедо, и ако те опетъ уззове онай што те е звао, а ты реци: „Говори Господе, слуга те твой слуша.“

Самуилъ отиде и спаваше на свомъ мѣсту. И дође Господь и стаде и завва га опетъ као и пре: „Самуиле, Самуиле!“ И рече Самуилъ: „Говори Господе, слуга те твой слуша!“ И Господь рече: Я љу одмаздити на дому Илійномъ неваляства нѣговихъ сынова, за кое е онъ знао, да су невали Бога, па ихъ ние каштиговао!“

И спаваше Самуилъ до ютра, и урани у ютро и отвори двери храма Господнѣгъ, и бояше се Илійю казати. И рече Илій къ Самуилу: Самуиле, чедо, шта ти е речено, немой то одъ мене таяти. И каза му Самуилъ све, и не утаи одъ нѣга ни одне речи. И рече Илій! „То е самъ Господь, нека чини што е нѣму угодно!“ —

И узвеличенъ бы Самуилъ, и Господь бѣше съ нѣимъ, и позна савъ Израиль одъ Дана до Вирсавіе,*) да е Самуилъ иравый пророкъ Божій.

И сабраше се иноплеменици (филистимяни) противъ Израила на ратъ, и изиђе имъ Израиль на сусретъ, и бореше се иноплеменици са Израильтянима, и падоше юнаци Израильви и убиени быше у бытки на полю 4000 людій. — И послаше люди (што воеваху) у Силомъ и узеше отуда кивот завѣта, и обадва сына Илійна Офни и Финеесъ быше съ кивотомъ Божиимъ. И када дође кивотъ у станъ узкличаше савъ Израиль гласомъ великим. И уплашише се иноплеменици и рекоше: „Богови су дошли къ нѣима у станъ. Тешко нама!“ И быше се опетъ съ нѣима, и побѣђени быше люди Израильви, и побѣже свакій своіой куѣи, и паде одъ Израила 30,000 людій. И узетъ бы кивотъ Божій, а обадва сына Илійва Офни и Финеесъ умреше. И еданъ човѣкъ изъ рата бѣгаюѣи дође тай данъ у Силомъ и разтрва хаѣине сзоз, и прашина бѣше на глави нѣговой. (бѣше земљомъ посуо главу,

*) Одъ северне па до южне границе землѣ Израилске. —

у знакъ туге и несреће). И Илій сѣђаше на својој столици кодъ врата гледајући на путъ, ерѣ срдце му бѣше у страву ва кивотомъ Божиимъ. И човѣкъ дође у градъ казуюћи, и повика савъ градъ. И чу Илій гласъ яука, и рече: Шта значи ова вика? А Илій имађаше 98 година и очи нѣгове изнемогаше те немогаше видѣти. И човѣкъ онај рече Илій: „По-бѣгоше люди Иераилѣви испредъ лица иноплеменика, оба твоја сына умреше и кивотъ Божій отетъ в. И када онъ спомену ва кивотъ Божій, тада паде Илій са столице натрагъ, и сломи хрбать (леђа, потилякъ) и умре, ерѣ беше човѣкъ старъ и тежакъ. А онъ суђаше у Израилю 40 година.

И узеше иноплеменици кивотъ Божій и однесоше га у Авотъ, у храмъ Дагоновъ, и метнуше га близу Дагона (кипвогъ су за Бога почитовали). И кадъ Авотјани сутра у јутру у храмъ уђоше, нађу Дагона где лежи на земљи предъ кивотомъ Господњимъ. И они узеше Дагона и метнуше га на свое мѣсто. И сутра данъ нађоше опетъ Дагона на земљи предъ кивотомъ Господњимъ, а глава Дагонова и обадве ножне стопале, и обадва ручна длана бѣху одсѣчена.

И посети Господъ иноплеменике многимъ невољама због кивота, и они га непосредку послаше натрагъ синовима Иераилѣвима. — И сабраше се синови Иераилѣви у Масифату,*) и постише тай данъ и рекоше сагрѣшисмо предъ Господомъ Богомъ! И суђаше ту Самуилъ.

И чуше иноплеменици да се синови Иераилѣви скупили бѣху у Масифату, и пођоше нѣхове войводе противъ Иераила. И убојаше се синови Иераилѣви и рекоше Самуилу: „Не ѣути! него се еднако моли ва насъ Господу Богу нашемъ, да насъ избави изъ руку иноплеменика. И принесе Самуилъ Богу жртву, и сбудише се иноплеменици и погнаше синови Иераилѣви иноплеменике, и неусудише се више доћи у предѣле Иераилѣве. И судяше Самуилъ у Израилю, све дане живота свога.

32. Саулъ првѣй царъ Иераилѣскѣй.

(I царств. 8—15.)

Када Самуилъ остари, постави онъ синове свое да суде Израилю. И непођоше синови путемъ нѣговимъ него нагнуше ва лакомствомъ, и примаху дарове, и занемарише правду. И до-

*) На мапи школској: Misrah.

ѡше старешине Израилѡве кѡ Самуилу у Арматему, и рекоше му: Ево ты си веѡ остарио, а синови твои неиду по твојему путу; зато постави намѡ сада цара да суди надѡ нама као што суде цареви надѡ другимѡ народима. И недопаде се Самуилу што рекоше: дай намѡ цара да суди надѡ нама. И помолисе Самуилѡ ка Господу, и Господѡ рече Самуилу: Послушай гласѡ народа у свему што ти рекоше; ерѡ они нису увредили тебе, него су увредили мене; ерѡ имѡ ние мило, да ја надѡ ѡима царуемѡ.

И бѡше човѡкѡ одѡ племена Веніаминава, коме е било име Кисѡ, и у овога бѡше синѡ Саулѡ, раменомѡ виспій одѡ свію людій. И изгубише се ослови Кисови, и рече Кисѡ кѡ Саулу: „Узми са собомѡ едногѡ момка и идите па тражите ослове!“ И проѡше гору Бѡремову и ненаѡше ослове, и када доѡше у земљу Сифову,^{*)} тада рекне момакѡ Саулу: „Ево у овомѡ граду има еданѡ славанѡ Божій човѡкѡ; све што онѡ каже, то се сбуде; хайдемо тамо; онѡ ће намѡ казати путѡ, коимѡ намѡ ићи валя!“ И Саулѡ му рекне: „Добро говоришѡ, хайдемо тамо!“

Господѡ е био Самуилу на еданѡ данѡ пре тога казао: „Ја ѡу сутра послати теби човѡка одѡ племена Веніаминава да га помажешѡ за цара надѡ свима моима людма, и тај ће избавити мое люде изѡ руку иноплеменичкихѡ (филистинскихѡ). И када виѡе Самуилѡ Саула, где кѡ нѡму иде, тада му рече Господѡ: „Ето то е онај за кога ты рекохѡ, да ће надѡ моим людма владати.“ И приближи се Саулѡ кѡ Самуилу на среди градѡ, и рекне: кажи ми кое е домѡ прозорљивца. (видовитогѡ човѡка, пророка)? А Самуилѡ одговори Саулу; Ја самѡ тај; нестарай се за изгубљне ослове; они су веѡ наѡени; али оно, што е најкраснѡе у Израилу, намѡнѡно е теби и дѡму отца твога! И сутра данѡ изведе Самуилѡ Саула у еданѡ део градѡ и узе сасудѡ са улѡмѡ, и поли по глави Саула, и полюби га, па му рече: Господѡ Богѡ те е помазао на царство, и ты ћешѡ владати у народу Господнѡмѡ, и спастићешѡ га одѡ непријателя, и ово помазанѡ нека ти буде за знаменѡ (знакѡ), да те е Господѡ помазао за кнеза надѡ своимѡ насљѡдствомѡ. И сићѡне на тебе духѡ Господнѡй; па ћешѡ ты другій човѡкѡ постати.

И заповѡди Самуилѡ свима людма да доѡу ка Господу у Массифатѡ, и ту изабраше Саула за цара и рекоше: „Живіо

^{*)} Где е пророкѡ Саулѡ пребивао.

царъ!“ Али нѣки разуздани люди говорише: Шта, заръ же намъ гайвимоћи? и безчестише Саула, и дарове му недонесоме.

И изиђоше сынови Израилѣви противу Амонитяна, и уда-рише на Амонитяне врло рано у јутру, и побише ихъ и рас-пудише тако, да ни двојца неосташе заедно. И рекоше люди къ Самуилу: „Гдѣ су садъ ти, што нехтѣдоше да Саулъ надъ нама влада? Дай, да ихъ садъ све потучемо!“ Али Саулъ рекне: „Данасъ нека nebude нико убиенъ; еръ е Господъ дао данасъ спасение у Израилю!“

И рече Самуилъ къ Саулу: „Иди и порази Амаликовъ народъ, и непоштеди нѣга, нити ишта што е нѣгово!“ И порази Саулъ Амеликовъ народъ, и ухвати ниховога цара жива, и сачува нѣга и све добре овце и биволе и вло и хаѣине, и све што е было лѣно и угледно, а само оно, што е было худо, даде утаманити. Тада рече Господъ Самуилу: „Као ми е што помазахъ Саула на царство; еръ се окренуо одъ мене, и не испунио мое заповѣсти!“ И ожалости се Самуилъ и моляше се сву ноћ ка Господу за Саула, и уставши сутра данъ у јутру рано пође, и дође къ Саулу. И Саулъ му рече: „Благословенъ да си ты предъ Богомъ. Я самъ онако урадио, као што е Господъ казао!“ А Самуилъ му рекне: „Какво е то блеянъ оваца и муканъ говеда што до моихъ ушию допире?“ Саулъ одговори: „Я самъ дотерао овамо најболѣ овце и волове што е народъ сачувао, да ихъ принесемъ Богу на жртву, а све остало самъ потукао. А Самуилъ му рекне: „Ниси ль ты био маленъ предъ Господомъ, и не ли тебе Господъ поставио за властелина надъ племенима сынова Израилѣвыхъ, и помазао те за цара? Зашто дакле ниси послушао гласа Господня, него си се на плячку полакомио, и учинио зло предъ Господомъ? Заръ су Господу угодне жртве и приноси тако, као што му е угодна послушность? Та послушность е боля одъ жртве, и покорность е пріятнѣя него сало овнујско! Као што е грѣхъ чаранъ (врачанъ), тако е грѣхъ и противленъ; и као што е грѣхъ идолослуженъ, тако е и непокроность. Зато дакле, што си ты презрѣо гласъ Господній, презреће и тебе Господъ, и ты нећешъ бити царемъ у Израилю!“ И окрене Самуилъ лице свое да пође, и ухвати Саулъ за окраякъ негове хаѣине, на ю подера. И рече къ нѣму Самуилъ: Тако раздире Господъ царство Иераилѣво изъ твоихъ руку, и датѣ га болѣму одъ тебе.

И отиде Самуилъ у Арматему, и не више видіо Саула до свое смрти.

Крчагъ суза.

(Народна приповедка.)

Била една мати и дете, и мати е то единче дете ради имала негъ свою душу, ние могла безъ нѣга живити, ни по часка бити. Тада дође нека велика болештина и многу децу помори пакъ и то единче увати, и дете се на смртъ разболе. Три дана и три ноћи седила е мати и све плачући Бога молила, да іој Богъ спасе единче; али болештина непопусти и дете умре. Тешка жалостъ свали матеръ, која садъ остаде сама никога више на свету свога неимаюћи; она некте ни ести ни пити, него оста данъ и ноћ плачући и свое дете вичући. Тако у трећу ноћ седећи на истомъ ономъ месту, где іој издану дете, а одъ бола и жалости готово обнезпањна, на едаредъ се отворе врата и мати се чисто устрои кадъ свое дете опази. Али дете небеше као на овомъ свету, већ у анђела претворено, пакъ невино на свою майку гледећи и крчагъ еданъ пунъ препунъ на руци држећи майки рекне: мила майко, немой плакати замномъ; ево већ пунъ крчагъ твои суза, што их замномъ проли; анђео плача овде ихъ накуци, крчагъ е већ пунъ препунъ, пакъ ако іошъ едну сузу пролиешъ, крчагъ ќе се пресути, и онда ти майко нећу више ни у гробу мира ни у ономъ животу спасеня имати; а твое е дете на добромъ месту, у добримъ рукама, са анђелима заедно, пакъ немой више майко, немой плакати.“ То рече и изчезе и више се непоказа, и майка се заради овогъ детета стиште и више ни едне сузе непусти, докъ іој срце непрепуче, те и нѣ са овогъ света нестаде.

Правила за чуванѣ здравља.

(Употребити за диктанда.)

Чистъ воздухъ е прва рана и снага живота, а нечистъ отровъ и убиство.

Нечистъ е воздухъ гњздо и лево најопасни болештина и помора.

Воздухъ слободанъ и отворенъ увекъ е чистни негъ заптивенъ и затворенъ.

Здрављи и дуговечни е, ко се на полю бави, негъ ко по затворима седи.

Кои люди најдуже живе? Кои се највише на слободномъ воздуху баве.

Што више светлости, то болъ по здравлѣ и дугъ векъ.

На светлости бавлѣћи се сви су здрављи и весели, а у тами сви бледи и трули.

Здравлю веѣма шкоди яка вруѣина и разпараванѣ, негъ зима.

Никадъ ниѣ дуговечанѣ био, ко се съ малена топлотомъ разнежио.

Сувише претопляванѣ размлитави и ослаби найенажниѣга.

Ко ће здрав и яки да буде, негъ с малена на зиму стврдне.

Ко ће да му зима нешкоди, нека обикне на ню.

Ко ће на зиму да стврдне, нектъ се сваки данѣ ладномъ водомъ пере.

Ништа толико неочеличи, као сваки данѣ ладно пранѣ и трвенѣ.

Ладно тушованѣ ослажи мало по мало и найслабиѣга.

Пранѣ и купанѣ у ладной води по здравлѣ и снагу неизплеѣено ѣ.

Зло пролази, ко зноянѣ у ладну воду улази.

Бирай место где ћешѣ се купати, ако ниѣи радѣ главомъ платити.

Одеѣа ѣ и обуѣа да заклучи тело, а не да га стеже и тишти.

За младежѣ су много болѣ ладниѣ аљине негъ сувише топле.

Кои се найвише утопляваю, найвише и страдаю.

Главу валя веѣма одѣ вруѣине чувати него одѣ зиме.

Главу и вратѣ валя найлакше покривати; пакѣ ћешѣ найманѣ одѣ ѣи патити.

Топле капѣ и жестоко сунце више ѣ деце съ главе убило, негъ зима.

Тесно ѣ одѣло многу женѣку пре времена у гробѣ свалило.

Зноянѣ аљине са се збацати и безобзирке се разлаѣивати, многи ѣ главомъ платно.

Влажну одеѣу и обуѣу ни по часа на себи нетрѣи.

Чувай се одѣ влажногѣ времена више негъ одѣ ладногѣ.

Неиди ни съ яке зиме напрѣчацѣ вруѣини, а юшѣ манѣ съ вруѣине на зиму.

Чистоѣа ѣ юшѣ едно здравлѣ.

Чистоѣа продужуѣ векѣ а нечиствоѣа скраѣуѣ.

Неѣистоѣа ѣ гадѣ и смрадѣ, трулежѣ, болѣсть и пропасть.

Ко се найвише знои и прѣа, треба да се найвише пере и умива.

Опери се сваке неделѣ млакомъ водомъ и добро сапуномъ и оштромъ крѣпомъ орибай.

Пери се и пресвлади што чешће можеш, да здрав будеш.

Удесањ е станъ по здрављ и дугъ векъ сила вреданъ.

У повишемъ пределу и згодномъ положеню у брду дуже се живи негъ у низи и долу.

На сувимъ обалама већи река дуже се живи него низъ баре и пращину.

Бежи изъ затворени собица као изъ гробница.

У собама сувимъ сунчанимъ и високимъ дуже се живи него у мрачнимъ, нискимъ и низъ смрдљиве одае стоећимъ.

Влажна, мрачна и ниска собица готова тамница и гробница.

Казаматски подрумски и остали подземни станови, то су већ за живота раке и гробови.

Умереностъ у елу и пићу главно е условљ за здрављ и дугъ векъ.

Ћди само докъ гладъ незаситиш, и пи само докъ жеђъ незагасиш.

Више люди умре одъ ела и пића, негъ одъ глади и жеђе.

Више се люди удави у вину и ракии, него у води.

Ние пробитачно ело и пиће ни врло врело, ни врло ладно.

Ела и пића люта и разпаљива увекъ су шткодљива.

Дражљива и разпаљива ела и пића колико крвъ разпаљуу, толико векъ скраћуу.

Што е кое ело простие то и здравие.

Ранећи се зелъмъ и воћемъ дуже се живи негъ месомъ, и посећи добромъ водомъ дуже, негъ якимъ и силовитимъ пићама.

Ко ће најслађе да еде, негъ нееде докъ неогладни.

Здравие и дуже живи ко уобичаи залогает добро жватати, негъ живо гутати.

Ко се елом претовари, валя после да изгладуе, ако ће добро да прође.

Наравъ е само воду за пиће наредила.

Потражи најболу пияћу воду и пи е увекъ тазе вађену.

Устаяна е вода тако неваляла, као и трула и шугава.

Уобичаи съ ютра и вечера добре воде мало и повие пити, то блажи и снажи, разтвара и отвара, то најболъ крвъ чисти и одъ многи зала сачува.

Ко се зноянъ и задуванъ ладногъ пића најслађе наши, највећма одкни и силанъ главомъ плаћа.

Зноянъ и уморенъ непи ладна пића, еръ ти неће напои бити већ болестъ.

Зноянъ на ладну землю легати и зноянъ ладно пиће пити, може најячегъ убити.

Ни еданъ пиянацъ ни е дугогъ века био, сви пре времена

www.unimabkaю.

Радъ е главно условљ за здрављ и дугъ векъ.

Радини люди сви су снажни и поносни, а лењи сви трули и никакви.

Сладко одспавати вреди више нег сладко се навести и панити.

Пре умори неспаванѣ него гладъ и жеђ.

Нема сладка сна безъ умора, ни сладке навести безъ глади.

Слађе спава, ко се пре спаваня ладномъ водомъ умива.

Ко рано леже и рано устае и здрављ у дуже живи, негъ доцно лежући и устаюћи.

Спаваћа соба треба да е простараня и ладнтя, чисття и више ветрена негъ икоя друга.

Непуштай никоегъ зла на се, веђъ одма чимъ осетишъ помоћи тражи.

Гладъ и жеђ и ситостъ, уморъ и санљивостъ, зима и врућина, стеча и тисканѣ и сва остала осећаня, то су чувари здравля; ко на њи пази, најеретние пролази.

Свака е неумереностъ душманиѣ тела и душе.

Страсти су највећи душмани здравля и живота; готово сви люди, што пре времена умиру съ овогъ умиру: врло редко съ друге кое кривице.

Весела наравъ продужуе векъ а невесела скраћуе.

Поштенѣ и поносѣ векъ продужуе, а непоштенѣ га скраћуе.

У време реднѣ валя се веђма чувати негъ другчие, ко ће да сретно прође.

Паметно владанѣ у време реднѣ многогъ одъ пропасти сачува, а нечуванѣ силногъ у гробъ свали.

Коме е здрављ и дугъ векъ мпо мора се у болести иошъ мудрие владати него за здравля.

Вештъ лекаръ сачува животъ и продужи векъ, а бабеке лекарине силногъ у гробъ свале.

Ко ће дуго да живи, валя уредно да живи.

Една рачунска задаћа.

Отацъ купи орая, и исто толико лешњика, и подели деци. Свакомъ детету даде по 12 орая и иошъ му преостане 48, и свакомъ по 15 лешњика, и преостане му 15. Колико е свега имао орая лешњика и деце?

Како научи школа децу на чистоћу?

(Едно питањ за учитељ.)

Чистоћа е јошъ едно здрављъ; нечистоћа е најгадниа болестъ. Чистоћа е главно средство снаге и дугогъ века; нечистоћа е трулежъ и свали најснажниага. Чистоћа е прво и најглавнио средство лепоте, нечистоћа е гадъ и смрадъ. Чистоћа е највећа штедња, а нечистоћа највеће разпикућество и пропасть. Чистоћа е огледало душе и знакъ нѣзиногъ поноса; нечистоћа е знакъ крайнѣ лењости и немарнѣ, грубости и безетидности; она дае повода свакоме и о чистоћи душе и мисли сумњати се. Чистогъ човека мило е видити, онъ е свудъ радије примљенъ, ако ће најнезнатнии бити, сваки га омили и поштуе; о нечистогъ немари се нико ни очешати, и ако ће другчие најпризнатии човекъ бити, сваки га се клони и гадн на нѣга. У чистоћи се сваки приятно осећа, сваки е у њой одма некуда веселии, разположении, поноситии; нечистъ се мора самъ одъ себе стидити. О чистоћи вели еданъ мудраць: Ко е кадаръ дивљи народъ до чистоће довести, тай е највећу препону у изображеню тогъ свладао. Чистоћа е јошъ у најстариа времена толико уважена милина била, да су е сви законодавци у религиозу церемонию узели. Децу валя дакле одма съ малена на чистоћу тела и одеа привикавати и притезати, и одма имъ съ малена сваку нечистоћу, коягодъ се избећи и одклонити може огадити. Ово треба већъ родитељи да учине, пре негъ што е дете до школе дорастло; аљ што ови занусте, то мора школа домирити, накнадити. Што више деца особито простачка и сиромашка прилику имаю било у игри или ванъ нѣ упрлати се, и што имъ мањъ њнови родитељи и домаћи на чистоћу пазе и мањъ децу на чистоћу притежу, то више мора учитель настоявати и съ највећомъ строгости и јогунствомъ, ако се тако рећи може, той самъ изъ голе лењости и немарнѣ изтичућой склоности на нечистоћу свудъ гдегодъ се уваже насупротъ њи, ако ће децу на чистоћу да убичаи, и тимъ све те горепоменуते по тело и душу убитачне послѣдице нечистоће одъ њи одклони, а све оне благотворне послѣдице чистоће њима набави.

Шта има у томъ погледу учитель чинити?

И овде као и свудъ дужанъ е учитель своимъ собственимъ примеромъ предходити. Онъ треба да е огледало чистоће деци својой. Нечистоћа на нѣму осрамоти му сваку речъ, ако ће најснажниа бити, кою о чистоћи предъ децомъ просне. Кадъ чистоћа никогъ трошка неиште, већъ само најнѣ и атаня за

њомъ, то може и најсиромашнии чистъ бити. Нека е одећа и обућа колико му драго стара, нека е и окрилѣна, чиста може вавекъ бити, и чистоћа ће јој цену подићи, а нечистоћа најновию и најскупоциню понизити. Нечистъ и необученъ предъ децу излазити, знакъ е крайне безетидности. У папуча и у кошуљи у школу предъ децу долазити законом е забранѣно. Учитель е у школи у својој најсвечанијој служби; ко ту толишно малоуважава, да е необученъ и упрлянъ свршуе, ние те службе достоянъ, и валя му е одма одузети, не само съ непоштована иете, него што ће тай сву децу укварити.

Како на себе ието тако има учитель пазити и на целу околину своју: на школско задание и придворѣ, све стае и зграде, а особито на школу и нѣзине опреме и намештае; ербо е све сведокъ, колико онъ чистоћу любви и уважава, сведокъ колико поноса има. Школа е свето место, а учитель свештеникъ те светинѣ, пакъ треба како у нутри тако и спољшиѣ да ликъ те светинѣ на себи носи. Узалудъ ће учитель одъ деце чистоћу изтраживати, ако е самъ на себи небуде носио; узалудъ световати ихъ, ако небуду деца на нѣму и око нѣга прво видила, како е пази и уважава. Предъ децомъ су речи безъ дела празанъ ветаръ. Што виде то чине, што чују то пролеће. А онаи изговоръ, да неће обштина школу да му обели и ориба, знакъ е само нѣгове немарнѣ; коигодъ мисли, да се тимъ извинюе, люто се вара; онъ самъ себе издае, срамоти и обтужуе, а не извинюе; такове ће ситнице и деца извршити, кадъ се само свойски и своимъ начиномъ заузму, а немоли отреситъ и волянъ човекъ.

Школски законъ пропишеуе, да учитель пазити има, да е школа чиста, да ни едно дете неполази одъ куће прљаво, неумивено, него чисто опремљено; улазећи у школу, као и у цркву да се одъ кише, снега иль праха отресе и каоне ноге предъ врати очисти; да се ни едно дете неусуђуе школе ни школске опреме прљати и шарати или нечистоће уносити; да се никое неусуђуе туђе ствари иль еданъ другогъ прљати, и ако би кое што упрљало, да има очистити и каштигу примити. На све ово има уиитељ строго пазити, децу најпре о свему поучити, по-световати, обавестити, и што е најглавније само прво неколико дана строг бити, док га деца сазнаю, на што највећма пази, и има улазећу у школу децу дочекати, прегледати, и неумивену одма над чинию воде отерати, да се умие, иль самъ уватити, пакъ умити и очешљати; пакъ ако поле стида у деци и родитељма било буде, зацело неће више нужде имати то чинити. Вашљиву децу валя

одма одъ остале деце одлучити, илѣ одма кући вратити и запрети, да више таково недође, ерѣ ће до коже ошицано бити. Ако укорѣ непомогне, онда се има учитељ на родитељ саме обратити, и тешко ће тако безстидни люди бити, да ће и далѣ тако децу занемаравати. Исто тако ваља шугаву децу одма кући вратити, ни часа ихъ међу осталомъ децомъ нетрпити.

Чистоћа илѣ нечистоћа дечня види се јошъ болѣ на њивимъ школскимъ опремама, на таблицама, књигама, прописима; на то има учитељ јошъ строже пазити, и децу одма, чимъ е најмању нечистоћу опази опоменути, научити, а после сгодно и каштиговати; има децу научити и показати имъ како ће, ако лебъ илѣ естива заедно сѣ књигама у торби доносити морају, ове одъ оногъ одлучити, да се непрљаю, и има кадкадъ тобре преглети и истрести дати, и у нечистима закратити књиге доносити. Исто тако има на свима писменимъ и краснописенимъ било школскимъ илѣ домаћимъ задаћама дечнимъ најстроже чистоћу пазити, и ништо никое као израђене непримити, докъ ние и чисто израђена; а ту непомаже нечисте прописе илѣ табле само плайвазомъ илѣ мастилом превући, или изъ књиге издерати, него строго за вратъ стати, да е на очигледъ чисто израдити има; уопште мора учитељ на себи и на своимъ радњама чистоћу показати, да деца виде, како чинити имаю, и има строг бити на сваку најмању нечистоћу, ма у чему се та показивала и за тимъ одма сѣ почетка стати и тврдо децу стегнути, и може уверен бити, да ће то врло лако и часомъ за руком доћи.

Библичне приновѣдке

у библичнимъ рѣчма.

33. Самуилъ помазуе Давида на царство.

И рече Господъ Самуилу: „Докле ћешъ ты плакати за Сауломъ, кога самъ я поништио, да nebude више царъ у Израилу? Напуни рогъ твой уљмъ, и иди, я те шлѣмъ у Витлеемъ ка Есею, ерѣ еднога између његовихъ синова изабрао самъ за цара!“ И дође Самуилъ у Витлеемъ, и уплашише се старешине градске и изиђоше му на сушетъ на рекоше: „Ели овај долазакъ миръ? (Носилъ намъ миръ твой долазакъ?)“ А онъ одговори: „Миръ е: я дођохъ да принесемъ жртву Господу Богу!“ И освети Есея и њгове сѣнске, и призна ихъ ка жртви (на богомолю). И приведе Есей седамъ синова своихъ къ Са-

муилу, и рече Самуилъ: „Господь нѣ ни єдногъ одъ овыхъ изабрао. Имашь ли ты юштъ коєга сына?“ А Ёсей одговори: „Имамъ єдногъ, алъ тай є малєнь, єно чува овце на пашняку!“ И рече Самуилъ; Пошли по нѣга, па га доведи овамо. И посла Ёсей, и уведе Давида, а онъ бѣше румєнь, лѣпныхъ очю, и блага изгледа. И рече Господь Самуилу: „Помажи Давида, ерѣ є онъ добарѣ!“ И узє Самуилъ рогъ съ улѣмъ и помаза Давида, и духъ Господній ношашє се надъ Давидомъ одъ тога дана. И отидє Самуилъ натрагъ у Арматєму.

И одступи одъ Саула духъ Господній и мучашє га духъ лукавый, и рече Саулъ къ своимъ слугама: „Наѣтите ми човѣка, кои лѣпо пѣва, па ми га доведите!“ И одговори єданъ одъ слугу: Я самъ видю Давида сына Ёсєєвога изъ Витлєєма; тай умє пѣвати, разуманъ є, юначанъ, мударъ на рѣчма а лѣпъ по изгледу, и Господь є съ њимє; и посла Саулъ глаєоношу ка Ёсєю и поручи му: „Пошли ми твогъ сына Давида што ти є кодъ оваца!“ И доѣ Давидъ къ Саулу и служашє предъ њимъ и радо га имаѣшє Саулъ, и бѣше му Носилаць оружія. И када лукавый духъ нападашє на Саула, тада узимакє Давидъ гуєлє и свирашє своіомъ рукомъ, и тако се опоравляшє Саулъ и бєшє му болѣ, и лукавый духъ одступашє одъ нѣга.

34. Давидъ и Голять.

И сакупишє Филистимяни свою войєку на борбу, и стаяху на гори съ єднє странє, а Иєраїльтяни стаяху на гори съ другє странє, а єдна долина бѣяшє мєѣу њима. И изиѣ єданъ якъ човѣкъ изъ окола Филистимянекога, по имену Голять, а висина нѣгова бѣше 6 лаката и єданъ пєдаль. И мѣдєный (бакрєный) шлємъ бѣше му на глави, на прєсима оклопъ съ токама, а на голєницама имаѣшє мѣдєну обуѣу, и на рамену штитъ. И онъ єтадє предъ околємъ Иєраїлѣвымъ и повика: Зашто изиѣоєте вы сви да сє съ нама бїєтє. Єто я самъ Филистимянинъ, а вы єтє Ёврєи Саулови. Изаберитє сєби єднога човѣка, па нека доѣє къ мєни, и ако мє онъ надяча, онда ѣє мо сви мы бити вашє слугє, а ако надячамъ я нѣга, онда ѣєтє вы бити нашє слугє, и нама ѣєтє служити. И када чу Саулъ овє рѣчє уплашисє и онъ и савъ Иєраїлѣ съ њимє. И долазашє Филистимянинъ сѣвако ютро и сѣвако вєчє являюѣи сє предъ Иєраїлѣтянима за 40 дана.

И бѣяху три брата Давидова у войєци Сауловой, а Давидъ пасашє овцє отца сѣвога у Витлєєму, и отаць Ёсєи рєкнє Давиду: Узми брашна и лєба па иди у станъ къ своіой браѣи, и

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

однеси 10 сираца па подај тисућнику, и походи браћу твоју,
 на се онда врати да самномъ субату проведенъ. И устаде
 Давидъ и оде у войску и поздрави се съ браћомъ своіомъ.
 И докле іоштъ онъ съ њима говораше, а изъ окола Филистим-
 янекогъ изиђе Голятъ, и чимъ га Израилѣтјани опазише, попла-
 шише се и побѣгоше, па говорише: „Видисте ли овога човѣка,
 што долази да грди Израиля, и ако се когодъ нађе па га убіе,
 тога ће царъ усрећити великимъ богатствомъ и даће му кѣрѣ
 свою за жену. И пыташе Давидъ оне, кои съ њиме бяху: „Шта
 ће се учинити са онымъ човѣкомъ, кои убіе оногъ Филистим-
 янина, и скине погруду са Израиля?“ И рекоше му люди тако
 и тако, и одведоше га предъ Саула. И рече Давидъ Саулу:
 „Слуга е твой радъ да се бори са овимъ иноплеменикомъ!“
 Саулъ му рекне: Неможешъ се ты съ иноплеменикомъ борити;
 ерѣ ты си іоштъ дѣтиѣ, а онъ е бораць одъ свое младости.
 А Давидъ одговори Саулу: Докъ е слуга твой чувао овце от-
 чине, па кадъ е дошао лавъ или медвѣдъ и украо изъ стада
 овцу, я самъ трчао за њимъ, и біо га, и изтргао овцу изъ нѣ-
 говихъ уста, а ако се противію, я самъ га за гршу ухватио и
 угушію; па зарѣ я нећу моћи поразити овога иноплеменика, кои
 ниподашто недржи войску Бога живого; Господъ Богъ, кои е мене
 избавію одъ лава и одъ медвѣда, избавиће ме и одъ овогъ ино-
 племеника. И рече Саулъ Давиду: „Иди и нека Господъ Богъ
 буде съ тобомъ. И обуче Саулъ Давида у одећу юначку, и даде
 му шлемъ на главу и опаса га своимъ оружіемъ. Давидъ пође
 у оружію тамо и овамо, и уморисе, ерѣ небѣше на то навик-
 нуть, и узеше одъ нѣга то. А онъ узе у руку свою палицу,
 и изабра себи петъ гладкихъ каменя изъ потока, и мете ихъ у
 пастиреку тобрицу кою ношаше, и узме свою праћку у руку,
 и пође предъ иноплеменика. И виђе Голятъ Давида, и рече:
 Зарѣ самъ я несто, кадъ идешъ противъ мене съ палицомъ?
 Ходи къ мени, па ћу дати тѣло твоє птицама небеснима. И рече
 Давидъ ка иноплеменику: „Ты идешъ противъ мене съ мачемъ,
 съ копљемъ и штитомъ, а я идемъ противъ тебе у име Господа
 Бога Саваота, кога ты ниподашто недржиши!“ И пружи Давидъ
 свою руку у торбицу, и извади еданъ каменъ, и мете га у
 праћку, и баци праћку, и удари иноплеменика у чело, и паде
 Голятъ лицемъ на землю. И дотрча Давидъ брзо, и стаде надъ
 њимъ, и извуче мачъ изъ нѣговихъ нѣдара, и умртва га и од-
 сѣче му главу. И видисше Филистимјани, гдѣ погибе њиховъ
 юнакъ, и бѣжаше. И погнаше юнаци Израилѣви и юдини Фи-
 листимјане.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Талирѣ.

Неки господарь имаѣаше слугу, кои врло жестоко и люто човекъ беше, и за сваку ситницу одма у срдно долазаше и тада найгрѣше неоваше. Господарь га често опоминяше, да се умери и барь изъ почитаня Бога да свой гнѣвъ удржава, али оваи веляше: „то ми ние могуѣно, така ми е наравъ, одма се разердимъ, пакъ онда ни самъ незнамъ, шта радимъ.“

Едаредъ доѣе господарь и слуги рекне „Бура — то беше име слуги — ево оваи талирѣ, а ѣу ти га поклонити, ако се само еданъ данъ узможенъ одржати да непуеши.“ — Бура прими. Остале слуге то видеѣи договоре се, све могуѣно да покушаю, да Бура недобие талира, пакъ све, што годъ тай дан чиняше и говораше беше на то смирено, да Буру разерде; али се Бура недаде разердити, онъ се тако тврдо држаше, да ни едне зле речи тай данъ на нѣгова уста неязаѣе. Кадъ доѣе вече, онда му господарь пружи талирѣ говореѣи: „Срамота Бура, да ти за любовъ овога тричавогъ новца твою наравъ умерити можешъ, а Богу за любовъ не!“ — Ове речи толико Буру коснуше, да се онъ одъ то доба сасвимъ промену, и никадъ више ону свою рѣаву ѣудъ непоказа.

Ракъ и лисица.

(Една басна.)

Едаредъ се узме лисица раку подсмевати, како лагано мили, говореѣи: „Ви господине раче ходите башъ као да вамъ е ко гнятове пребио; я гледеѣи вашъ ходъ реко би, да болъ натрашке ходите негъ напредъ.“ Ракъ се стане бранити и хвалити, да онъ итрие трчи негъ лисица, и положивши 10 талира позове е у обкладу. Лисица прими. Онда се договоре о мети до кое ѣе трчати, юшъ, придода ракъ, да ѣе лисици нешто одъ те мете и приде дати, и то башъ толико, колико нѣзина дужина износи, пакъ юй рекне, да толико изступи, да се на утркиванъ спреми и кадъ онъ викне „садъ“ онда обое да потрче. Лисица изаѣе и спреми се, а ракъ се лагано у ону велику и вунату лисичию репину увуче и увати, да лисица и неосети, пакъ онда викне. Лисица стане из све снаге веѣма негъ што е икадъ трчати, душу да пусти, и кадъ до мете доѣе, она се обазре и викне: где си рако да те видимъ; а ракъ кои ближе мети стаяше иза леѣа юй викне: ево ме лию ево, алъ где си

ти толико, одъ кое доба те чекамъ, веѣъ мишля неѣешъ ни доѣи.“ Лисица се чисто престрави кадъ рака съ леѣа чу: „Ти мора бити да си са нечистимъ у договору,“ рекне плати обкладу ишуняѣи одвуче се отудъ.

Рода и кобацъ.

(Ѣдна басна.)

Ѣданъ кобацъ увати шеву, растргне и пождере ѡ. То опазе две роде, и ѡдна уздане и рекне: „Кукавна шева, тай часъ ѡ тако мило певала, на шта се съ њомъ учини!“ — На то кобацъ претеѣи викне: „Бути родо; а она жаба, што ѡ мало часъ са томъ кљюниномъ пробурази, ниѣ ти лепо певала.“

Овце и вуци.

(Ѣдна басна.)

Ѣдаредъ зарате овце и вуци, и овце помоѣу паса одрже победу. Онда пошлю вуци свое посланике, да учине уговоре о миру, и пошлю сву децу свою, да ихъ овце као талце мира задрже, али да издаю псе. Луде овце помисле, више нетреба одъ вукова стра имати, узъ такове талце има и сувише сигурности, и издаю псе. Мало затимъ заурлаю вучиѣи, а матори вуци са сви страна улете меѣъ овце, кое садъ без свои бранителя осташе, и обедеѣи ихъ, да вучиѣе злоставляю и тимъ уговоръ газе навале и страшанъ покољ меѣъ овцама начине. Садъ осете овце, шта су учиниле, кадъ су се на миръ съ вучима полакомиле. Тако проѣе сваки, ко свое приятелъ неприятельма издаѡ.

М а к ѣ.

Четиръ растинъ стану се меѣу собомъ о првенству препирати: винова лоза, ружа, маслина и палма. Винова лоза рекне: мое ѡ првенство, надъ моѡмъ снагомъ нема веѣе, запитайте людско срце нека вамъ оно за мене каже. Ружа рекне: мое ѡ првенство, надъ моѡмъ лепотомъ нема веѣе, запитайте людско око, нека вамъ оно каже. Маслина рекне: мое ѡ првенство, надъ мойимъ плодомъ нема блажегъ ни любкиѣга. На то палма од-

говори: мой е плод слађи негъ вино, и любкний од маслине. —
 Кадъ никое непопусти оду све четворо високомъ платану: кажи
 намъ ти, кои си најстарии међу растиняма, и одъ иляду година
 искуства имашъ, коме међу нама припада првенство? Онда пла-
 танъ рекне: маковъ е сокъ далеко снажниии негъ винов, и оние
 човека далеко веъма и чудноватие негъ вино: нъгова руменъ,
 кадъ се преко велики простора излне надражи людско око да-
 леко веъма, негъ руменъ руже: маковъ е зейтинъ исто онако
 благъ и любакъ као и зейтинъ маслине, а сви знате шта чела
 о маку вели, да е нъговъ медъ много слађи, него одъ палме.

Гусеница одъ белого лептира.

Међу свима гусеницама најшкодљивия е она одъ белогъ
 лептира. Нъ има највише по башгама и на вођу, где силну и
 грдну штету начини. Да се неби тай лептиръ премножио има
 одъ саме природе една врло знаменита наредба начинъна. Кад
 та гусеница мирно и безъ икоегъ зазирања листъ ждере, ни-
 коемъ се злу и ненада, дође неки мали зољићъ, ситанъ едва
 би га окомъ спазио, убоде своимъ оштримъ репићомъ гусеницу,
 и снесе у ту раницу свое яйце; после убоде на другомъ месту,
 и снесе друго, и тако насади по 20 до 30 яйца у гусеницу,
 коя при томъ нитъ бола много осећа, нити се одъ зољића од-
 бранити може. После неколико дана излегу се гусеници подъ
 кожомъ изъ ти яйца ситни црвићи као упљовци и стану гу-
 сеници подъ кожомъ мастъ ести, а никоегъ другога по живот
 гусенице знатиниегъ уда ни дроба недирајући. Кадъ су ти зли
 гости за неку неделю дана тако ранећи се израстли, онда се
 крозъ кожу гусенице прогризу и измиле и опредѹ себи неку
 жућкасту паучину као opakлю пакъ се учауре и за неку не-
 делю дана изађу савршени зољићи, да исто тако са гусеницама
 тога белогъ лептира газдѹю. Гусеница та мора после краткогъ
 времена болна да скапа, никадъ се неучаури нитъ лептиромъ
 буде, пакъ се ни далъ плодити ни разпоганявати неможе. Између
 20 гусеница зацело ћешъ ихъ по неколико наћи, кое е тай зо-
 љићъ тако насадио, а то велико мноштво те гусенице утамани.

Стрвокопъ.

Овако се зове она буба, што обичай има ситние мртве
 животињице: мишеве, тице, жабе и остале одма чимъ где кѹю
 нађе подъ землю заривати. Метни такву животињицу или ко-

УНИВЕРЗИТЕТСКА
 БИБЛИОТЕКА

мадинъ смрдљива мяса у башту на крту земљу, и то у лето, пакъ ћешъ видети, како они тай посо свршую. Помоћу свога врло оштрога обоняња осете, и одъ сви страна долете, и прво извиде, да л' е земля изподъ леша доста крта, пакъ онда своимъ доста jakimъ предњимъ ногама претисну изподъ леша земљу избацати тако, да за часакъ са читаве по и више шаке лешъ подъ земљу утоне и најпосле ни трага озго видимо неостане. Како се умеу помоћи, кадъ се изподъ леша тврдъ каменитъ патосъ деси, ево примеръ, што га еданъ учитељ, кои е своимъ очима гледао, приповеда.

Еднога дана у Маю уђемъ у башту, и опазимъ на стази еднога мртвогъ миша кои се там' амо дрмаше. Кадъ штапомъ миша преврнемъ нађемъ подъ њимъ одну стрвокопу бубу, коя по свомъ обичаю ктеде миша заронити, те га там' амо помичаше. Буба се та одъ мене ни мало непоплаши, већъ свој посо далъ настави, али јој тай врло мучно иђаше, еръ стаза бияше крупнимъ шпонкомъ врло тврдо набисна. После дужегъ узалудногъ мученя пође одатле, као да се ктеде празногъ посла оставити, али се опетъ врати, и опетъ покуша, пакъ опетъ пође отудъ, и то чиняше триредъ. Најпосле сврне са етазе у лею, нађе едно местанце, где земля врло крта бияше, пакъ онда се брже болъ опетъ мишу врати, и стане га часъ съ преда вући, часъ са страгъ гурати и овама онамо дрмуљати зацело у намери, да га одудъ на оно згодније место одвуче, али и тай трудъ беше узалудъ, и после дужегъ напняня прне и одлети. Ја добро знајући, да животиня намеру своју лако ненапушта, опетъ помисли, да ће е овде сасвимъ напустити; али како се зачуди, кадъ после еднога часка опази, где њи четворо долетеше. Онога часа као у договору подиђу свака са своје стране подъ миша, и на леђа га дигнувъ пођу стазомъ управо ономъ месту, што га она една у леи нашла бияше. Кадъ мртавца на место донеше, стану одма све четиръ брже болъ земљу подривати, мишъ стане све дубљъ тонути, и у тили часакъ га нестаде; затимъ све четиръ бубе изподъ земљъ изађу, те најпре савъ трагъ озго лепо затрпаше тако, да се и незнађаше, на комъ месту миша заронише, и онда две одлете одатле, а две се опетъ на истомъ месту подъ земљу завуку.

Покушай и натакни мртвога миша илз тицу на кочићъ и задени кочићъ у земљу, бубе ће ове кочићъ подривати докъ непадне и докъ миша илз тицу доле несвале, пакъ онда зараняти.

А зашто то чине? Да својој деци ране спреме. Кадъ лешъ зароне, оне се надъ ту ровину покупе, ту паре, пакъ онда женке подъ земљу оду, онде у лешъ свака по до дридесетъ ја снесе. Отуда се излегу први, кои се тимъ месомъ ране докъ неоячау.

Бубе су те тимъ што сваку стрвину одма подъ земљу зароне одъ велике користи по остали светъ, еръ тимъ смрадъ загуше, кои би се отуда извио и воздухъ тровао; зато ихъ валя познавати и штедити, не убияти.

Описаниѣ први Християна.

(Изъ едногъ римскогъ писма изъ II-огъ столећа.)

Християни се неразликую одъ други люди ни свезомъ, ни езикомъ, ни своимъ грађанскимъ животомъ. Нема нигде вароша ни села, да би они одлучено одъ други люди живили, нити се другимъ коимъ езикомъ служе, нити имъ е начинъ живота другчи. Они се небрину за светске ствари много, него како де дође; живе по варошима грчкимъ и варварекима, где се ко затеко; они се одеваю и ране, како е где обичай; али њиновъ домаћи животъ и њново владанѣ, то е сасвимъ другчие, него други люди.

Они живе у свомъ отачаству као да су у туђини. Они у свима теретима учествую као и остали грађани, а трпе све као да су туђинци. Њима е свака туђина као и отачаство, а свако отачаство као туђина. Они ходе по земљи, а живе у небу. Они се покораваю земаљскимъ законима и властима, а животомъ ихъ своимъ далеко превазилазе. Они свакога любе, а њи сви мрзе. Њи люди и непознаю, а осуђую ихъ. Њи убияю, а они живе. Они су сиромаси, а свакога обогате. Одъ њи све отимлю, и опет имаю свега у изобиљу. Њи презиру, а они пуни славе. Њи грде и газе, а они се тимъ величаю. Њи пеую, а они благо-силаю. Њи злоставляю, а они ихъ поштую. Они чине добро, а съ њима се поступа као са злочинцима. Они мучени и убияни радују се као да у животъ ступаю. Чивути ихъ гоне као кривоверце, и гоне ихъ ѣрци, а узрока гоненя неуму ни ови ни они право казати.

У кратко да ти кажемъ: што е душа у телу, то су християни у свету. Душа стануе по свима удима тела, християни по свима градовима света. Душа живи у телу, а ние одъ тела;

христијани живе у овомъ свету, а нису одъ овогъ света. Душа е у видимомъ телу невидима; христијани се у свету виде, а њива побожна мисао и душа невидима е. Тело врчи на душу и противи јој се, ерѣ му она закраѣуе удовољаваня светска, и светѣ врчи на христијане, ерѣ се и они противе удовољаванма светскимъ. Душа воле тело, ма да е оно мрзи; и христијани любе свое противнике и гонителѣ. Душа е у телу као заточена, и опетѣ е она што тело и све уде ускупа држи; и христијани су у свету као неки заточеници, а управо су они, што светѣ држе. Бесмртна душа живи у смртномъ телу; тако живе христијани на овомъ свету очекујући бесмрће на небу. Строго вломѣ и пићомѣ држана душа буде лепша и снажнја; тако биваю христијани све снажнии, ма да ихъ даноу и ноћу муче. Ето то е њиво положенѣ у свету, и они то као најсветие сматраю.

С р б и.

(Една лекција изъ Историје)

Кралѣви изъ племена Неманя. Први краљ изъ овогъ племена био е Стеванѣ Неманя најмлађи синѣ Градинѣ, рођенѣ 1114 у Рибници близу Дуклѣ. Кадѣ Неманя дорасте, добие неке источне краеве ербеки земаля као жупанѣ подѣ свою власт, а бочинѣ престо најстарији синѣ Радословѣ прими. Неманя стане одма у своимѣ краима цркве и манастире дизати, и то беше Грцима врло мило, алѣ нѣговой старијоу браћи врло неправо, те зато се дигну на нѣга, увате и затворе га; али се онѣ ослободи, и сѣ помоћи грчкогъ цара Манойла, кои му приятелѣ беше браћу надбиѣ, њиве области преузме и стане подѣ именовѣ великогъ жупана владати 1159. Неманя човекѣ побожанѣ и великога духа, когѣ савѣ народѣ врло любляше прво се постара, те немпре у својоу земљи утиша, и тимѣ разкомадане ербеке области све уедно спои, те тако снажну ербеку државу оснуе. Докѣ е живио грчки царѣ Манойло, живио е и Неманя сѣ Грцима у любви до 1180, а по смрти онога, почемѣ јошѣ многи краевни ербеки земаля подѣ грчкимѣ ярмомѣ стенише сдружи се Неманя са угарскимѣ кралѣмѣ Беломѣ III. и отме одѣ Грка Далмацию, Дуклю и остале краеве. у којима Срби живише и све ихѣ у едну државу спои. Кадѣ е тако све краеве ербеки земаля уедно споино, онда му највећа брига беше како ће државу свою најболѣ царедити, и тада подиже многе цркве и манастире, а најважнје беше то, да Ариеву ересѣ утамани и православноу

веру у свомъ народу утврди. У она доба био е Папа и били су немачки цареви најсилнији, и когодъ се одъ слабији краљѣва ктеде одржати у својој власти, мора е гледати да съ тима пријатељство учини. Тада Крестоносци са немачким царемъ Фридриком I. 1188 крозъ Србию наиђоше да Ерусалимъ одъ турака отму; Неманя ихъ лено дочека, угости, обдари и тимъ пријатељство съ царемъ учини, кои га за краља припозна. Неманя е владао 37 година, и год. 1195, предавши свомъ најстаријемъ сину Стевану престо, а средињемъ сину Вуку Зету и Хумъ, оде у манастир Студеницу, коегъ е самъ подигао, те се онде по ондашњемъ обичаю подъ именовъ Симеуна покалуђери, после отуда у Светугору оде, где му најмлађи синъ Раетка подъ именовъ Савве калуђеромъ бияше, те онде помоћу свои синова Стевана и Раетка подигне ербеку Лавру славни ербеки манастир Вилиндаръ 1196, где јошъ четиръ године поживи, и 13 фебр. 1200 умре. Народъ ербеки, о комъ се онъ као најбољи отацъ целога живота свогъ старао, да га сретна и велика начини слави га и данасъ као свога светитиља подъ именовъ Симеона Мироточивогъ.

Нъговъ синъ Стеванъ прими 1195 владу и владао е за живота очина у миру, живећи у любви са своимъ братомъ Вукомъ; али кадъ отацъ умре, науми Вукъ преотети престо од брата, и договори се съ папомъ, да ће веру примити ако му круну крали даде, позове угарскогъ краља Имру и нъговогъ брата Андрию бана хрвацкогъ и далматинскогъ у помоћъ, и отме одъ брата престо 1202 одъ коегъ се доба почну угарски краљѣви и краљѣвима Срба звати; алъ одма затимъ изроде се у Угарској немири, а ова се оба брата измире, Вукъ уступи престо Стевану, а у томе и Савва изъ Свете Горе са мноштима оца приспе, кое у манастир Студеницу постави и међу браћом пријатељство утврди. Ово измиренъ небияше угарскомъ краљу Андрию право, те се дигне съ войскомъ на Србе, алъ Савва и Андрию са Стеваномъ измири и опријатељи. После се ожени Стеванъ съ ћери млетачкогъ дужда Дандоле 1217 и наговором тазбине заште одъ папе краљѣвеку круну, кое папа одма нареди, али Савва дочувши то брже болъ договори се са грчкимъ царемъ те претече Папу и съ благословомъ цариградскогъ патријарха венча свогъ брата краљѣвомъ круномъ у Жичи 1222 од коегъ се доба овај провенчанимъ краљѣмъ назва. Са овога венчани умало се черезъ Папе незадеде најпоћи ратъ између Срба и Угара. Стеванъ провенчани живио е после још неколико година

УНИВЕРЗИТЕТСКА

ВИБЛИОТЕКА

на миру, пакъ онда предавши престо свомъ најстариємъ сину Радослову оде у манастирь Жичу, коегъ е самъ подигао, ту се покалуђери и умре год. 1288.

Нъговъ неймлађи братъ Раство рођенъ 1169, одъ дeтиштва благъ и смиренъ, глeдeћи како се отацъ стара, да дигне црквe и манастирe, и да међу Србима утврти православну веру, приликомъ едномъ, кадъ неки калуђери изъ Светегорe Немањи дођоше, да милостиниу просе, разговарајући се съ калуђери како они скромно живе добие волю да се томе чину посвети, и томъ се приликомъ у својој 17-ој год. одъ оца украде, у свету гору оде подъ именовъ Савве покалуђери 1186 и остане онде, кудъ му доцие и отацъ као калуђеръ изъ Студенице дође 1195. Год. 1196 изради Савва у Цариграду, да му отацъ сме у св. Гори србеки манастирь зидати, и кадъ манастирь готовъ беше, покупи калуђере и самъ својомъ рукомъ правила написа, како имаю калуђери живити 1202. Доцие одъ браће позванъ дође Савва у Србию, пренесе мошти оца свогъ изъ св. Горе у Студеницу, и прими се ту Игуманства, где до год. 1215 остане, и онда се опетъ у св. Гору врати; а после видећи како цариградеки латински патријархъ, (еръ тада у цариграду латински царъ владаше) хтеде и надъ Србиомъ властъ задобити, оде у Никею, где тада беше столица грчкогъ цара и патријарха, представи грчкомъ цару и патријарху како е садъ врло нуждно да Србия добие свога Архиепископа и свою независну црковну управу, да би се могла бранити противу намера латински, и ови нъга натераю, те се тогъ прими и буде 1221 за првогъ ербекогъ Архиепископа посвећенъ. Одатле вратећи се у Србию венча свогъ брата Стевана за краля у Жичи, подели све ербеке земљь на 12 епархия и постави епископе. Кадъ послѣ Стеванъ, когъ онъ предъ смртъ самъ закалуђери умре, венча Савва Радослава за краля, затимъ оде у Ђрусалимъ света места походити и Христовомъ се гробу поклонити; кадъ се врати у Србию, затече завађене синовце Радослава и Владислава измири ихъ, наговори Радослава, те се покалуђери, а круну свомъ брату Владиславу преда коегъ Савва на кралъвски престо венча. Затимъ постави Савва смиреногъ Арсению за ербекогъ Архиепископа место себе и оде по други путъ у света места, одкуда враћајући се дође свомъ приятелю бугарскомъ цару Асену у Трновъ, где е на Св. Богоявленъ год. 1237 служно а одма после неколико дана 14 Јануара ту и умро. Савву е признала св. црква за божиегъ угодника, а ербеки народ слави га као свога првог Ар-

хиєпископа и просветителя. Онъ е основао ербску ерархию, по-
диго у ербскимъ земляма епископске столице, утврдио у народу
православну веру, искоренио силне зле обичае кои се у народу
іошъ одъ стари времена затекоше. Тело нѣгово беше свечано
саранѣно у Трнову, отуда га даде Владиславъ пренети у мана-
стирѣ Милешево 1238 где е лежало до 1595, а те године Синанѣ
Паша што силна свирепства тада почини донесе и св. Савве
тело отудъ у Београдъ и на врачару га спали.

Стеванъ провенчани имао е четирѣ сина: Радослава, Вла-
дислава Уроша и Предислава. Овай последњи угледа се на свогъ
стрица Савву, оде у калуѣере и постаде доцниє ербски Архе-
пископъ подъ именовъ Савве II.

Найстариин синъ Стевана провенчаного Радославъ владао е
само неколико година, и завадеѣи се са целомъ властеломъ
 принуѣенъ буде оставити престо брату свомъ Владиславу, и
утече у Дубровникъ 1234, где се стане договарати, да се на
престо врати, ал стриц Архиепископ Савва видеѣи, да Радославъ
неможе више у Србиин владати неговори га, те се покалуѣери и
наскоро за тимъ умре 1235 неоставивши по себи никоег порода.

Владиславъ примивши владу 1234 прво се постара, те се
са Дубровчанима измири, а онда навали, те у земљи законити
миръ уведе. Онъ се први побрину, те изъ страни земаля веште
рудокопе доведе, и тимъ нове богате изворе отвори за државне
приходе. Владиславъ е имао рата са Грцима и Арнаутима, и
драчкогъ войводу Јована Ангела роѣака грчкогъ цара побие и
жива увати коегъ на зактеванѣ грчкогъ цара поврати и тимъ съ Гр-
цима миръ учини. Онъ е сазидео манастирѣ Милешево, кудъ е
и мошти свогъ стрица Св. Савве 1238 пренео, и после две
године и самъ онде умро и саранѣнъ 1240.

За Владиславомъ почемъ онъ мушке деце неима доѣе на
престо нѣговъ млаѣи братъ Урошъ. Одма на почетку овога
владае загрози Србима велика опасностъ. 1241 год. уѣу Татари
у Угарску, опустоше е сву широмъ, и преѣу Саву, а Урошъ
видеѣи велику татарску силу, преко 500,000, штедеѣи свогъ
народа, повуче се дублѣ у землю, напусти неке краєве Босне
и Србиє, кое ови 1242 опустоше и отуда преко Бугареке на-
трагъ оду. После тогъ имао е Урошъ дуже времена непри-
тељство съ Дубровчанима, кои слободно по ербскимъ земляма
трговаше, али незадовољни тимъ, ктеше іошъ неке веѣе слободе
на очевидну штету ербске землѣ; најпоследо се измири съ Ду-
бровчанима 1254 тако, да му за ту слободну трговину по Србиин

плаћаю годишнѣ 2000 дуката. Урошъ е имао много неприлика и съ Бугарима, кои 1268 упадну и у сръбске краеве неке и одатле уђу у Угарску, алъ узбиени врате се натрагъ. Урошъ е доста сретно владао, умео е са свима суседнимъ државама съ Угарекомъ, Бугарима, Грцима и Дубровникомъ миръ одржати, али није сретно окончао. Онъ е имао два сина Драгутина и Милутина. При жененю сина Драгутина Катариномъ ћери угарекога доцније краља Стевана обећа овомъ престо предати, а кадъ по томъ некте речъ одржати Драгутинѣ наговоромъ своѣгъ таста угарекогъ краља Стевана дигне се са оружѣмъ на нѣга и примора га утећи у Драчъ, где 1272-о год. умре.

(Продужиће се.)

Б у р а.

Бура е едно одъ најстраотнији алъ и највеличаственији појавленя у природи. Изпред нѣ е обично воздухъ врло врео и тежакъ, нека запара и теретъ чисто спрече човеку предисањѣ. На ведромъ небу покажу се онда ма на коемъ крају мањи алъ оштро обесечени пепелясти облаци; ти се стану брзо ширити, са сви страна зближавати, све већма едно на друго гомилати, и у часку све небо прекриле и помраче. Онда дуне олуј, сва прашина се у виорима у висъ дигне, све се воде узколебаю, таласи се стану ваяти, дрва изъ темеля люляти, живадъ крити и люде нека страва обузме; изъ дебелѣ црни облака погдекоя и муња севне, и погдекоя крупна кап кише падне, а изподъ оне таме мали бели облачићи брзо се там' амо узмуваю. Садъ груне бура у свој својој снази и страви; мунѣ стану са сви страна облаке просецати, а грови тако страотно урлати, да сва земля застрѣши стене и зидине се стресаю. Иза свакогъ грома силањѣ плюсакъ груне кои у часу сву околину поплави и буйни потоци на све стране полете, и на незгоднимъ местима грдну штету почине; јошъ кадкадъ чудна нека тутнява и кршава по целомъ ваздуху захуи, иза коегъ одма и ледъ груне, и јошъ грђу штету у часу начини. Тако потрае та страва неки часакъ, докъ после тиша киша махъ непреузме, мунѣ и грови почну све ређе бивати, облаци се стану разгаљивати, грмљавина све далъ одилазити, докъ мало помало опетъ јено сунце несине; напољѣ изашавъ чисто се као новорођени осетимо, чисто лакъ и разлађенъ ваздухъ чисто прса човеку раствори; нестало праа, земля се напоила, венуће цвеће поново оживило, сва дрва се у нову зеленѣ

обукла, и тице поново своје песме започеле, још кадкадъ то цело позорѣ она дивно красна изпредъ одишавши црни облака блистајући се дуга заврши у знакъ измирення у ваздуху. Па има ли човека, кои би при томе страотно величаственомъ појавленю недирнуть остао, има ли, кои неби своју слабостъ припознавајући благодарно на ону безконачну милостъ и мудростъ Свевиншѣга непомислио, што и у тој страотној бури своје благослове излива. —

Шта е бура и шта се тада у облацима збива све незнамо, ма да нешто и известногъ знамо. Знамо, да громъ неубия нитъ запалюе, већъ муња, и по многобројнимъ опитима знамо, да е муња иста она сила, што е изъ свакогъ стаклета трвено сувом вуненомъ крпомъ изтерати можемо и што е електрицитетомъ зову; само е те силе у стаклету врло мало, зато е ту и слаба, а у облаку врло много, зато е онако снажна. — Муња удара најрадије у високе особито у самце стоеће ствари, брда стене торњеве висока здания и дрва; најрадије иде на руде и мокра дрва, а најнерадије на стакла и смолу. На томе њ основанъ строй мунѣвода, којима смо кадри наша здания одъ мунѣ сачувати. Оне гвоздене у висъ дугнуте шинке са позађенимъ вршцима стое споено са другима по врѣ крова водећимъ гвозденимъ жицама, кое муњу мирно подъ земљу сведу. — Кога бура у пољу увати, валя да стане или да потише ходи, а ни пошто да нетрчи ни да се подъ дрва крие, али ни близу воде да нестои; а у соби валя подалѣ одъ прозора бити, на промаи нестояти, и никои се гвоздени ни други ствари недотицати.

О Г Л А С Ћ.

Листъ е овај зато заостао, што му е забранѣно било, безъ имена уредникова, као досадъ, излазити; а уредници су га зато напустили, што су га и они люди, кои се листъ најближе тиче, — учитељи и местни школа управитељи тако мало држали и тако неуредно плаћали, да ние могућно било, ни трошкове за питамцу и пошту подмирити, него се морало дугъ правити. Са одобренѣмъ власти примамъ одъ данасъ уредништво и издаванѣ овогъ листа я на се, заедно са друговима нѣговимъ, ако га узмогу одъ дуга курталесати и далѣ одржати, и — почемъ съ овимъ табакомъ прво по год. листу излази, позивамъ све, кои га држати желе, да се прияве; излазиће свако 10 дана, како е у почетку год. јављѣно, а што е заостало, биће што скорје подмирено.

Др. Ђ. Натшевићъ.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNIBRS